PRZEPISY Z ZAKRESU PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Zeszyt 3 Warszawa 1946 r.

ORGANIZACJA WŁADZ ADMINISTRACJI OGÓLNEJ

TREŚĆ ZESZYTU:

Objaśnienia:

a. Wyszczególnione powyżej od 1 do 10 normy prawne są podane z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez przepisy ogłoszone w Dz. U.R.P. do dnia 1 maja 1946 r.

b. Przy zmianach tego rodzaju, że w miejsce poprzedniego tekstu danego przepisu został wprowadzony tekst nowy, podany jest nowy tekst, a w odsyłaczu ewent. w samym tytule (nagłówku) wymieniona jest norma, która zmianę wprowadziła. W przypadkach natomiast, gdy dany przepis nie został formalnie zmieniony ani uchylony, lecz tylko sam przedmiot jest odmiennie uregulowany w innych, późniejszych przepisach prawnych, podany jest tekst dawny, wydrukowany innym krojem pisma (kursywą), w odsyłaczach zaś jest sprawa omówiona szerzej i podany lub powołany tekst przepisu późniejszego. Jeżeli przepis został uchylony bez wprowadzenia na jego miejsce przepisu innego, nie jest on podany, lecz uczyniona tylko wzmianka o uchyleniu, z podaniem normy uchylającej.

c. Używane skróty są ogólnie przyjęte i dlatego nie są tutaj objaśnione.

1.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 19 stycznia 1928 r.

o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej

w brzmieniu nadanym mu obwieszczeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 sierpnia 1936 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu tego rozporządzenia (Dz. U.R.P. z dnia 22 października 1936 r. Nr. 80, poz. 555).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Rozdział I.

Postanowienia ogólne

Art. 1.

Utrzymuje się istniejący obecnie podział terytorialny Państwa dla celów administracji ogólnej na województwa, powiaty i gminy.

Sprawę przeprowadzania zmian w tym podziale regulują osobne przepisy.

Do art. 1.

Podział terytorialny Państwa dla celów administracji ogólnej uległ w stosunku do stanu z dn. 31.VIII 1939 r. poważnym zmianom. Dekretami z dn. 30.III i 7.VII 1945 r. Dz. U.R.P. Nr. 11, poz. 57 i Nr. 27, poz. 168 zostały utworzone województwa: gdańskie i rzeszowskie. Pośrednio artykułem 2 ustawy z dn. 11.IX 1944 r

o org. i zakr. dział. rad narodowych Dz. U.R.P. Nr 3/1946, poz. 26 (p. poz. 8 nin. wyd.) zostało utworzone województwo grodzkie łódzkie. Dekrety Dz. U.R.P. poz.poz. 38, 159, 160 i 167 z 1945 r. wprowadziły szereg zmian w granicach istniejących województw oraz w podziale ich na powiaty. Zaszły również zmiany w podziale na gminy. Poza tymi zmianami niejako wewnętrznymi zaszły dalsze, wynikające ze zmiany granic Państwa. Na wschodzie odpadło całkowicie lub częściowo kilka województw, na zachodzie zaś na Ziemiach Odzyskanych R.P. powstały nowe, zwane okręgami pełnomocników Rządu R.P., przy czym podział tych nowych ziem na województwa i powiaty nie jest jeszcze ostatecznie uregulowany (p. art. 5 dekretu z dn. 13.XI 1945 r. o zarządzie Ziem Odzyskanych Dz. U.R.P. Nr. 51, poz. 295 — poz. 10 nin. wyd.). Należy tu jeszcze nadmienić, że podział administracyjny, wprowadzony przez okupanta, został uchylony artykułem 11 dekretu z dn. 21.VIII 1944 r. o trybie powołania władz admin. ogólnej I i II instacji Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 8 — p. poz. 2 nin. wyd. Całość obecnego podziału na województwa i powiaty jest podana pod poz. 12 nin. wyd.

Art. 2.

Władzami administracji ogólnej są:

1) wojewodowie, *Komisarz Rządu na m. st. Warszawę*, starostowie powiatowi i starostowie grodzcy;

2) organa związków samorządu terytorialnego, które spełniają zadania administracji ogólnej w zakresie ustalonym przez rozporządzenie niniejsze oraz inne przepisy prawne.

Do art. 2.

Co do Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i starostów grodzkich — p. uwagi do art. art. 74 — 76 i 85. Poza tym, wobec utworzenia województwa grodzkiego łódzkiego, należy w pkcie 1 artykułu 2 wymienić prezydenta tego miasta, jako jego wojewódzką władzę administracji ogólnej — p. uwagi do rozdziału VI.

Art. 3.

(1) Właściwość miejscowa władz, wymienionych w art. 2, obejmuje ich okrąg administracyjny, o ile rozporządzenie niniejsze nie przewiduje wyjątków.

(2) Organa, których zakres czynności obejmuje dwa lub więcej okręgów administracyjnych, podlegają pod względem osobowym tej władzy administracji ogólnej, w której okręgu mają swoją siedzibę urzędową, pod względem służbowym zaś tym władzom, na których obszarach spełniają czynności urzędowe.

(3) *W sprawach administracji reform rolnych, dotyczących obszaru położonego w dwu lub więcej powiatach względnie województwach, właściwy będzie starosta, względnie wojewoda, wyznaczony w każdym poszczególnym przypadku przez władzę bezpośrednio wyższą.*

Do art. 3.

Przepis ustępu (3) przestał obowiązywać w związku z utworzeniem odrębnych (nie wchodzących w skład władz administracji ogólnej) wojewódzkich i powiatowych urzędów ziemskich — p. dekret z dn. 15.VIII 1944 r. o org. wojew. i powiat. urzędów ziemskich. Dz. U.R.P. Nr. 2, poz. 4.

Art. 4.

Właściwość rzeczową i sposób działania władz, wymienionych w art. 2, określają istniejące w tej mierze przepisy ze zmianami, wynikającymi z rozporządzenia niniejszego.

Art. 5.

(1) Wojewodowie, *Komisarz Rządu na m. st. Warszawę*, starostowie powiatowi i starostowie grodzcy działają pod osobistą odpowiedzialnością samodzielnie i jednoosobowo, z zastrzeżeniem kolegialnego załatwiania spraw stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego względnie innych przepisów prawnych.

(2) Ustrój organów, oznaczonych w p. 2. art. 2, określają obowiązujące w tej mierze przepisy.

Do art. 5.

Co do Komisarza Rządu na m. st. Warszawę — p. uwaga do art. 2.

Art. 6.

Sprawę orzekania przez sądy administracyjne o legalności aktów administracyjnych ureguluje osobna ustawa; do tego czasu pozostają w mocy obowiązujące przepisy prawne ze zmianami, wynikającymi z rozporządzenia niniejszego.

Rozdział II.

Wojewodowie

Art. 7.

Na czele województwa stoi wojewoda, mianowany przez *Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, uchwalony przez Radę Ministrów.*

Do art. 7.

Przepis art. 7 w części podanej kursywą, nie obowiązuje wobec odmiennego uregulowania sprawy w art. 1 dekretu o trybie powołania władz administracji ogólnej I i II instancji — poz. 2 nin. wyd. P. poza tym art. 6 dekretu o zarządzie Ziem Odzyskanych—poz. 10 nin. wyd.

Art. 8.

Wojewoda podlega pod względem osobowym Ministrowi *Spraw Wewnętrznych*, pod względem służbowym zaś, zależnie od rodzaju spraw, wchodzących w zakres jego działania, Prezesowi Rady Ministrów oraz poszczególnym ministrom, właściwym dla danego działu administracji.

Do art. 8.

Na miejsce „Ministra Spraw Wewnętrznych" wchodzi obecnie „Minister Administracji Publicznej". Wprawdzie brak w tym przedmiocie wyraźnego przepisu prawnego, ale wynika to niewątpliwie z art. 4 cyt. wyż. dekretu poz. 8 z 1944 r. (p. poz. 2 nin. wyd.), z art. 9 dekretu z dn. 23.XI 1944 r. o org. i zakr. dział. samorządu

terytorialnego, Dz. U.R.P. Nr. 14, poz. 74 (p. poz. 9 nin. wyd.) oraz z wielu innych przepisów prawnych, wydanych w 1944 i 1945 r.

Przepis art. 8 jest powtórzony w art. 4 dekretu poz. 6 z 1944 r. Obydwa artykuły, przy użyciu nieco innych wyrażeń mają treść tę samą.

Art. 9.

Wojewoda jest na obszarze województwa:

1) przedstawicielem Rządu, sprawującym z tego tytułu funkcje, przekazane mu rozporządzeniem niniejszym lub specjalnie zlecone przez Rząd;

2) szefem administracji ogólnej, tj. administracji *spraw wewnętrznych* oraz innych działów administracji, bezpośrednio zespolonych we władzach administracji ogólnej (art. 27).

Do art. 9 i nast.

Stanowisko wojewodów w świetle obowiązujących obecnie przepisów prawnych wyjaśnia okólnik Ministerstwa Administracji Publicznej Nr. 48 — L. dz. I. O. 15310/45 z dn. 3.X 1945 r. (p. poz. 11 nin. wyd.).

Na miejsce „administracji spraw wewnętrznych" wchodzi obecnie administracja z zakresu działania Ministra Administracji Publicznej — p. uwaga do art. 8.

Stanowisko wojewody jako przedstawiciela Rządu.

Art. 10.

Jako przedstawiciel Rządu wojewoda ma obowiązek i prawo:

1) wyłącznego reprezentowania Rządu przy uroczystych wystąpieniach, o ile Prezes Rady Ministrów nie wyśle osobnego delegata:

2) uzgadniania działalności całej administracji rządowej na obszarze województwa w myśl zasadniczej linii działalności Rządu;

3) ogólnego nadzoru nad sprawami osobowymi funkcjonariuszów państwowych ze stanowiska wymogów bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego;

4) uzgadniania działalności administracji cywilnej, jako też interesów gospodarczych województwa, z potrzebami obrony Państwa.

Do art. 10.

Przy wykonywaniu uprawnień, przewidzianych w pkcie 3 tego artykułu, należy brać pod uwagę fakt utworzenia odrębnych (niezespolonych z władzami adm. og.) wojewódzkich i powiatowych urzędów bezpieczeństwa publicznego. Patrz co do tego uwagi do art. 27.

Art. 11.

(1) Naczelnicy wszystkich władz i urzędów rządowych podległych bezpośrednio władzom centralnym, są obowiązani uzgadniać z wojewodą projekty swoich zarządzeń natury ogólnej lub też takich, które mają szczególne znaczenie dla polityki Rządu na obszarze województwa.

(2) W sprawach, o których mowa w ust. 1, wojewodzie przysługuje również prawo występowania wobec właściwej władzy z inicjatywą wydania przez nią zarządzenia.

(3) O ile w sprawach, wynikających z postanowień artykułu niniejszego, nie dojdzie do uzgodnienia poglądów wojewody i naczelnika właściwej władzy, rozstrzyga w tym względzie właściwy minister.

(4) Przepisy artykułu niniejszego nie dotyczą wypadków, w których poszczególna władza wydaje zarządzenie na podstawie specjalnego polecenia otrzymanego od właściwego ministra.

Art. 12.

(1) Wojewoda jest uprawniony żądać wyjaśnień od naczelników władz i urzędów rządowych oraz zakładów państwowych położonych na obszarze województwa.

2) W wypadkach szczególnie ważnych, gdy zwłoka zagraża interesowi publicznemu, wojewoda może osobiście wejrzeć w tok spraw tych instytucji, z wyjątkiem zakładów naukowych i przedsiębiorstw państwowych.

Art. 13.

(1) Na zaproszenie wojewody i pod jego przewodnictwem naczelnicy władz i urzędów rządowych, podlegających bezpośrednio władzom centralnym, a niezespolonym z administracją ogólną, odbywają periodyczne zebrania w celu stałego uzgadniania działalności wszystkich działów administracji rządowej między sobą i z zasadniczą linią działalności Rządu. W wyjątkowych wypadkach zebrania takie mogą się odbywać wspólnie dla kilku województw.

(2) Minister *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami wyda regulamin tych zebrań.

Art. 14.

(1) We wszystkich działach administracji rządowej niezespolonych z administracją ogólną, wojewoda jest uprawniony uczestniczyć osobiście w posiedzeniach wszystkich kolegialnych organów administracyjnych (rad, komisyj itd.), działających na obszarze województwa, zabierać głos poza zwykłą koleją mówców, a także objąć przewodnictwo obrad.

(2) O ile wojewoda przewodniczy, wchodzi on we wszystkie prawa i obowiązki przewodniczącego, przewidziane w przepisach o ustroju tych organów kolegialnych.

(3) Rada Ministrów jest uprawniona w drodze rozporządzenia wydawać w razie potrzeby przepisy, mające na celu dostosowanie postanowień dotychczas obowiązujących do przepisów artykułu niniejszego.

(4) Przepisy artykułu niniejszego nie dotyczą w żadnym razie podatkowych komisji odwoławczych, organów ubezpieczeń społecznych (art. 27) oraz komisji rozjemczych, powoływanych w zatargach o pracę i płacę.

Art. 15.

(1) Przyjęcie do służby państwowej osób, podlegających przepisom o państwowej służbie cywilnej, wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinii właściwego wojewody.

(2) O ile chodzi o inne osoby, opinia właściwego wojewody winna być zasięgana przed uzyskaniem charakteru funkcjonariusza stałego.

Do art. art. 15 i nast.
P. uwaga do art. 10.

Art. 16.

(1) We wszystkich działach administracji rządowej wyznaczanie funkcjonariuszów na stanowiska samoistne lub kierownicze, z wyjątkiem funkcjonariuszów władz centralnych, wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinii właściwego wojewody.

(2) O ile wyznaczenie nie należy do kompetencji władzy naczelnej, może być w razie ujemnej opinii wojewody dokonane dopiero na skutek decyzji właściwego ministra.

Art. 17.

W wypadkach przewidzianych w art. 15 i 16, właściwym do wyrażenia opinii jest wojewoda tego województwa, w którego obrębie ma być obsadzone stanowisko.

Art. 18.

(1) Każda władza rządowa jest obowiązana bezzwłocznie rozpatrzeć skierowany do niej wniosek właściwego wojewody o usunięcie lub przeniesienie podległego tej władzy funkcjonariusza pełniącego funkcje na terenie województwa.

(2) O ile odnośna władza uzna wniosek za nieuzasadniony, winna przedłożyć sprawę do decyzji właściwemu ministrowi.

Art. 19.

Odznaczenia (ordery, krzyże, medale), z wyjątkiem orderów i odznaczeń za zasługi wojskowe oraz odznaczeń funkcjonariuszów władz centralnych, mogą być nadawane jedynie po uprzednim zasięgnięciu opinii właściwego wojewody.

Art. 20.

(1) Rada Ministrów może w drodze uchwały upoważniać wszystkich lub poszczególnych wojewodów, na czas określony lub do odwołania, do żądania wstrzymania całkowitego lub częściowego wykonania:

a) zarządzeń władz centralnych, które wojewoda uważa za sprzeczne z równoczesnymi zarządzeniami innej władzy centralnej albo też za niekorzystne dla Państwa wobec zmiany stanu faktycznego, w zarządzeniu nie uwzględnionej;

b) zarządzeń władz i urzędów rządowych na obszarze województwa, które wojewoda uważa za wyraźnie sprzeczne z zasadami, wytkniętymi przez władze centralne, albo za niedopuszczalne z innych powodów, wymienionych pod lit. a) ustępu niniejszego.

(2) W razie nieuzgodnienia poglądów między wojewodą a właściwym naczelnikiem władzy rozstrzyga w tym względzie właściwy minister.

Art. 21.

(1) Uprawnienia wojewody przewidziane w art. 11, 12, 14, 15, 16, 18 i 20, nie odnoszą się do administracji wojskowej.

(2) W zebraniach, przewidzianych w art. 13, dowódcy okręgów *korpusów* mogą brać udział za zezwoleniem Ministra *Spraw Wojskowych*.

Do art. 21.
Obecnie: dowódcy okręgów wojskowych i Minister Obrony Narodowej.

Art. 22.

(1) Uprawnienia wojewody, przewidziane w art. 11, 12, 14, 15, 16, 18 i 20, nie odnoszą się do sędziów oraz wszystkich funkcjonariuszów wymiaru sprawiedliwości i więziennictwa.

(2) W zebraniach, przewidzianych w art. 13, biorą udział przedstawiciele prokuratury, prezesi sądów zaś mogą brać udział za zezwoleniem Ministra Sprawiedliwości.

Do art. 22.
Więziennictwo faktycznie przeszło do zakresu działania Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 23.

(1) Uprawnienia wojewody, przewidziane w art. 11, w ust. 2 art. 12, w art. 14, 15, 16, 18 i 20, nie odnoszą się do administracji *oświecenia publicznego*.

(2) W zebraniach, przewidzianych w art. 13, kuratorowie okręgów szkolnych mogą brać udział.

(3) Uprawnienia, przysługujące wojewodzie w myśl art. 12, nie dotyczą spraw o charakterze ściśle naukowym i dydaktyczno-pedagogicznym.

(4) W dziale kolejnictwa uprawnienia, przysługujące wojewodzie w myśl art. 11, 12 i 20, nie dotyczą spraw technicznych i bezpieczeństwa ruchu kolejowego.

Do art. 23.
Obecnie: administracji oświaty.

Art. 24.

W stosunku do spraw wojskowych (art. 10, p. 4) wojewoda, niezależnie od obowiązków, ciążących na administracji ogólnej w zakresie uzupełnienia i zaopatrzenia armii, jako też spraw współdziałania sił zbrojnych z władzą cywilną dla uśmierzania rozruchów lub przymusowego wykonywania przepisów prawnych:

1) czuwa nad należytym uwzględnieniem interesów obrony Państwa przez wszystkie działy administracji;

2) inicjuje i kieruje współdziałaniem czynników społecznych w akcji przygotowania obrony Państwa, przysposobienia wojskowego oraz opieki nad żołnierzem;

3) czuwa w porozumieniu z właściwymi władzami wojskowymi nad należytym uwzględnieniem przez dowództwa i zarządy wojskowe interesów gospodarczych województwa i jego mieszkańców.

Art. 25.

(1) Na wypadek częściowej lub całkowitej mobilizacji, albo w innych wypadkach, w których ze względu na interes Państwa Rada Ministrów uzna to za konieczne, w szczególności na wypadek ogłoszenia stanu wyjątkowego, wojewoda od dnia, wskazanego uchwałą Rady Ministrów, obejmuje naczelne kierownictwo całej administracji rządowej na obszarze województwa, z wyjątkiem administracji wojskowej oraz administracji wymiaru sprawiedliwości, kolejnictwa oraz poczt i telegrafów.

(2) W tym charakterze sprawuje on czynności zwierzchnika wszystkich władz, urzędów i organów rządowych oraz jest służbowym przełożonym ich funkcjonariuszów za pośrednictwem naczelników tych władz i urzędów.

Do art. 25.

P. art. 7 dekretu o zarządzie Ziem Odzyskanych — poz. 10 nin. wyd.

Art. 26.

(1) We wszystkich sprawach, wynikających ze stanowiska wojewody jako przedstawiciela Rządu (art. 10—25), służy wojewodzie prawo bezpośredniego porozumienia się ze wszystkimi władzami, zarówno centralnymi jak lokalnymi, w szczególności prawo bezpośredniego przedkładania spostrzeżeń i wniosków właściwym ministrom.

(2) Uprawnienia wojewody, wynikające z art. 10 — 26, są uprawnieniami, ściśle przywiązanymi do stanowiska i przysługują wyłącznie wojewodzie lub urzędnikowi, który pełni funkcje wojewody.

(3) Ilekroć wojewoda na podstawie przepisów rozporządzenia niniejszego wkracza w dziedzinę spraw, nie należących do zakresu administracji ogólnej, nie przysługuje mu prawo wydawania orzeczeń i zarządzeń, wyjąwszy wypadki, w których przepisy prawne wyraźnie inaczej stanowią.

Stanowisko wojewody jako szefa administracji ogólnej

Art. 27.

Do zakresu działania wojewody jako szefa administracji ogólnej należą wszystkie sprawy:

1) administracji *spraw wewnętrznych*, tj. administracji z zakresu działania bezpośrednio podległego Ministrowi *Spraw Wewnętrznych;*

2) administracji przemysłu *i handlu*, z wyjątkiem spraw przekazanych administracji górniczej, urzędom probierczym i służbie legalizacji narzędzi mierniczych oraz władzom i urzędom morskim;

3) administracji rolnictwa i reform rolnych z wyjątkiem administracji lasów państwowych, państwowych zakładów chowu koni, państwowych instytutów i zakładów badawczo-naukowych oraz innych spraw, które stosownie do obowiązujących przepisów wojewodzie nie podlegają;

4) administracji opieki społecznej z wyjątkiem spraw przekazanych inspekcji pracy; stosunek wojewody do spraw ubezpieczeń społecznych i do Funduszu Pracy regulują osobne przepisy;

5) administracji komunikacji z wyjątkiem kolejnictwa; stosunek wojewody do spraw lotnictwa cywilnego regulują osobne przepisy;

6) administracji wyznań religijnych i oświecenia publicznego w zakresie spraw wyznaniowych oraz spraw sztuki i kultury (ochrona zabytków, ochrona przyrody itd.);

7) administracji skarbowej w zakresie spraw daniny lasowej oraz pomocy państwowej na odbudowę budynków zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych;

8) poza wymienionymi w punktach 1 — 7, w których wojewoda jest właściwy na podstawie przepisów specjalnych.

Do art. 27.

Nastąpiły poważne zmiany w zakresie działania tak zainteresowanych ministerstw, jak i wojewodów jako szefów administracji ogólnej oraz władz administracji ogólnej obydwu instancyj w ogóle. Nie wszystkie jednak zmiany, zaszłe u władz centralnych, spowodowały odpowiednie przesunięcia w zakresie działania władz administracji ogólnej. Następnie, nie wszystkie zmiany wprowadzone zostały w życie na podstawie przepisu ustawy, dekretu lub rozporządzenia. Niektóre z nich zostały zastosowane bez takiego przepisu, stąd też nie wszystkie można już obecnie ustalić i ująć.

Ważniejsze zmiany są następujące:

I. Zakres działania b. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a obecnego Administracji Publicznej:

1. uległ zwiększeniu:

a) przez włączenie doń z zakresu działania b. Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. spraw wyznaniowych. We władzach administracji ogólnej nie spowodowało to

zmian, gdyż sprawy te również i poprzednio do nich należały w myśl pktu 6) art. 27 nin. rozp.;

2 *uległ zmniejszeniu:*

b) przez utworzenie Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego i przekazanie mu spraw o tej samej nazwie (zakres dotąd nieustalony ustawowo). W terenie działa Min. Bezp. Publ. przez podległe mu, niezespolone z władzami administracji ogólnej wojewódzkie i powiatowe urzędy bezpieczeństwa publicznego oraz przez organa Milicji Obywatelskiej.

c) przez utworzenie Ministerstwa Odbudowy i przekazanie mu spraw budowlanych oraz zarządu gmachami i placami państwowymi — p. dekret z dn. 24.V 1945 r. Dz. U.R.P. Nr. 21, poz. 123. Do władz administracji ogólnej sprawy te należą nadal w obydwu instancjach;

d) przez utworzenie na terenie stolicy dla prac w zakresie jej odbudowy Biura Odbudowy Stolicy przy Prezydencie m. st. Warszawy — p. dekret z dn. 24.V 1945 r. Dz. U.R.P. Nr. 21, poz. 124. Biuro to nie jest zespolone ze stołecznymi władzami administracji ogólnej;

e) przez utworzenie Ministerstwa Informacji i Propagandy i przekazanie mu spraw prasy codziennej i periodycznej — p. dekret z dn. 7.IX 1944 r. Dz. U.R.P Nr. 4, poz. 20. Sprawy te odeszły również z zakresu działania władz admin. ogólnej I i II instancji i należą obecnie do podległych Ministerstwu Inf. i Prop., a nie wchodzących w skład władz administracji ogólnej wojewódzkich urzędów i powiatowych oddziałów informacji i propagandy — p. rozp. Min. Inf. i Prop. z dn. 1.III 1945 r. Dz. U.R.P. Nr. 7, poz. 32;

f) przez utworzenie Głównego Urzędu Pomiarów Kraju przy Prezydium Rady Ministrów i powierzenie mu spraw administracji miernictwa i pomiarów kraju — p. dekret z dn. 30.III 1945 r. Dz. U.R.P. Nr. 11, poz. 58. Jeśli idzie o władze administracji ogólnej, to sprawy te należą do nich nadal w obydwu instancjach.

II. Zakres działania b. Ministerstwa Przemysłu i Handlu, a obecnego Przemysłu, uległ zmniejszeniu przez powołanie do życia Ministerstw Aprowizacji i Handlu oraz Żeglugi i Handlu Zagranicznego. We władzach administracji ogólnej — stan bez zmian.

III. W dziale Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych nastąpiły zmiany następujące:

a) uległ zmniejszeniu zakres działania M.R. i R.R. przez utworzenie Ministerstwa Aprowizacji i Handlu — p. uwaga powyżej — i przekazanie mu spraw aprowizacyjnych. We władzach administracji ogólnej stan bez zmian t.j. sprawy te nadal należą do zakresu działania tych władz;

b) dalszemu zmniejszeniu uległ zakres działania M.R. i R.R. przez utworzenie Ministerstwa Lasów, które przejęło zarząd lasów państwowych i przekazanych Państwu niektórych prywatnych (p. dekret z dn. 12.XII 1944 r. Dz. U.R.P. Nr. 15, poz. 82), jak również sprawy ochrony lasów nieprzekazanych. Od władz administracji ogólnej odeszły sprawy ochrony lasów przekazanych t.j. czynności wojewódzkich inspektorów ochrony lasów i powiatowych komisarzy o.l. w tym względzie;

c) utworzone zostały odrębne, wojewódzkie i powiatowe urzędy ziemskie, które przejęły od władz administracji ogólnej obydwu instancji sprawy opieki państwowej nad rolnictwem oraz sprawy reformy rolnej — p. dekret z dn. 15.VIII 1944 r. Dz. U.R.P. Nr. 2, poz. 4;

d) utworzone zostały odrębne urzędy wodno-melioracyjne, które przejęły od starostw sprawy melioracyj podstawowych i szczegółowych oraz sprawy ochrony przed powodzią. Urzędy te obejmują swą działalnością z reguły dwa lub więcej powiatów. W II instancji podlegają one wojewódzkim urzędom ziemskim.

IV. Uległ zmniejszeniu zakres b. Ministerstwa Opieki Społecznej (obecnie Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej) przez przekazanie administracji zdrowia publicznego Ministerstwu Zdrowia, utworzonemu na podstawie dekretu z dn. 11.IV 1945 r. Dz. U.R.P. Nr. 12, poz. 63. We władzach administracji ogólnej stan bez zmian, t.j. nadal służba zdrowia wchodzi w skład urzędów wojewódzkich i starostw.

V. Zakres działania b. Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a obecnego Ministerstwa Oświaty uległ zmniejszeniu przez przekazanie spraw wyznaniowych Ministerstwu Administracji Publicznej (p. uwaga powyżej pkt. I a) oraz przez utworzenie Ministerstwa Kultury i Sztuki (p. dekret z dn. 15.IX 1944 r. Dz. U.R.P., Nr. 5, poz. 25), które przejęło sprawy sztuki i kultury, ochrony zabytków itp. We władzach administracji ogólnej zmian zakresu działania nie ma.

VI. Z zakresu działania Ministerstwa Skarbu zniknęły sprawy daniny lasowej, jako nieaktualne oraz sprawy pomocy państwowej na odbudowę, które przeszły do Ministerstwa Odbudowy (p. wyżej). We władzach administracji ogólnej zmian nie ma.

VII. Zakres działania władz admin. ogólnej obydwu instancji uległ zwiększeniu przez przekazanie im spraw rejestracji szkód wojennych. Sprawy te centralnie są załatwiane przez Biuro Odszkodowań Wojennych przy Prezydium Rady Ministrów (poprzednio przez Ministerstwo Odszkodowań Wojennych).

VIII. Co do stosunku do spraw lotnictwa cywilnego — p. rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 31 grudnia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4 z 1946 r., poz. 39).

Art. 28.

(1) Sprawy, wymienione w art. 27, wojewoda załatwią przy pomocy urzędu wojewódzkiego, władz administracji ogólnej (art. 2) oraz innych władz, urzędów i organów, podległych na obszarze województwa wojewodzie.

(2) Dla wykonywania specjalnych robót i ich administracji właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem *Spraw Wewnętrznych* mogą — w zakresie działania przekazanym im rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 479) — tworzyć organa techniczno-budowlane niezespolone z władzami administracji ogólnej.

Do art. 28.

Przepis ust. (2) należy rozszerzyć również i na roboty, należące do zakresu działania Ministra Odbudowy — p. art. 6 ust. 2 dekretu z dn. 24.V 1945 r. o utworzeniu Ministerstwa Odbudowy Dz. U.R.P. Nr. 21, poz. 123.

Art. 29.

W zakresie spraw administracji ogólnej, wymienionych w art. 27, wojewoda jest:

1) odpowiedzialnym wykonawcą zleceń właściwych ministrów;

2) służbowym zwierzchnikiem odnośnych władz, urzędów i organów oraz przełożonym funkcjonariuszów tych władz, urzędów i organów;

3) organem zarządzającym, orzekającym, rozstrzygającym i stawiającym wnioski;

4) przewodniczącym wszystkich organów kolegialnych (rad, komisyj itd.), powołanych przez obowiązujące przepisy do współdziałania w powyższych działach administracji rządowej.

Art. 30.

Wojewoda mianuje, przenosi na inne miejsce służbowe, zwalnia oraz przenosi w stan spoczynku w ramach obowiązujących przepisów podległych mu funkcjonariuszów.

Art. 31.

Wojewoda spełnia swoje zadania jako szef administracji ogólnej przez:

1) udzielanie wskazówek i poleceń władzom administracji ogólnej oraz innym władzom i urzędom, jemu podległym;

2) rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i zarządzeń władz powiatowych, organów ustrojowych związków samorządowych oraz innych władz i urzędów, wojewodzie podległych, w ramach przepisów prawnych, regulujących właściwość i tok instancji w postępowaniu administracyjnym;

3) wydawanie orzeczeń i zarządzeń w I instancji w wypadkach, przewidzianych przez przepisy prawne;

4) wykonywanie nadzoru nad działalnością władz administracji ogólnej oraz innych władz i urzędów, wojewodzie podległych ; decyzje tych władz i urzędów wojewoda może uchylać z urzędu lub zmieniać w drodze nadzoru w wypadkach, przewidzianych przez przepisy prawne;

5) przez wydawanie powszechnie obowiązujących rozporządzeń (art. 108—113).

Art. 32.

(1) Zastępcą wojewody jest wicewojewoda.

(2) Wicewojewodę mianuje Minister *Spraw Wewnętrznych za zgodą Prezesa Rady Ministrów.*

(3) Wicewojewoda zastępuje wojewodę w zakresie ustalonym przez rozporządzenie Ministra *Spraw Wewnętrznych.*

(4) Jeżeli wojewoda nie może pełnić obowiązków służbowych, zakres zastępstwa rozciąga się na wszystkie czynności spełniane przez wojewodę.

Do art. 32.

Przepis ustępu (2) w części podanej kursywą, nie obowiązuje wobec odmiennego uregulowania sprawy w art. 6 dekretu o trybie powołania władz admin. ogólnej I i II instancji — p. poz. 2. nin. wyd.

Urząd wojewódzki

Art. 33.

Wszyscy funkcjonariusze w urzędzie wojewódzkim oraz we władzach i urzędach rządowych, podległych wojewodzie, są na etacie Ministerstwa *Spraw Wewnętrznych*, z wyjątkiem funkcjonariuszów fachowych, pozostających na etatach innych ministerstw a przydzielonych do załatwiania spraw, wymagających zawodowej wiedzy fachowej.

Art. 34.

Funkcjonariuszami fachowymi w rozumieniu art. 33 są funkcjonariusze piastujący takie stanowiska służbowe, których zajmowanie zależy od wykazania się specjalnym teoretycznym wykształceniem fachowym z wyłączeniem wykształcenia prawniczego, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi wyjątków (art. 117).

Art. 35.

Wewnętrzna organizacja urzędów wojewódzkich opiera się na następujących zasadach:

1) urzędy wojewódzkie dzielą się na niezbędną ilość wydziałów;

2) wydziały dzielą się w razie koniecznej potrzeby na oddziały;

3) w poszczególnych wydziałach łączy się w miarę możności sprawy jednorodne pod względem prawnym względnie faktycznym;

4) w jednym wydziale łączy się sprawy, dotyczące organizacji administracji wojewódzkiej, a w szczególności: sprawy osobowe, budżetowe, gospodarcze, inspekcyjne i nadzoru nad tokiem urzędowania, jako też sprawy, wynikające ze stanowiska wojewody jako przedstawiciela Rządu; *sprawy funduszu obrotowego reformy rolnej są załatwiane w urzędzie wojewódzkim łącznie ze sprawami administracji reform rolnych;*

5) zakres czynności poszczególnych wydziałów i oddziałów oraz zakres odpowiedzialności funkcjonariuszów poszczególnych kategorii i stanowisk, zarówno kierowniczych jak podwładnych, ze szczególnym uwzględnieniem funkcjonariuszów fachowych (art. 34 i 117), będzie szczegółowo ustalony w sposób określony w artykule następnym.

Do art. 35.

Przepis ostatniego zdania pktu 4) przestał obowiązywać wobec utworzenia odrębnych wojewódzkich urzędów ziemskich — p. uwaga do art. 3 i 27.

Art. 36.

(1) W ramach zasad ustalonych w art. 35 Minister *Spraw Wewnętrznych* wydaje w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami przepisy, dotyczące organizacji urzędów wojewódzkich i trybu załatwiania spraw w tych urzędach.

(2) Na podstawie tych przepisów każdy wojewoda ustala statut organizacyjny i szczegółowy podział czynności urzędu wojewódzkiego i ogłasza w „Dzienniku Wojewódzkim".

Art. 37.

(1) Właściwi Ministrowie mogą przeprowadzać przez swoich delegatów lustrację czynności funkcjonariuszów pozostających na ich etacie, jako też w zakresie spraw swego działu lustrację czynności poszczególnych wydziałów i oddziałów urzędu wojewódzkiego oraz władz i urzędów wojewodzie podległych.

(2) O rozpoczęciu lustracji i jej wyniku delegat zawiadamia wojewodę.

Art. 38.

(1) Wojewoda wydaje pismo urzędowe „Dziennik Wojewódzki".

(2) Rozporządzenia, obwieszczenia i inne akty władz administracji ogólnej oraz władz i urzędów rządowych z wyjątkiem centralnych, które w myśl obowiązujących przepisów mają być podawane do wiadomości publicznej na obszarze województwa, mają być ogłaszane w „Dzienniku Wojewódzkim", o ile rozporządzenie niniejsze nie przewiduje wyjątków art (120).

(3) Moc obowiązująca powyższych aktów, o ile jest zależna od ich ogłoszenia, rozpoczyna się w terminie, w aktach tych podanym, a w braku oznaczenia takiego terminu — po upływie 14 dni od dnia wydania odnośnego numeru „Dziennika Wojewódzkiego".

Art. 39.

(1) Rada Ministrów ustali, które władze, urzędy i organa rządowe oraz samorządowe będą obowiązane prenumerować „Dziennik Wojewódzki".

(2) „Dziennik Wojewódzki" może prenumerować także każdy inny urząd oraz osoby fizyczne i prawne.

Rozdział III.

Wojewódzkie organa kolegialne.

Do rozdziału III.

Zawarte w tym rozdziale przepisy określające: a) organizację, tj. ustrój i sposób działania rady wojewódzkiej i wydziału wojewódzkiego, jako tymczasowych organów powołanych do czasu zorganizowania samorządu wojewódzkiego, b) zakres uprawnień tej rady i wydziału w sprawach nadzoru nad samorządem terytorialnym niższych stopni — przestały obowiązywać w związku z wejściem w życie ustawy z dn. 11.IX.1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 26/46 r. oraz dekretu z dn. 23.XI.1944 r. o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego Dz. U. R. P. Nr 14, poz. 74. Pozostają natomiast nadal w mocy przepisy rozdziału III o współdziałaniu z wojewodą „wojewódzkich organów kolegialnych", którymi są obecnie wojewódzkie rady narodowe i wydziały wojewódzkie powołane zgodnie z cyt. wyżej ustawą i dekretem, — w wykonywaniu zadań administracji ogólnej w zakresie ustalonym przez odnośne ustawy i rozporządzenia. Pozostają również w mocy przepisy o sposobie i zakresie tego współdziałania. Rozgraniczenie przepisów obowiązujących od nieobowiązujących jest w odniesieniu do niektórych artykułów tego rozdziału trudne.

Ze względu na podstawowe znaczenie cyt. wyż. aktów ustawodawczych dla zagadnienia ustroju władz administracji ogólnej i wpływ, jaki wywarły one na zmianę tego ustroju, podaje się przedruk tych aktów w całości pod poz. 8 i 9 nin. wyd.

Art. 40.

Do współdziałania z wojewodą w wykonywaniu zadań administracji ogólnej w zakresie ustalonym przez przepisy prawne, powołuje się czynnik obywatelski, reprezentowany przez organa samorządu wojewódzkiego.

Art. 41.

Do czasu zorganizowania samorządu wojewódzkiego, tworzy się przy wojewodzie radę wojewódzką i wydział wojewódzki, które współdziałają z wojewodą w wykonywaniu jego zadań w zakresie administracji ogólnej, stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego i innych przepisów prawnych.

Art. 42.

(1) *Rada wojewódzka składa się z członków, wybranych przez rady powiatowe i rady miejskie miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, na obszarze województwa, po jednym przez każdą radę powiatową względnie radę miejską.*

(2) *W skład rady wojewódzkiej może wejść każdy mieszkaniec odnośnego powiatu względnie miasta, który może być członkiem rady gminnej względnie miejskiej, z wyjątkiem czynnych funkcjonariuszów administracyjnych państwowych oraz samorządowych.*

(3) *Powyższe ograniczenie nie odnosi się do funkcjonariuszów rządowej administracji centralnej.*

Do art. 42.

P. art. art. 1, 3 — 8 ustawy o org. i zakr. dział. rad narodowych.

Art. 43.

(1) *Mandat członka rady wojewódzkiej trwa tak długo, jak długo trwa kadencja organu, który dokonał wyboru.*

(2) *Na miejsce opróżnione w czasie trwania kadencji dokonywa się wyboru uzupełniającego.*

Art. 44.

(1) *Posiedzenia rady wojewódzkiej odbywają się przynajmniej raz na rok.*

(2) *Wojewoda zwołuje posiedzenia rady i sprawuje przewodnictwo.*

(3) *Zastępcą przewodniczącego jest wicewojewoda.*

(4) *Na zaproszenie, względnie za zgodą woje-*

wody, mogą brać udział w obradach bez prawa głosowania przedstawiciele władz, podległych bezpośrednio władzom centralnym, a nie zespolonych z administracją ogólną, jako też urzędnicy podlegli wojewodzie.

(5) *Do prawomocności uchwał rady niezbędna jest obecność przewodniczącego i połowy ogólnej liczby członków rady; uchwały zapadają większością głosów obecnych członków rady; przewodniczący nie głosuje.*

Do art. 44.

P. art. art. 13, 18, 20 i 24 ustawy o r. n.

Art. 45.

Przynajmniej raz na rok wojewoda obowiązany jest na posiedzeniu rady przedstawić sprawozdanie o ogólnym stanie województwa, działalności administracji państwowej na obszarze województwa w ciągu ostatniego roku i ważniejszych zamierzeń na przyszłość, tudzież wysłuchać opinii rady co do ogólnych potrzeb województwa oraz projektów, zarówno przedłożonych radzie przez wojewodę, jak i zgłoszonych przez członków rady.

Art. 46.

(1) *Rada wojewódzka jest organem opiniodawczym.*

(2) Rada *wojewódzka* opiniuje na żądanie wojewody w sprawach natury ogólnej, należących do kompetencji wojewody, a dotyczących ludności całego województwa lub poszczególnych jej grup.

(3) *Dla opracowania opinii i projektów w poszczególnych sprawach rada może wybierać specjalne komisje.*

(4) O ile sprawa jest pilna albo mniejszej wagi, wojewoda może zamiast opinii rady zasięgnąć opinii wydziału wojewódzkiego.

Do art. art. 46 i 47.

P. art. art. 1, 17, 28 i 29 ustawy o r. n.

Art. 47.

(1) Wypadki, w których rada *wojewódzka* współdziała z głosem stanowczym, określają przepisy prawne.

(2) Sprawy, w których rada *wojewódzka* współdziała z głosem stanowczym, wojewoda może przekazać wydziałowi wojewódzkiemu, jeżeli zwłoka, związana ze zwołaniem rady, zagraża interesowi publicznemu lub jeżeli posiedzenie rady, na którego porządku dziennym postawiono daną sprawę, nie doszło do skutku z braku kompletu członków, albo wreszcie jeżeli rada, mimo wezwania, ostatecznej uchwały nie powzięła.

Art. 48.

(1) *Wskład wydziału wojewódzkiego wchodzą:*

a) wojewoda względnie wicewojewoda jako przewodniczący;

b) dwaj inni urzędnicy państwowi, z których, jednego wyznacza i odwołuje Minister Spraw Wewnętrznych, drugiego zaś powołuje się według zasad określonych w art. 51 i 119 ust. 2;

c) trzej członkowie, wybrani przez radę wojewódzką w głosowaniu stosunkowym spośród mieszkańców województwa, posiadających bierne prawo wyborcze do rady wojewódzkiej (art. 42).

(2) *Oprócz trzech członków rada wojewódzka wybiera w oddzielnym głosowaniu trzech zastępców. Każdy członek wydziału z wyboru ma swego zastępcę, którego wyznacza się według stosunku otrzymanych głosów.*

Do art. art. 48 — 52.

P. art. art. 11 — 18, 34 i 35 dekretu o sam. (o org. i zakr. dział. samorządu teryt.).

Art. 49.

(1) *Wybrani członkowie wydziału wojewódzkiego pełnią swoje funkcje przez przeciąg lat czterech, względnie aż do czasu dokonania przez radę wojewódzką wyboru następców.*

(2) *Gdy mandat członka wydziału wygaśnie z innych powodów, aniżeli rozwiązanie wydziału lub upływ kadencji, miejsce jego w wydziale zajmuje zastępca.*

Art. 50.

Jeżeli wskutek nowych wyborów do rad powiatowych, względnie rad miejskich, skład rady wojewódzkiej zmieni się więcej niż w połowie (art. 42), wojewoda zarządzi nowe wybory członków wydziału wojewódzkiego i ich zastępców przez radę wojewódzką przed upływem czterolecia.

Art. 51.

(1) *Ilekroć wydział wojewódzki jest powołany do zatwierdzania uchwał związków samorządowych (art. 55 p. 1) w sprawach finansowych, które według dotychczasowych przepisów prawnych zatwierdzał wojewoda w porozumieniu z dyrektorem izby skarbowej, wchodzi jako drugi urzędnik w wydziale wojewódzkim (art. 48 ust. 1 lit. b) dyrektor izby skarbowej lub inny urzędnik administracji skarbowej przez niego wyznaczony.*

(2) *Ilekroć wydział wojewódzki jest powołany do rozstrzygania lub opiniowania spraw, wchodzących w zakres administracji zdrowia publicznego lub innych działów administracji, wymienionych w art. 27, a w urzędzie wojewódzkim są dla tych działów administracji zorganizowane osobne wydziały, oddziały lub przydzieleni specjalni referenci fachowi, wówczas jako drugiego urzędnika w wydziale wojewódzkim (art. 48 ust. 1 lit. b) powołuje wojewoda kierownika właści-*

wego wydziału lub oddziału, względnie referenta fachowego.

(3) *Gdy nie zachodzi żaden z wypadków przewidzianych w poprzednich ustępach, ani wypadek przewidziany w art. 119 ust. 2, miejsce drugiego członka według art. 48 ust. 1 lit. b zajmuje drugi urzędnik z działu spraw wewnętrznych wyznaczony przez wojewodę.*

Art. 52.

(1) *Posiedzenia wydziału wojewódzkiego zwołuje wojewoda w miarę potrzeby.*

(2) *Do prawomocności uchwał wymagana jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy i co najmniej 2 członków, a w szczególności jednego z urzędników wymienionych w ust. 1 lit. b art. 48 oraz jednego członka spośród wymienionych w ust. 1 lit. c art. 48.*

(3) *Uchwały zapadają większością głosów obecnych członków wydziału; w razie równości głosów rozstrzyga to zdanie, za którym głosował przewodniczący.*

Art. 53.

(1) Jeżeli wydział wojewódzki ma powziąć uchwałę w jednej ze spraw wymienionych w art. 55, a dotyczącą związku samorządowego, do którego organów należy członek wydziału wojewódzkiego, wtedy członek ten nie bierze udziału w obradach i głosowaniu.

(2) *Gdyby z powodu określonego w ust. 1 nie było przepisanego kompletu, wojewoda w miejsce wyłączonego członka wydziału powoła jego zastępcę.*

(3) *Analogicznie postąpi wojewoda*, gdy w sprawie jest bezpośrednio i osobiście zainteresowany członek wydziału lub jego krewny albo powinowaty do czwartego stopnia wyłącznie, a w wypadku przewidzianym w art. 55 p. 3, jeżeli członek wydziału brał udział w wydawaniu zaskarżonej decyzji jako członek kolegium powiatowego.

Do art. 53.

Wobec tego, że przestał obowiązywać ustęp (2), ust. (3) należy rozumieć w tym sensie, że przepis ustępu (1) ma zastosowanie również w przypadku, „gdy w sprawie jest bezpośrednio i osobiście zainteresowany...".

Art. 54.

Wydział wojewódzki ma głos doradczy w przypadkach, przewidzianych przez przepisy obowiązujące, jako też we wszystkich sprawach, które wojewoda wydziałowi do zaopiniowania przekaże.

Art. 55.

Jeżeli z ustaw wydanych po wejściu w życie rozporządzenia niniejszego nie wynika inaczej, wydział wojewódzki współdziała z głosem stanowczym stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego względnie innych przepisów prawnych, a w szczególności w sprawach dotyczących:

(1) *zatwierdzania uchwał organów związków samorządowych w takim zakresie, w jakim prawo to przysługuje według przepisów wojewodzie samemu lub wojewodzie w porozumieniu z dyrektorem izby skarbowej;*

2) *rozstrzygania w toku instancji odwołań od orzeczeń i zarządzeń organów związków samorządowych, o ile według przepisów rozstrzyganie takich odwołań służy wojewodzie;*

3) rozstrzygania odwołań w toku instancji od orzeczeń i zarządzeń, które w niższej instancji zostały lub powinny były być wydane przy udziale kolegium, o ile według obowiązujących przepisów takie odwołanie jest dopuszczalne;

4) *sprawowania nadzoru nad samorządem terytorialnym w takim zakresie, w jakim według przepisów nadzór ten należy do wyłącznej kompetencji wojewody, z wyłączeniem bieżących czynności nadzorczych o charakterze przygotowawczym, ogólnych zarządzeń instrukcyjnych oraz stosowania środków przymusowych o charakterze porządkowym;*

5) *orzekania we wszystkich sprawach, które w myśl dotychczasowych przepisów są lub mogą być przekazane decyzji wojewody w zastępstwie organów samorządu wojewódzkiego;*

6) orzekania we wszystkich sprawach zastrzeżonych przez ustawy i rozporządzenia wyraźnie wydziałowi wojewódzkiemu;

7) określania sposobu wykonywania uchwał rady *wojewódzkiej* w sprawach, w których ona współdziała z głosem stanowczym.

Do art. 55.

P. art. art. 5 — 8, 17 i 18 dekretu o sam.

Art. 56.

(1) *Z chwilą zorganizowania wydziału wojewódzkiego ustaje wspomniany w p. 1 art. 55 obowiązek wojewody porozumiewania się z dyrektorem izby skarbowej, z wyjątkiem wypadku przewidzianego w art. 57.*

(2) *Ilekroć wydział wojewódzki współdziała w zatwierdzaniu uchwał organów samorządowych w sprawie wysokości danin komunalnych, wolno dyrektorowi izby skarbowej, względnie wyznaczonemu przezeń urzędnikowi administracji skarbowej (art. 51 ust. 1), zgłosić na odnośnym posiedzeniu wydziału wojewódzkiego na ręce przewodniczącego sprzeciw przeciwko uchwale wydziału, która, zdaniem jego, jest sprzeczna z interesem Skarbu Państwa. Sprzeciw wstrzymuje wykonanie uchwały.*

(3) *Sprzeciw rozstrzyga Minister Spaw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerm Skarbu.*

Art. 57.

(1) Jeżeli z jakiegokolwiek bądź powodu wydział wojewódzki jest niezorganizowany, albo posiedzenie wydziału nie dojdzie do skutku z braku przepisanego kompletu członków a zwłoka zagraża interesowi publicznemu, albo jeżeli wydział mimo wezwania nie poweźmie ostatecznej uchwały lub też gdy zachodzi konieczność terminowego rozpatrzenia sprawy, a posiedzenie wydziału wojewódzkiego nie może być ze względów technicznych zwołane w terminie, wojewoda wydaje decyzję samodzielnie, bez udziału wydziału wojewódzkiego. W tym ostatnim przypadku wojewoda jest obowiązany decyzję swą podać wydziałowi wojewódzkiemu na najbliższe posiedzenie do wiadomości. O ile wydział wojewódzki nie zgodzi się z decyzją wojewody, rozstrzyga Minister *Spraw Wewnętrznych.*

(2) *Przy zatwierdzaniu uchwał związków samorządowych w sprawie wysokości danin wojewoda w przypadkach przewidzianych w ust. (1) winien porozumieć się z dyrektorem izby skarbowej. W razie różnicy zdań między wojewodą a dyrektorem izby skarbowej rozstrzyga Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.*

Art. 58.

(1) *Rada wojewódzka i wydział wojewódzki podejmują uchwały wyłącznie na podstawie stanu faktycznego ustalonego w aktach.*

(2) *Członkowie rady wojewódzkiej i wydziału wojewódzkiego są w wykonywaniu swoich funkcyj niezależni i nie mogą być pociągani do odpowiedzialności za swoją działalność w radzie względnie wydziale, wchodzącą w zakres ich funkcji a zgodną z prawem i obowiązkami służby.*

Do art. 58.

P. ogólne uwagi do tego rozdziału.

Art. 59.

(1) Decyzje wojewody, powzięte przy współudziale rady lub wydziału, wprowadza wojewoda w życie przy pomocy podległych sobie władz i urzędów.

(2) *Uchwały rady i wydziału, naruszające obowiązujące przepisy, wojewoda winien zawiesić i przedłożyć bezzwłocznie do rozstrzygnięcia właściwemu ministrowi.*

(3) Przepisy o środkach prawnych od decyzji wojewodów odnoszą się również do wypadków, w których decyzje te zostały wydane przy współudziale czynnika obywatelskiego stosownie do przepisów rozporządzenia niniejszego.

Do art. 59.

P. art. 23 ustawy o r. n. oraz art. 7 dekretu o sam.

Art. 60.

(1) *Minister Spraw Wewnętrznych może rozwiązać radę wojewódzką względnie wydział wojewódzki przed upływem kadencji i zarządzić ponowne ich skompletowanie.*

(2) Po rozwiązaniu rady *wojewódzkiej* a przed zebraniem się nowej, wszystkie sprawy, należące do zakresu działania rady *wojewódzkiej*, załatwia wydział wojewódzki, a gdy wydział jest rozwiązany — wojewoda samodzielnie. W wypadku rozwiązania wydziału wojewódzkiego sprawy, należące do zakresu działania wydziału, załatwia samodzielnie wojewoda *z uwzględnieniem przepisu ust. 2 art. 57.*

Art. 61.

(1) *Członkowie rady wojewódzkiej oraz członkowie wydziału wojewódzkiego, pochodzący z wyboru, mają jedynie prawo do zwrotu kosztów podróży i poboru diet za dni posiedzeń według zasad przyjętych dla urzędników państwowych, pobierających uposażenie według grupy VI.*

(2) *Wydatki na diety i koszty podróży członków rady wojewódzkiej ponoszą te związki samorządowe, które ich wybrały. Koszty, związane z urzędowaniem członków wydziału wojewódzkiego pochodzących z wyboru, rozkłada wydział wojewódzki w równych częściach na wszystkie powiatowe związki samorządowe i miasta wydzielone z ich obszaru na terenie województwa.*

Do art. 61.

P. art. 12 dekretu o sam.

Art. 62.

(1) *Każdy członek względnie tegoż zastępca, wybrany do rady wojewódzkiej lub wydziału wojewódzkiego, który, mimo należytego zawiadomienia o terminie posiedzenia rady względnie wydziału, nie jawi się na posiedzenie bez usprawiedliwionej przyczyny, podlega grzywnie do stu złotych, którą nakłada wojewoda. Od orzeczenia wojewody, nakładającego grzywnę, nie ma odwołania.*

(2) *Nieusprawiedliwiona nieobecność na pięciu posiedzeniach rady względnie wydziału, albo też na trzech posiedzeniach, po sobie następujących, powoduje utratę mandatu.*

Do art. 62.

P. art. 18 §§ 3 — 5 ustawy o r. n.

Art. 63.

(1) *Członkowie rad wojewódzkich oraz wydziałów wojewódzkich, pochodzący z wyboru, winni na posiedzeniu rady względnie wydziału złożyć w ręce wojewody przyrzeczenie w miejsce przysięgi, iż przestrzegać będą ustaw i wypełniać sumiennie swoje obowiązki.*

(2) *Bliższe przepisy o wyborach względnie powoływaniu członków rad wojewódzkich i wydziałów wojewódzkich oraz o trybie obradowa-*

nia i urzędowania tych organów wyda Minister Spraw Wewnętrznych.

(3) W wypadkach, w których w myśl rozporządzenia niniejszego wojewoda uprawniony jest do decydowania z pominięciem właściwego kolegium (art. 47 ust. 2 i 57), winien on decyzję swoją podać do wiadomości kolegium na najbliższym posiedzeniu.

Do art. 63.

P. art. 9 ustawy o r. n.

Rozdział IV.

Powiatowe władze administracji ogólnej.

Art. 64.

(1) Na czele powiatu stoi starosta powiatowy, mianowany przez Ministra *Spraw Wewnętrznych.*

(2) Starosta powiatowy podlega pod względem osobowym, w granicach przepisów regulujących stosunki państwowej służby cywilnej, wojewodzie względnie Ministrowi *Spraw Wewnętrznych*, pod względem służbowym zaś — bezpośrednio wojewodzie.

Do art. 64.

Przepis ustępu 1-go w części podanej kursywą nie obowiązuje wobec odmiennego uregulowania sprawy w art. 7 dekretu o trybie powołania władz administracji ogólnej I i II instacji — p. poz. 2 nin. wyd. P. poza tym art. 6 dekretu o zarządzie Ziem Odzyskanych — poz. 10 nin. wyd.

Art. 65.

(1) Do starosty powiatowego stosuje się analogicznie postanowienia art. 9, 10 p. 1 i 2, 13, 21 ust. 2 i 22 ust. 2.

(2) Minister *Spraw Wewnętrznych* może przekazywać do odwołania poszczególnym starostom niektóre lub wszystkie uprawnienia wojewodów, wynikające z art. 10 pkt. 3 i 4, z art. 11, 12 ust. 1, z art. 14, 15, 24 oraz z art. 25 — o ile Rada Ministrów w uchwale, o której mowa w art. 25, nie zastrzeże powyższych uprawnień wyłącznie wojewodzie. Postanowienie art. 17 ma odpowiednie zastosowanie.

Art. 66.

(1) Uprawnienia z art. 12, nadane starostom, odnoszą się tylko do władz, urzędów i zakładów, mających swą siedzibę na obszarze powiatu, a nie podlegających bezpośrednio władzom centralnym.

(2) Jeżeli w wypadku przewidzianym w art. 11 nie dojdzie do uzgodnienia poglądów między starostą powiatowym a naczelnikiem odnośnego urzędu, starosta powiatowy przedkłada sprawę wojewodzie, który postępuje według przepisów art. 11.

(3) W wypadku przewidzianym w art. 26 ust. 1 starosta powiatowy jest uprawniony do bezpośredniego porozumiewania się z władzami równorzędnymi, z władzami wyższymi zaś — z reguły za pośrednictwem wojewody. Wyjątki od tej zasady ustali rozporządzenie Rady Ministrów. W wypadkach tych starosta powiatowy winien w każdym razie podać sprawę bezzwłocznie do wiadomości wojewodzie.

Art. 67.

(1) Do zakresu działania starosty powiatowego jako szefa administracji ogólnej należą wszystkie sprawy administracji państwowej na obszarze powiatu, o ile na mocy obowiązujących przepisów nie są zastrzeżone właściwości władz naczelnych, wojewody i innych władz rządowych, ani nie należą do zakresu działania powiatowych związków samorządowych, gmin miejskich i wiejskich, oraz sprawy, w których nie da się ustalić właściwości rzeczowej innej władzy, albo jeżeli obowiązujące przepisy przewidują właściwość władz już nie istniejących, a nie można ustalić, kto przejął ich uprawnienia.

(2) W zakresie spraw administracji ogólnej starosta powiatowy jest odpowiedzialnym wykonawcą zleceń wojewody oraz sprawuje analogicznie funkcje wymienione w art. 29 p. 2, 3 i 4.

(3) Stosunek starosty powiatowego do organów związków samorządowych normują osobne przepisy prawne.

Art. 68.

(1) Starosta powiatowy załatwia sprawy, należące do jego kompetencji, przy pomocy starostwa oraz przy pomocy innych podległych mu na obszarze powiatu władz, urzędów i organów.

(2) Starostę powiatowego zastępuje jeden z urzędników starostwa wyznaczony przez wojewodę.

Do art. 68.

Starostę zastępuje obecnie wicestarosta, mianowany przez Ministra Admin. Publicznej — p. rozp. Rady Min. z dn. 19.XII.1933 r. o ustanowieniu tabeli stanowisk we władzach, urzędach, zakładach i instytucjach państwowych (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 780) oraz rozp. P.K.W.N. z dn. 27.XII.1944 r. o ustanowieniu grup uposażenia do tabeli stanowisk (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 90). Tabele te — w przeciwieństwie do tabel poprzednich — ustanawiają stanowisko i tytuł służbowy „wicestarosta". Wyznaczenie przez wojewodę zastępcy w myśl ust. (2) może mieć miejsce tylko tymczasowo tj. do czasu mianowania wicestarosty przez Ministra Adm. Publ.

Art. 69.

(1) Minister *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z innymi zainteresowanymi ministrami wydaje przepisy ogólne, dotyczące wewnętrznej organizacji starostw i trybu ich urzędowania, z uwzględnieniem następujących zasad:

a) łączenia w ręku poszczególnych referentów spraw jednorodnych pod względem prawnym i faktycznym;

b) zastrzeżenia pewnych kategorii spraw, ze szczególnym uwzględnieniem spraw wojskowych i karnoadministracyjnych, urzędnikom posiadającym specjalne przygotowanie;

c) ustalania zakresu odpowiedzialności urzędników poszczególnych kategorii i stanowisk ze specjalnym uwzględnieniem urzędników fachowych;

d) zastępstwa starosty.

(2) Na podstawie tych ogólnych przepisów wojewoda ustala organizację podległych mu starostw, z uwzględnieniem warunków miejscowych.

Art. 70.

Z ważnych względów może Minister *Spraw Wewnętrznych* ustanowić w drodze rozporządzenia poza urzędową siedzibą starosty organ podległy staroście powiatowemu, uprawniony do stałego spełniania na oznaczonym obszarze powiatu — pod nadzorem starosty powiatowego— określonych zadań z zakresu działania starosty powiatowego oraz wydawania w imieniu starosty samoistnych orzeczeń i zarządzeń ze skutkiem prawnym równym orzeczeniom i zarządzeniom starosty.

Art. 71.

(1) Dla ułatwienia urzędowania oraz utrzymania ścisłego wzajemnego stosunku między władzami administracyjnymi a ludnością, niektóre sprawy, określone bliżej dla każdego powiatu przez wojewodę, mogą być załatwiane periodycznie poza miejscem urzędowej siedziby starosty powiatowego przez starostę lub wyznaczonych przez wojewodę urzędników starostwa.

(2) Urzędnicy ci mogą być upoważnieni przez wojewodę do wydawania zarządzeń i orzeczeń za starostę powiatowego i ze skutkiem prawnym równym zarządzeniom i orzeczeniom starosty.

Art. 72.

Przepisy rozporządzenia niniejszego odnoszą się również do starosty morskiego *oraz do Komisarza Rządu w Gdyni*, ze zmianami wynikającymi z osobnych przepisów, dotyczących ich stanowiska i zakresu działania.

Do art. 72.

W m. Gdyni władzą administracji ogólnej I instacji jest obecnie prezydent tego miasta — p. uwaga do art. 74 — 76.

Art. 73.

(1) Miasta, liczące na podstawie powszechnego spisu ludności więcej niż 75.000 mieszkańców, tworzą odrębne powiaty miejskie dla celów administracji rządowej.

(2) O ile od powszechnego spisu ludności minie więcej aniżeli pięć lat, Minister *Spraw Wewnętrznych* może zezwolić na przeprowadzenie osobnego spisu ludności na obszarze gminy.

(3) Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia tworzyć wyjątkowo powiaty miejskie dla celów administracji rządowej z miast liczących mniej aniżeli 75.000 mieszkańców.

Art. 74.

Na czele powiatu miejskiego (art. 73) stoi starosta grodzki *mianowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych*.

Do art. 74 — 76.

Przepisy art. 74 w części podanej kursywą, art. 75 i art. 76 ust. (1) nie obowiązują wobec przekazania funkcyj starostów grodzkich we wszystkich powiatach miejskich (nie dotyczy to tylko m. st. Warszawy i m. Łodzi, które są województwami grodzkimi) prezydentom tych miast — p. art. 29 dekretu o sam., poz. 9 nin. wyd.

Art. 75.

Funkcje starosty grodzkiego Minister Spraw Wewnętrznych może powierzyć staroście powiatowemu powiatu sąsiadującego z powiatem miejskim.

Art. 76.

(1) Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia przekazywać do odwołania wszystkie lub poszczególne funkcje starostów grodzkich zarządom w miastach, stanowiących samoistne powiaty dla celów administracji rządowej, o ile miasta te posiadają warunki zabezpieczające należyte sprawowanie tej administracji.

(2) *Zarządy miejskie* spełniają powyższe funkcje przy pomocy urzędników miejskich, którzy im w tym zakresie bezpośrednio podlegają.

Art. 77.

Rada Ministrów będzie ustalała w drodze rozporządzenia, w których miastach, wydzielonych jako osobne powiaty miejskie dla celów administracji rządowej, postanowienia art. 10 — 26 mają mieć zastosowanie do starostów grodzkich, do prezydentów tych miast, *względnie innych osób (art. 75), o ile sprawują funkcje starostów grodzkich.*

Do art. 77.

P. uwagę do art. art. 74 — 76.

Art. 78.

(1) Minister *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z właściwymi ministrami może w drodze rozporządzenia poruczać do odwołania wszystkim lub niektórym wydziałom powiatowym, oraz zarządom miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, wszystkie lub nie-

które funkcje powiatowych władz administracji ogólnej w dziedzinach: administracji drogowej (nie wyłączając dróg państwowych i wojewódzkich), administracji zdrowia publicznego, weterynaryjnej, budowlanej, opieki społecznej i pośrednictwa pracy oraz spraw wojskowych, jeżeli odnośne powiatowe związki samorządowe i gminy miejskie zobowiążą się ustanowić odpowiednich funkcjonariuszów, których sposób przyjmowania i kwalifikacje określi rozporządzenie Ministra *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

(2) Z chwilą przejęcia powyższych funkcji wydziały powiatowe względnie zarządy miejskie mają obowiązek spełniać je tak długo, dopóki w drodze rozporządzenia Ministra *Spraw Wewnętrznych*, wydanego w porozumieniu z interesowanym ministrem, funkcje te nie zostaną im odjęte.

(3) Przepisy artykułu niniejszego nie naruszają postanowień art. 10 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 6, poz. 32) w zakresie uprawnień Ministra Komunikacji do przekazywania poszczególnym gminom odcinków dróg w ich obrębie położonych.

Art. 79.

(1) Minister *Spraw Wewnętrznych* władny jest wydawać w porozumieniu z interesowanymi ministrami potrzebne przepisy, dotyczące załatwiania spraw przekazanych w myśl art. 78.

(2) W sprawach tych w odniesieniu do miast mają zastosowanie postanowienia art. 48 i 68 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294).

Rozdział V.

Powiatowe organa kolegialne.

Do Rozdziału V.

Uwagi zamieszczone pod tytułem Rozdziału III nin. rozp. mają analogiczne zastosowanie do niniejszego rozdziału.

Art. 80.

Do współdziałania ze starostą powiatowym w wykonywaniu zadań administracji ogólnej powołany jest w zakresie ustalonym przez rozporządzenie niniejsze i przepisy specjalne, czynnik obywatelski, reprezentowany przez organa samorządu powiatowego.

Art. 81.

Do powiatowych organów kolegialnych mają analogiczne zastosowanie przepisy art. *44*, 45, 46, 47, *52 ust. 1 i 3*, 54, 57 ust. 1, 58, 59, 60, *61*, *62* i 63 z tą zmianą, że radzie *wojewódzkiej* odpowiada rada *powiatowa*, wydziałowi wojewódzkiemu — wydział powiatowy, a wojewodzie — starosta. W przypadkach przewidzianych w art. 57 ust. 1 *i art. 59 ust. 2* rozstrzyga wojewoda.

Do art. 81.

W miejsce „rady powiatowej“ wchodzi „powiatowa rada narodowa“.

Art. 82.

Wydział powiatowy współdziała z głosem stanowczym w wypadkach przewidzianych w ustawach.

Art. 83.

(1) Do trybu obradowania i urzędowania powiatowych organów kolegialnych mają zastosowanie przepisy obowiązujące w tej mierze w stosunku do organów samorządu powiatowego, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej (art. 81).

(2) Minister *Spraw Wewnętrznych* władny jest wydawać w drodze rozporządzenia potrzebne przepisy szczegółowe.

Art. 84.

Przepisy rozdziału niniejszego mają analogiczne zastosowanie odnośnie do kolegialnego współdziałania czynnika obywatelskiego w powiatowej administracji ogólnej sprawowanej w miastach, stanowiących powiaty miejskie dla celów administracji rządowej, z tą zmianą, że w miejsce rady *powiatowej* względnie wydziału powiatowego współdziałać będzie — w zależności od rodzaju spraw — z prezydentem miasta względnie starostą grodzkim (powiatowym), na ich wezwanie i pod ich przewodnictwem, kolegium powołane z członków rady *miejskiej* względnie *magistratu*.

Do art. 84.

W miejsce „rady miejskiej“ wchodzi „miejska rada narodowa“, w miejsce zaś „magistratu“ działający kolegialnie „zarząd miejski“.

Rozdział VI.

Miasto stołeczne Warszawa.

Do rozdziału VI.

Przepisy tego rozdziału powinny mieć analogiczne zastosowanie do m. Łodzi do czasu wydania dla tego miasta przepisów określających ustrój jego władz admin. ogól. — p. uwagi do art. 1.

Art. 85.

Do czasu unormowania w drodze ustawy ustroju samorządu m. st. Warszawy, władzami administracji ogólnej na obszarze m. st. Warszawy są:

1) *Komisarz Rządu na miasto st. Warszawę;*

2) starostowie grodzcy;

3) *w zakresie spraw określonych w art. 90 rozporządzenia niniejszego — zarząd miejski.*

Do art. 85.

Funkcje Komisarza Rządu na m. st. Warszawę pełni obecnie Prezydent tego miasta. Ustawowo sprawa nie jest jeszcze uregulowana (cyt. już wielokrotnie dekret o org. i zakr. dział. sam. teryt. nie ma zastosowania do m. st. Warszawy i m. Łodzi — p. art. 36 tego dekretu, poz. 9 nin. wyd.).

Art. 86.

(1) Przepisy rozporządzenia niniejszego, dotyczące stanowiska i zakresu działania wojewodów, mają analogiczne zastosowanie do *Komisarza Rządu*, z wyjątkiem postanowień art. 40 — 63.

(2) Przepisy art. 10 — 26, z wyjątkiem art. 20, ust. 1 lit. a) nie mają zastosowania do rządowych władz i organów centralnych.

Art. 87.

Rada Ministrów w drodze rozporządzenia dzieli dla celów administracji ogólnej obszar m. st. Warszawy na powiaty grodzkie.

Art. 88.

Na czele administracji ogólnej w powiatach grodzkich stoją starostowie grodzcy *mianowani przez Ministra Spraw Wewnętrznych.*

Do art. 88.

Sprawa trybu powoływania starostów grodzkich w m. st. Warszawie i m. Łodzi nie jest jeszcze ustawowo uregulowana.

Art. 89.

(1) Przepisy rozporządzenia niniejszego, dotyczące stanowiska i zakresu działania starostów powiatowych, mają analogiczne zastosowanie do starostów grodzkich w m. st. Warszawie, z wyjątkiem postanowień art. 80—84.

(2) Rada Ministrów ustali w drodze rozporządzenia, w jakim zakresie postanowienia art. 10—26 będą miały zastosowanie do starostów grodzkich.

Art. 90.

(1) *Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z właściwymi ministrami może poruczać zarządowi miejskiemu w m. st. Warszawie działy administracji wymienione w art 78, z tym zastrzeżeniem, że poruczenie to może dotyczyć sprawowania administracji zarówno w instancji powiatowej, jak wojewódzkiej.*

(2) *W tych przypadkach stosuje się odpowiednio postanowienia art. 78 i 79.*

Rozdział VII.

Województwa: poznańskie i pomorskie.

Art. 91.

Przepisy rozporządzenia niniejszego obowiązują na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego ze zmianami, wynikającymi z postanowień art. 92—107 tego rozporządzenia oraz innych przepisów prawnych.

Art. 92.

(1) *Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego nie tworzy się rad wojewódzkich. Ilekroć przepisy rozporządzenia niniejszego względnie inne przepisy prawne mówią o właściwości rad wojewódzkich, wchodzą w miejsce tych rad sejmiki wojewódzkie, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.*

(2) Sprawozdanie, o którym mowa w art. 45, wojewoda składa *sejmikowi wojewódzkiemu.*

Do art. art. 92 i 93.

P. uwagi do rozdziału III. W miejsce dawnych wojewódzkich i powiatowych organów samorządowych wchodzą obecnie wojewódzkie i powiatowe rady narodowe i wydziały.

Art. 93.

(1) *Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego zadania wydziałów wojewódzkich, o których mowa w rozporządzeniu niniejszym, spełniają istniejące obecnie w tych województwach wydziały wojewódzkie wojewódzkich związków komunalnych.*

(2) *Wydziały te współdziałają w zakresie administracji ogólnej w sposób określony przez rozporządzenie niniejsze (art. 98).*

Art. 94.

(1) Do czasu ustalenia organizacji sądownictwa administracyjnego na całym obszarze Rzeczypospolitej istniejące na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego wojewódzkie sądy administracyjne i wydziały powiatowe (miejskie) spełniają nadal funkcje sądów administracyjnych.

(2) Rozporządzenie niniejsze nie narusza organizacji, właściwości i postępowania specjalnych sądów administracyjnych (górniczych, kultury leśnej it.d.).

Do art. art. 94 i nast.

Sądy administracyjne, o których tutaj mowa, obecnie nie działają.

Art. 95.

Właściwość wymienionych w art. 94 ust. 1 sądów administracyjnych obejmuje od chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego — w ra-

mach przepisów prawnych obowiązujących na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego, orzecznictwo:

1) w sprawach, wymienionych w ust. 2 § 54 ustawy z dnia 30 lipca 1883 r. o ogólnej administracji kraju (Zb. u. pr. str. 195);

2) w sprawach rozstrzyganych przez wydziały powiatowe (miejskie) i wojewódzkie sądy administracyjne w postępowaniu uchwałowym na podstawie ustnej rozprawy, o ile rozprawę taką sąd uzna za konieczną ze względu na wyraźny przepis prawny lub ze względu na prawo strony;

3) w sprawach, w których według dotychczasowych przepisów przysługiwało prawo wyboru środków prawnych w postępowaniu spornym lub innym;

4) w sprawach, w których orzecznictwo tych sądów zastrzegają inne przepisy prawne.

Art. 96.

(1) Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego wszystkie sprawy:

a) które były dotychczas załatwiane przez wydziały powiatowe (miejskie) jako sądy administracyjne oraz wojewódzkie sądy administracyjne, a stosownie do art. 95 nie będą podlegały ich orzecznictwu;
b) które były załatwiane w drodze postępowania uchwałowego, o ile nie chodzi o sprawy określone w art. 95 p. 2, wreszcie
c) które są wymienione w art. 55 i 82, o ile w myśl art. 95 nie należą do kompetencji wspomnianych pod lit. a) ustępu niniejszego sądów administracyjnych lub w myśl przepisów prawnych, wydanych po wejściu w życie rozporządzenia niniejszego, do kompetencji wojewody samego —

należą od wejścia w życie rozporządzenia niniejszego do zakresu działania wydziałów wojewódzkich względnie wydziałów powiatowych, jako kolegiów współdziałających z wojewodami i starostami w sprawowaniu czynności administracji ogólnej w sposób, określony w rozporządzeniu niniejszym.

2) W miastach, w których istnieją wydziały miejskie jako sądy administracyjne, wydziały te uchwalają w zakresie właściwości wydziałów powiatowych.

(3) W miastach, niewydzielonych z powiatowych związków samorządowych, przechodzi właściwość zarządów miejskich jako władz uchwałowych na właściwe wydziały powiatowe.

Art. 97.

Uchyla się postanowienia art. 1 rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej z dn. 21 lutego 1920 r., dotyczące utworzenia wojewódzkich rad administracyjnych oraz wojewódzkich sądów administracyjnych (Dz. Urz. Min. b. dz. pr. Nr 10, poz. 81); dotychczasowe kompetencje wojewódzkich rad administracyjnych przechodzą w granicach oznaczonych postanowieniami rozporządzenia niniejszego na wydziały wojewódzkie.

Art. 98.

(1) *Funkcje, wynikające z przepisów rozporządzenia niniejszego, wydziały wojewódzkie na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego spełniają za pośrednictwem osobnych izb wydziałów wojewódzkich (izb wojewódzkich), w których skład wchodzą trzej członkowie oraz ich zastępcy wybierani przez wydział wojewódzki w głosowaniu stosunkowym spośród mieszkańców województwa, posiadających prawo wybieralności do sejmiku wojewódzkiego.*

(2) *Do składu izby wojewódzkiej w charakterze jej członków lub zastępców nie można powoływać łącznie więcej niż 2 członków wydziału i sejmiku wojewódzkiego. W razie wyboru liczby większej o pierwszeństwie prawa do uzyskania mandatu decyduje większa ilość lat pracy w służbie publicznej w Państwie Polskim, o prawie zaś do mandatu przy jednakowej ilości lat pracy rozstrzyga los.*

(3) *W skład izb wojewódzkich wchodzi ponadto wojewoda oraz dwaj inni urzędnicy państwowi, z których jednego wyznacza i odwołuje Minister Spraw Wewnętrznych, drugiego zaś powołuje się przy analogicznym zastosowaniu zasad określonych w art. 51 i art. 119 ust. 2.*

(4) *W wypadku, przewidzianym w ustępie ostatnim art. 51 miejsce drugiego członka według art. 48 ust. 1 lit. b) zajmuje sędzia właściwego wojewódzkiego sądu administracyjnego, powołany przez Ministra Spraw Wewnętrznych.*

(5) *Obradom izb przewodniczy wojewoda względnie wicewojewoda.*

(6) *Dla członków izby wojewódzkiej, wyznaczonych przez właściwe władze, będą w ten sam sposób powoływani zastępcy.*

Do art. art. 98 i 99.

Przepisy zawarte w art. 98 oraz art. 99 ust. (2) do (4) przestały obowiązywać wobec odmiennego uregulowania w dekrecie o sam. sprawy ustroju samorządowych organów wykonawczych.

Art. 99.

(1) Postępowanie przed wymienionymi w art. 94 sądami administracyjnymi odbywa się według przepisów o postępowaniu sporno-administracyjnym, *przed izbami zaś wojewódzkimi* i przed wydziałami powiatowymi (miejskimi; art. 96 i 98) — według przepisów o postępowaniu uchwałowym oraz według przepisów rozporządzenia niniejszego.

(2) *Z chwilą zorganizowania izb wojewódzkich obowiązują na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego przepisy art. 56 rozporządzenia niniejszego.*

(3) *Wydatki, połączone z urzędowaniem izb wojewódzkich (art. 61), ponoszą właściwe wojewódzkie związki komunalne.*

(4) *Grzywny, ściągane na mocy art. 62, stanowią dochód wojewódzkich związków komunalnych.*

Art. 100.

(1) Decyzje wojewodów, powzięte w II instancji przy udziale *izb wojewódzkich*, są ostateczne.

(2) Przeciw decyzjom powziętym w I instancji, o ile w myśl obowiązujących przepisów nie są ostateczne, służy odwołanie do właściwego ministra, a *w sprawach dotyczących nadzoru nad samorządem — w każdym razie do Ministra Spraw Wewnętrznych.*

(3) Środki prawne w postępowaniu uchwałowym, które przysługiwały dotychczas od uchwał wydziałów powiatowych do wojewódzkich sądów administracyjnych, wnosi się do *izb wojewódzkich*, które podejmują co do nich ostateczne uchwały.

Do art. 100.

Przepis ustępu (1) dotyczy wszelkich decyzyj powziętych w II instancji przy udziale wydziału wojewódzkiego.

Na miejsce przepisu ustępu (2) od słów: „a w sprawach..." wchodzą obecnie odnośne przepisy dekretu o org. i zakr. dział. sam. teryt.

Art. 101.

Obowiązujące na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego przepisy prawne, które uprawniają do wyboru środków prawnych w postępowaniu spornym lub jakimkolwiek innym, pozostają bez zmiany.

Art. 102.

(1) Znosi się przewidziane w przepisach obowiązujących na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego osobne kolegialne urzędy wojewódzkie. Kompetencje zebrań plenarnych lub wydziałowych tych urzędów przechodzą na wojewodów.

(2) Zasady ogólne organizacji urzędów wojewódzkich, zawarte w rozdziale II rozporządzenia niniejszego, obowiązują również w województwach: poznańskim i pomorskim.

Art. 103.

(1) Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego lekarze powiatowi i lekarze weterynaryjni podlegają starostom i wchodzą w skład starostw.

(2) Okręgi służbowe wymienionych organów mogą obejmować jeden lub kilka powiatów, nie mogą jednak obejmować części różnych powiatów. W tych wypadkach do organów tych mają zastosowanie przepisy ust. 2 art. 3.

(3) W sprawie stosunku powiatowych władz administracji ogólnej do osobnych urzędów i organów b. administracji robót publicznych ma zastosowanie art. 118 rozporządzenia niniejszego.

Art. 104.

Do czasu wydania ogólnej ustawy, regulującej sprawy podziału administracyjnego Państwa, Minister *Spraw Wewnętrznych* po wysłuchaniu zainteresowanych związków samorządowych może dokonywać na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego zmian granic gmin wiejskich oraz miast nie stanowiących odrębnych powiatów miejskich dla celów administracji rządowej, tworzyć nowe bądź znosić istniejące. Zmiany granic powiatów oraz miast, stanowiących odrębne powiaty miejskie dla celów administracji rządowej, tworzenie nowych oraz znoszenie istniejących, dokonywane będą drogą rozporządzeń Rady Ministrów wydawanych na wniosek Ministra *Spraw Wewnętrznych* po wysłuchaniu zainteresowanych związków samorządowych.

Art. 105.

(1) Zmiany w podziale dla celów administracji ogólnej pociągają za sobą tym samym odpowiednie zmiany obszarów odnośnych jednostek samorządu terytorialnego.

(2) Sposób rozdzielania majątku i ustalania obowiązku zainteresowanych związków samorządowych regulują osobne przepisy.

Art. 106.

Do wojewódzkich sądów administracyjnych w województwach: poznańskim i pomorskim odnoszą się tylko uprawnienia wojewodów przewidziane w art. 13, 16, 17 i 19, przewidziane zaś w art. 12 — o tyle, o ile nie dotyczą funkcji orzeczniczych tych sądów.

Art. 107.

Stosunek władz administracji ogólnej do urzędów ubezpieczeń społecznych na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego pozostaje bez zmiany.

Rozdział VIII.

Wydawanie rozporządzeń i wykonywanie zarządzeń.

Art. 108.

Wojewodowie i *Komisarz Rządu na m. st. Warszawę* mają prawo wydawania:

1) rozporządzeń wykonawczych:

a) w wypadkach, w których poszczególne ustawy lub wydane na ich podstawie rozporządzenia wyraźnie wojewodom to prawo nadają;

b) w wypadkach, w których ustawy i rozporządzenia poruczają ogólnie wykonanie ministrom, których organami w odnośnym przedmiocie są władze administracji ogólnej — w zakresie spraw, które minister w drodze rozporządzenia wojewodom do uregulowania przekaże;

2) rozporządzeń porządkowych w celu ochrony bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego w wypadkach nie unormowanych osobnymi przepisami prawnymi.

Do art. 108 i nast.

W miejsce Komisarza Rządu wchodzi Prezydent m. st. Warszawy. Artykuł ten ma również zastosowanie do Prezydenta m. Łodzi.

Do art. 108 pkt. 2) oraz art. art. 109 i nast.

P. uwaga do art. 10.

Art. 109.

Rozporządzeniami porządkowymi, o których mowa w pkt. 2 art. 108, można — z mocą obowiązującą na całym obszarze lub na części województwa — nakazać lub zakazać pewnych czynności, jeśli zachodzi prawdopodobieństwo, że działania lub zaniechania wywołują niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia obywateli, albo naruszą spokój lub porządek publiczny.

Art. 110.

(1) Rozporządzenia porządkowe wydaje wojewoda za uprzednią zgodą wydziału wojewódzkiego. W wypadkach niedopuszczających zwłoki wojewoda jest uprawniony do wydawania rozporządzeń porządkowych także przed uzyskaniem zgody wydziału wojewódzkiego; jeżeli jednak wojewoda nie uzyska zgody wydziału wojewódzkiego w ciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia rozporządzenia, albo też jeżeli wydział wojewódzki zgody odmówi — rozporządzenie traci moc obowiązującą.

(2) Wojewoda może uchylić względnie zmienić rozporządzenie porządkowe tylko za zgodą wydziału wojewódzkiego.

(3) Rozporządzenie porządkowe wojewoda ogłasza w Dzienniku Wojewódzkim.

(4) Minister *Spraw Wewnętrznych* może uchylać rozporządzenia porządkowe wydawane przez wojewodów.

Art. 111.

W rozporządzeniu wydanym w myśl art. 108 należy powołać:

1) w wypadku przewidzianym w p. 1 lit. a) art. 108 — upoważnienie, zawarte w odnośnym przepisie prawnym;

2) w wypadku przewidzianym w p. 1 lit b) art. 108 — upoważnienie, zawarte w rozporządzeniu niniejszym, przepisy wykonawcze, zawarte w odnośnej ustawie, i wydane już rozporządzenie wykonawcze ministra;

3) w wypadku przewidzianym w p. 2 art. 108 — upoważnienie, zawarte w rozporządzeniu niniejszym.

Art. 112.

(1) Przekroczenie rozporządzeń wojewody *(komisarza rządu)* wydanych na zasadzie art. 108 p. 2 rozporządzenia niniejszego ulega karze grzywny do *pięciuset* złotych lub karze aresztu do 14 dni, albo obu tym karom łącznie.

(2) W orzeczeniu skazującym władza administracyjna oznaczy karę aresztu zastępczego na wypadek nieściągalności grzywny.

(3) Do orzekania o czynach karalnych według postanowień artykułu niniejszego powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

(4) Odwołanie się do sądu nie wstrzymuje wykonania kary; kary pozbawienia wolności nie wolno jednak wykonać bez zgody oskarżonego przed prawomocnością orzeczenia.

Do art. 112.

Ustęp (1) ma zastosowanie również do rozporządzeń Prezydenta m. st. Warszawy i m. Łodzi.

Na mocy dekretu z dnia 16/XI 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 312) górna granica grzywny, określonej w ust. 1, została podwyższona do 5.000 zł.

Art. 113.

(1) Postanowienia rozdziału niniejszego nie naruszają obowiązujących przepisów prawnych, które władzom administracji ogólnej przyznają uprawnienia dalej idące, aniżeli te, o których mowa w art. 108, 109, 110 i 112.

(2) Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego zamiast przepisów zawartych w art. 108 p. 2 i 109 pozostają w mocy przepisy dotychczasowe.

Rozdział IX.

Przepisy przejściowe.

Art. 114.

Do wojewódzkich organów kolegialnych wymienionych w art. 40 i 41, należą funkcje b. rad wojewódzkich na obszarze województw. białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, warszawskiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogrodzkiego i wileńskiego.

Do art. 114.

Przepis nieaktualny.

Art. 115.

(1) *W miastach, w których w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego organa miejskie sprawują funkcje powiatowej administracji ogólnej, winny one funkcje te sprawować nadal, dopóki Rada Ministrów w drodze osobnego roz-*

porządzenia inaczej nie postanowi. To samo dotyczy organów rządowych, które w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego sprawują w tych miastach wszystkie lub niektóre funkcje administracji ogólnej. Organa te otrzymują tytuł i stanowisko starostów grodzkich.

(2) Odnośnie do kolegialnego współdziałania czynnika obywatelskiego w powiatowej administracji ogólnej sprawowanej przez organa miejskie, wymienione w poprzednim ustępie, znajduje analogiczne zastosowanie przepis art. 84.

Do art. 115.

Przepisy tego artykułu stały się nieaktualne wobec tego, że prezydenci miast stanowiących powiaty miejskie pełnią obecnie wszystkie funkcje powiatowych władz administracji ogólnej.

Art. 116.

(1) Właściwi ministrowie w sprawach, należących do bezpośredniego zakresu działania wojewodów (art. 27), są uprawnieni zastrzeżone im dotychczas decyzje przekazywać w drodze rozporządzeń wojewodom oraz *Komisarzowi Rządu na m. st. Warszawę*, decyzje zaś, zastrzeżone dotychczas wojewodom, przekazywać starostom powiatowym, starostom grodzkim oraz innym władzom administracji ogólnej.

(2) Właściwi ministrowie są również uprawnieni do przekazywania *Komisarzowi Rządu na m. st. Warszawę* decyzyj, zastrzeżonych z reguły starostom.

Do art. 116.

Możliwości przekazywania uprawnień, o których tu mowa, należy rozszerzyć na prezydentów m. st. Warszawy i m. Łodzi.

Art. 117.

(1) Do urzędników fachowych w rozumieniu art. 34 zalicza się w szczególności: w dziale administracji opieki społecznej: naczelników wydziałów względnie kierowników oddziałów dla tych spraw w urzędach wojewódzkich oraz wojewódzkich inspektorów opieki społecznej; w dziale zaś b. administracji robót publicznych:

a) funkcjonariuszów pomocniczych, przydzielonych do załatwiania spraw przy budowie i utrzymaniu budowli publicznych naziemnych, wodnych i drogowych;

b) funkcjonariuszów opłacanych z kredytów budowlanych.

(2) Wszyscy urzędnicy, załatwiający we władzach administracji ogólnej sprawy administracji *rolnictwa i reform rolnych*, z wyjątkiem urzędników kancelaryjnych, są urzędnikami fachowymi w rozumieniu art. 33 rozporządzenia niniejszego.

Do art. 117.

Punkty a) i b) ustępu (1) należy rozszerzyć również na dział administracji Ministerstwa Odbudowy.

Ustęp (2) nie obowiązuje w odniesieniu do administracji rolnictwa (opieki państwowej nad rolnictwem) i reform rolnych wobec utworzenia oddzielnych urzędów dla tych spraw — p. uwagi do art. 27. Należy natomiast zastosować zawarty w tym ustępie przepis do administracji aprowizacji i handlu oraz przemysłu, a to wobec ogromnego rozrostu obecnie (r. 1945) tych dwóch resortów we władzach admin. ogólnej obydwu instancyj i niecelowości dalszego stosowania do tych agend przepisu artykułu 33 tj. pokrywania wydatków osobowych z budżetu Ministerstwa Administracji Publicznej z wyjątkiem dot. urzędników kancelaryjnych.

Art. 118.

W zakresie b. administracji robót publicznych dotychczasowy stosunek powiatowych władz administracji ogólnej do osobnych urzędów i organów technicznych pozostaje bez zmiany do czasu ich zespolenia w drodze rozporządzenia właściwego ministra, wydanego w porozumieniu z Ministrem *Spraw Wewnętrznych.*

Art. 119.

(1) Począwszy od dnia 9 września 1928 r. należą do właściwości wojewódzkich i powiatowych organów kolegialnych (art. 40, 41 i 80) — z zastrzeżeniem zmian wynikających z przepisów późniejszych — uprawnienia kolegiów (rad, komisji, ciał doradczych itd.), które w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego współdziałały na obszarze województw i powiatów przy udziale czynnika obywatelskiego z głosem opiniodawczym lub stanowczym w wykonywaniu zadań administracji ogólnej, a nie zostały wyraźnie utrzymane w mocy w rozporządzeniach Rady Ministrów z 29 sierpnia, 5 i 6 września 1928 r. (Dz. U.R.P. Nr 81, poz. 708—711).

(2) W celu wykonania przepisów artykułu niniejszego Rada Ministrów jest władna wydać potrzebne przepisy przechodnie i wykonawcze. *W szczególności, w związku z przekazaniem czynności poszczególnych kolegiów wydziałom wojewódzkim, Rada Ministrów może określić, jaki urzędnik winien uczestniczyć w odnośnych obradach wydziału wojewódzkiego w miejsce drugiego członka według art. 48 ust. 1 lit b) rozporządzenia niniejszego.*

(3) Przepisy artykułu niniejszego nie mają zastosowania do wojewódzkich rad wodnych.

Do art. 119.

Zdanie 2-gie ustępu (2) stało się bezprzedmiotowe — p. uwagi do rozdziału III.

Art. 120.

(1) Z dniem 21 sierpnia 1928 r. są skasowane wszystkie dzienniki urzędowe, wychodzące na obszarze województw względnie powiatów, z wyjątkami określonymi w §§ 7 i 8 rozporządzenia Rady Ministrów z 5 lipca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 72, poz. 648).

(2) Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego wszelkie zarządzenia i obwieszczenia, które na mocy istniejących przepisów prawnych były ogłaszane w Orędowniku Publi-

cznym Dziennika Urzędowego Województwa, winny być odtąd ogłaszane w Dzienniku Wojewódzkim.

(3) Artykuły: 38 i niniejszy nie dotyczą ogłoszeń płatnych, które według dotychczasowych przepisów są zamieszczane w publikacjach urzędowych.

Art. 121.

(1) Minister *Spraw Wewnętrznych* jest uprawniony do występowania z inicjatywą wobec właściwych ministrów oraz Rady Ministrów w sprawie rozporządzeń, o których mowa w art. 116, 119 i 120.

(2) O ile właściwy minister nie wyrazi swojej zgody, decyduje Rada Ministrów.

Art. 122.

(1) Sprawy, będące w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego w toku postępowania nie zakończone w danej instancji, winny być załatwione w tejże instancji przy zastosowaniu dotychczas obowiązujących przepisów.

(2) W dalszym postępowaniu, prowadzonym w toku instancji, należy do spraw tych pod względem rodzaju postępowania, właściwości władz i dopuszczalności środków prawnych, stosować przepisy rozporządzenia niniejszego.

(3) Jeżeli orzeczenie względnie uchwała, wydane w danej instancji zostały doręczone przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, a środek prawny do dalszej instancji nie został jeszcze wniesiony — należy postępować tak, jak gdyby orzeczenie względnie uchwała danej instancji zostały wydane i doręczone w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

Art. 123.

Niezależnie od uprawnień nadanych Radzie Ministrów względnie ministrom w poszczególnych artykułach rozporządzenia niniejszego, a dotyczących jego wykonania, Rada Ministrów ma prawo wydawać w drodze rozporządzenia przepisy uzgadniające, przejściowe i wykonawcze, które okażą się niezbędne dla wprowadzenia w życie organizacji władz administracji ogólnej, przewidzianej w rozporządzeniu niniejszym, i przystosowania dotychczasowego zakresu działania, organizacji i kompetencji władz i urzędów, sprawujących obecnie funkcje administracji ogólnej, do nowej organizacji, w rozporządzeniu niniejszym przewidzianej.

Rozdział X.

Przepisy końcowe.

Art. 124.

Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, co do spraw, o których mowa w pkt. 1 art. 10 rozporządzenia niniejszego — Prezesowi Rady Ministrów, a co do orzecznictwa karnego — Ministrowi *Spraw Wewnętrznych* i Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 125.

(1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia i obowiązuje na obszarze całej Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego.

(2) Równocześnie tracą moc wszelkie przepisy prawne, wydane w sprawach uregulowanych rozporządzeniem niniejszym, o ile są sprzeczne z jego postanowieniami.

Do art. 125.

Ustawą konstytucyjną z dn. 6.V.1945 r. Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 92, został uchylony statut organiczny województwa śląskiego, a tym samym zniesiona jego odrębność autonomiczna. Brak jest jednak jeszcze przepisów wykonawczych do tej ustawy oraz dekretu (dekretów) o rozciągnięciu na województwo śląskie mocy prawnej przepisów, które dotąd tam nie obowiązywały.

2.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 21 sierpnia 1944 r.

o trybie powołania władz administracji ogólnej I-ej i II-ej instancji.

(Dz. U. R. P. z dnia 22 sierpnia 1944 r. Nr. 2, poz. 8)

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 3) Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1.

Jako organa wykonawcze administracji ogólnej II instancji działają Urzędy Wojewódzkie. Kierownikiem Urzędu Wojewódzkiego jest wojewoda, mianowany przez *Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego* na podstawie wniosku *Kierownika Resortu* Administracji Publicznej i opinii Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Do art. 1 i nast.

W związku z ustawą z dn. 31.XII.1944 r. o powołaniu Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 99, wstępują obecnie na miejsce Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego — Rada Ministrów, a na miejsce Kierownika Resortu Administracji Publicznej — Minister Administracji Publicznej.

Na obszarze Ziem Odzyskanych kompetencje Ministra Adm. Publ. przeszły na Ministra Ziem Odzyskanych — p. art. 2 lit. „e" dekretu z dn. 13 listopada 1945 r., poz. 10 nin. wyd.

Art. 2

Wojewodę odwołuje *Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego* na podstawie wniosku *Kie-*

rownika Resortu Administracji Publicznej. Wojewódzka Rada Narodowa ma prawo żądać ustąpienia wojewody umotywowaną uchwałą, występując z własnej inicjatywy, bądź też z inicjatywy jednej z Rad Powiatowych danego województwa.

Art. 3.

Wojewoda z tytułu swego stanowiska wchodzi w skład Wojewódzkiej Rady Narodowej jako pełnoprawny jej członek.

Art. 4.

Wojewoda służbowo i organizacyjnie podlega *Kierownikowi Resortu* Administracji Publicznej. O ile wykonuje funkcje, należące do zakresu działania innego *Resortu*, podlega w sprawie tych funkcji *Kierownikowi* rzeczowo właściwego *Resortu*.

Do art. 4.

Obecnie: ministerstwa, ministrowi.

Art. 5.

Kontrolę społeczną nad działalnością wojewody wykonuje Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej. Wojewoda periodycznie składa sprawozdania Wojewódzkiej Radzie Narodowej z ogólnej linii swojej działalności.

Art. 6.

Zastępcę wojewody mianuje i zwalnia *Kierownik Resortu* Administracji Publicznej po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Art. 7.

Jako organa wykonawcze administracji ogólnej I instancji, działają Starostwa Powiatowe. Kierownikiem Starostwa jest starosta, mianowany przez *Kierownika Resortu* Administracji Publicznej na podstawie wniosku wojewody i opinii Powiatowej Rady Narodowej.

Art. 8.

Starostę odwołuje *Kierownik Resortu* Administracji Publicznej. Powiatowa Rada Narodowa ma prawo żądać ustąpienia starosty umotywowaną uchwałą, występując z własnej inicjatywy, bądź też z inicjatywy jednej z Rad Gminnych danego powiatu. Kontrolę społeczną nad działalnością starosty wykonuje Prezydium Powiatowej Rady Narodowej. Starosta periodycznie składa sprawozdania Powiatowej Radzie Narodowej z ogólnej linii swego postępowania.

Art. 9.

Starosta z tytułu swego stanowiska wchodzi w skład Powiatowej Rady Narodowej jako pełnoprawny jej członek.

Art. 10.

We wszystkich sprawach, wchodzących w zakres kompetencji samorządu terytorialnego, wojewoda i starosta podlegają decyzjom właściwych Rad Narodowych.

Art. 11.

Uchyla się podział administracyjny, wprowadzony przez okupanta.

Art. 12.

Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Kierownikowi Resortu Administracji Publicznej.

Art. 13.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

3.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 2 lipca 1931 r.

o stanowisku wojewódów i starostów jako przedstawicieli Rządu.

Dz. U. R. P. z dnia 3 sierpnia 1931 r. Nr. 66, poz. 546)

Na podstawie art. 9, 14, 65, 66, 77, 86, 125 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

Postanowienia ogólne.

§ 1. Wojewodowie, *Komisarz Rządu m. st. Warszawy*, starostowie powiatowi oraz starostowie grodzcy miast: Białegostoku, Częstochowy, Lublina, Łodzi, Sosnowca, Wilna, Bydgoszczy, Inowrocławia, Gniezna, Grudziądza i Torunia *względnie właściwi starostowie powiatowi pełniący funkcje starostów grodzkich*, są na obszarze ich okręgów administracyjnych przedstawicielami Rządu i z tego tytułu sprawują funkcje przekazane im rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86), niniejszym rozporządzeniem, oraz innymi przepisami prawnymi, lub specjalnie zlecone przez Rząd.

Do § 1 i nast.

W miejsce Komisarza Rządu na m. st. Warszawę oraz starostów grodzkich wchodzą obecnie prezydenci miast m. st. Warszawy i Łodzi oraz miast stanowiących powiaty miejskie — p. uwagi do rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 19.I.1928 r., poz. 1 nin. wyd.

Zamiast nazwy „zastępca starosty“ należy użyć nazwy „wicestarosta“, p. uwaga do art. 68 rozp. z dn. 19.I.1928 r., poz. 1 nin. wyd.

§ 2. Uprawnienia o których mowa w § 1 są uprawnieniami przywiązanymi ściśle do stanowiska i przysługują osobiście wojewodom, *Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy* i starostom— względnie urzędnikom, którzy pełnią te funkcje.

Za urzędników pełniących funkcje wojewody (*Komisarza Rządu*, starosty) należy uważać:

a) wicewojewodę (*wicekomisarza Rządu, zastępcę starosty*), w wypadkach gdy wojewoda (*Komisarz Rządu*, starosta) nie pełni obowiązków służbowych,

b) urzędnika, któremu pełnienie obowiązków wojewody (*Komisarza Rządu*, starosty) zostały czasowo poruczone.

§ 3. Wicewojewoda (*wicekomisarz Rządu*) wchodzi w uprawnienie wojewody (*Komisarza Rządu*) stosownie do pktu a) § 2 w razie, gdy wojewoda (*Komisarz Rządu*):

a) znajduje się poza terenem województwa (m. st. Warszawy),

b) nie pełni obowiązków z powodu urlopu lub choroby.

Jeżeli wojewoda opuszcza miejsce, w którym znajduje się siedziba województwa, nie opuszczając jednak terenu województwa i nie przestając pełnić obowiązków urzędowych, wicewojewoda zastępuje go służbowo w kierownictwie urzędem wojewódzkim, nie wchodzi jednak w jego uprawnienia jako przedstawiciel Rządu.

Analogiczne postanowienia odnoszą się w granicach powiatu do *zastępcy starosty*, wyznaczonego przez wojewodę.

W wypadku, gdy wicewojewoda (*wicekomisarz Rządu, zastępca starosty*) nie może pełnić powyższych obowiązków, przechodzą one na urzędników, którzy ich w myśl obowiązujących przepisów zastępują.

Rozdział I.

Funkcje reprezentacyjne.

§ 4. Urzędnicy, o których mowa w § 1 niniejszego rozporządzenia, mają z wyjątkami niżej określonymi, obowiązek i prawo wyłącznego reprezentowania Rządu przy uroczystych wystąpieniach, w szczególności w obchodach świąt państwowych i narodowych, uroczystych świąt religijnych i innych uroczystościach o charakterze ogólnym, jako też w innych stosunkach oficjalnych.

Prezydenta Rzeczypospolitej reprezentują oni na podstawie osobnego upoważnienia.

Prezes Rady Ministrów wydaje przepisy szczegółowe normujące postępowanie i etykietę podczas uroczystych obchodów i w innych stosunkach oficjalnych.

Ministrowie: *Spraw Wewnętrznych i Wojskowych* określają sposób reprezentowania Rządu przez wojewodów, *Komisarza Rządu* i starostów na uroczystościach odbywających się z udziałem oddziałów wojskowych oraz oddziałów przysposobienia wojskowego.

Do § 4.

Obecnie: Ministrowie Administracji Publicznej oraz Obrony Narodowej.

§ 5. Prezes Rady Ministrów lub zastępujący go Minister mają z urzędu uprawnienia reprezentantów Rządu na całym obszarze Rzeczypospolitej, ilekroć występują w charakterze urzędowym.

Jeżeli w uroczystości lub w innym wystąpieniu oficjalnym (§ 4 ust. 1) nie bierze udziału Prezes Rady Ministrów lub zastępujący go minister, lecz inny minister, przysługują mu z urzędu uprawnienia reprezentanta Rządu, o ile występuje w charakterze urzędowym.

Między kilku ministrami równocześnie obecnymi, uprawnienia reprezentacyjne dzieli się stosownie do porozumienia albo zarządzenia Prezesa Rady Ministrów lub ministra go zastępującego.

Nadto reprezentantem Rządu może być na podstawie specjalnego upoważnienia Prezesa Rady Ministrów lub zastępującego go ministra:

a) na uroczystościach, odbywających się na terenie województwa urzędnik władz centralnych co najmniej *w czwartym stopniu służbowym*,

b) na uroczystościach, odbywających się na terenie powiatu, o ile nie bierze w nich udziału wojewoda — urzędnik conajmniej *w szóstym stopniu służbowym.*

Do § 5.

Zamiast stopni służbowych istnieją obecnie grupy uposażenia. Przewidziane tutaj uprawnienia należałoby raczej określić według starszeństwa zajmowanych stanowisk służbowych.

§ 6. Jeżeli w uroczystości, odbywającej się na terenie województwa, bierze udział jedna z osób wymienionych w § 5 ust. 1, 2 i ust. 3 lit. a), wówczas osobie tej służy pierwszeństwo reprezentowania Rządu.

To samo ma zastosowanie do uroczystości odbywającej się na terenie powiatu, z tą różnicą, że o ile w uroczystościach nie bierze udziału wojewoda, wówczas pierwszeństwo reprezentowania Rządu służy również osobom wymienionym w § 5 ust. 3 lit. b).

Obecność innych osób urzędowych nie wymienionych w § 5, nie odbiera wojewodzie (*Komisarzowi Rządu*) lub staroście prawa pierwszeństwa do reprezentowania Rządu.

§ 7. Urzędnik władzy centralnej wizytujący (lustrujący) władze administracji ogólnej, lub urzędnik władzy II-ej instancji wizytujący władze powiatowe nie ma z tego tytułu charakteru reprezentanta Rządu i odnośny kierownik władzy administracji ogólnej, podlegając merytorycznie zarządzeniom wydanym przez tego urzędnika w granicach jego uprawnień, nie tra-

ci na czas jego obecności przysługującego mu prawa pierwszeństwa reprezentowania Rządu.

§ 8. Przepisy zawarte w §§ 4 — 7 odnoszą się do wystąpień uroczystych o charakterze ogólnym.

W uroczystościach specjalnych, związanych z zadaniami poszczególnych działów zarządu państwowego (np. poświęcenie szkoły, sądu, otwarcie mostu, święto górnicze itp.), reprezentuje Rząd z urzędu właściwy minister, który może delegować urzędnika (sędziego, prokuratora), zawiadamiając równocześnie o delegacji właściwego wojewodę (*Komisarza Rządu*) względnie, jeśli chodzi o uroczystości na obszarze powiatu, starostę.

Rozdział II.

Uzgadnianie działalności całej administracji państwowej ze stanowiska ogólnej polityki Rządu.

§ 9. Urzędnicy, o których mowa w § 1 niniejszego rozporządzenia mają, z ograniczeniami wynikającymi z art. 22 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86), obowiązek i prawo uzgadniania działalności całej administracji państwowej w ich okręgu administracyjnym w myśl zasadniczej linii działalności Rządu.

W tym celu urzędnicy ci mają obowiązek i prawo:

a) informować się u wszystkich władz, urzędów, organów i zakładów państwowych co do zasad, jakimi one w działalności swojej zamierzają się kierować,

b) komunikować im swoje zapatrywania pod tym względem,

c) zapraszać naczelników władz i urzędów — niezależnie od zebrań periodycznych (§ 22) — na specjalne konferencje, celem ustalenia zasadniczych linii działalności;

d) w razie wątpliwości lub niemożności uzgodnienia, komunikować się w tych sprawach bezpośrednio z właściwymi ministrami celem spowodowania wydania przez nich wiążących dyrektyw.

Uprawienia wojewodów (*Komisarza Rządu*), o których mowa w niniejszym paragrafie, odnoszą się do władz i urzędów, podlegających bezpośrednio władzom centralnym — a za ich pośrednictwem do władz i urzędów niższych instancyj.

Uprawnienia starostów odnoszą się tylko do władz, urzędów i zakładów mających siedzibę na obszarze powiatu, a niepodlegających bezpośrednio władzom centralnym. Uprawnienie, o którym mowa w punkcie d) starostom nie przysługuje; w takim wypadku starostowie przedkładają sprawę właściwemu wojewodzie.

§ 10. Naczelnicy wszystkich władz i urzędów państwowych podlegających bezpośrednio władzom centralnym z ograniczeniami wynikającymi z art. 21, 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) i art. 1 ustawy z dnia 21 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 124) są obowiązani uzgadniać z wojewodą (*Komisarzem Rządu*):

a) projekty swoich zarządzeń natury ogólnej;

b) projekty takich zarządzeń, które mają szczególne znaczenie dla polityki Rządu na obszarze województwa.

Za zarządzenia natury ogólnej należy uważać:

1) zarządzenia, które obowiązują całą ludność województwa, ludność pewnego zwartego terytorium albo pewną grupę ludności (gospodarczą, zawodową, wyznaniową i t.p.);

2) zarządzenia, które nakładają obowiązki na władze administracji ogólnej, na władze i organa samorządowe oraz na organa *policji Państwowej*;

3) zarządzenia, które zmieniają organizację władz i urzędów na terenie województwa, albo postępowanie tych urzędów w sposób dotyczący bezpośrednio interesów ludności województwa.

Zarządzeniami natury ogólnej w rozumieniu niniejszego paragrafu nie są zarządzenia poszczególnych urzędów oparte wyłącznie na podstawie zawodowej wiedzy fachowej.

Za zarządzenia, które mają szczególne znaczenie dla polityki Rządu na obszarze województwa, należy uważać między innymi:

1) zarządzenia do organów podwładnych, ustalające zasadniczy program i ogólne dyrektywy ich działalności;

2) zarządzenia, które dotyczą ogólnych zagadnień politycznych, wyznaniowych lub narodowościowych;

3) ważniejsze zarządzenia, mające znaczenie ze stanowiska interesów gospodarczych ludności, zwłaszczą dotyczące samorządu terytorialnego, aprowizacji ludności, zasad rozkładu ciężarów i świadczeń gospodarczych, względnie udzielania ulg i specjalnej pomocy ludności.

W razie wątpliwości wynikających z konkretnych wypadków co do zastosowania przepisów niniejszego paragrafu decyduje właściwy minister w porozumieniu z Ministrem *Spraw Wewnętrznych*.

Do § 10.

W miejsce „policji państwowej" wstępuje „Milicja Obywatelska".

§ 11. Projekty zarządzeń, o których mowa w § 10, mogą być uzgadniane z wojewodą (*Komisarzem Rządu*) przez zgłoszenie projektu na piśmie, lub też w drodze bezpośredniego porozumienia się naczelnika danej władzy z wojewodą (*Komisarzem Rządu*).

Brak odpowiedzi wojewody (*Komisarza Rządu*) w ciągu dni siedmiu na projekt zgłoszony na piśmie może być uważany jako niepodniesienie zastrzeżeń.

Władze i urzędy, których okręgi obejmują dwa lub więcej województw (m. st. Warszawę), uzgadniają swoje zarządzenia, o których mowa

w § 10 z reguły z tymi wojewodami *(Komisarzem Rządu)*, którzy są w danej sprawie zainteresowani. W wypadku niecierpiącym zwłoki uzgodnienie następuje z tym wojewodą *(Komisarzem Rządu)*, w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa danej władzy, przy czym inni zainteresowani wojewodowie zostają równocześnie o projektowanym zarządzeniu zawiadomieni.

Do § 11 — oraz m. Łódź.

§ 12. Postanowienia § 10 i 11 dotyczą wyłącznie zarządzeń własnych władz i urzędów podlegających bezpośrednio władzom centralnym. Jako zarządzenia własne tych władz należy rozumieć zarządzenia wydane z ich własnej inicjatywy oraz w granicach ich zakresu działania.

Pod postanowienia § 10 nie podpadają zatem takie zarządzenia władz wymienionych w ustępie poprzednim, które one wydają jako zarządzenia wykonawcze bądź na podstawie ogólnego zarządzenia właściwej władzy naczelnej (centralnej), bądź w wykonaniu osobnego specjalnego polecenia otrzymanego od właściwego ministra.

§ 13. W sprawach, o których mowa w § 10, 11 i 12 wojewoda *(Komisarz Rządu)* ma prawo występować wobec właściwej władzy podległej bezpośrednio władzy centralnej z inicjatywą wydania przez nią zarządzenia.

Inicjatywa może być podana do wiadomości w drodze bezpośredniego porozumienia się z odnośnym naczelnikiem władzy lub też na piśmie.

W razie wystąpienia wojewody *(Komisarza Rządu)* z inicjatywą na piśmie, naczelnik właściwej władzy obowiązany jest w terminie siedmiodniowym zawiadomić wojewodę *(Komisarza Rządu)* o zajętym stanowisku.

Dalsze postępowanie określają przepisy ustępu trzeciego art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86).

§ 14. W wypadkach żądania wyjaśnień (art. 12 w związku z art. 21, 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) od naczelników władz, urzędów i zakładów państwowych, położonych na obszarze województwa, wojewoda *(Komisarz Rządu)* zwraca się bezpośrednio do naczelnika danej instytucji.

Naczelnik władzy, urzędu czy zakładu obowiązany jest udzielić żądanych wyjaśnień, przedstawiając stan sprawy będący przedmiotem zapytania, a na żądanie udzielić również do przejrzenia potrzebnych dokumentów i dowodów, o ile specjalne postanowienia ustawowe nie uwalniają go od tego obowiązku, lub o ile to nie będzie przeszkodą w normalnym biegu urzędowania; w tym ostatnim wypadku naczelnik właściwej władzy uzgodni z wojewodą termin, w jakim odnośnych dokumentów i dowodów wojewodzie do przejrzenia udzieli.

Na żądanie wyjaśnień wyrażone pisemnie, naczelnik właściwej władzy (urzędu, zakładu) obowiązany jest odpowiedzieć w ciągu dni siedmiu.

Wojewoda *(Komisarz Rządu)* zwraca się w sprawach, o których mowa w niniejszym paragrafie tylko do władz i urzędów podlegających bezpośrednio władzom centralnym.

§ 15. W przewidzianych w ust. 2 art. 12 w związku z art. 21, 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) — i z uwzględnieniem art. 1 ustawy z dnia 21 lutego 1930 r., (Dz. U.R.P. Nr 17, poz. 124) wypadkach, w których wojewoda *(Komisarz Rządu)* dokonywa osobistego wglądu w tok spraw danych instytucyj, naczelnicy tych instytucyj obowiązani są bezzwłocznie umożliwić mu to w zakresie, w jakim wojewoda *(Komisarz Rządu)* uzna to za potrzebne.

O każdym skorzystaniu z uprawnień, o których mowa w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu, wojewoda *(Komisarz Rządu)* zawiadamia niezwłocznie właściwego Ministra, załączając uzasadnienie swego zarządzenia i sprawozdanie o wynikach wglądu.

Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy nie przysługują w żadnym wypadku w stosunku do władz i urzędów centralnych uprawnienia, o których mowa w §§ 14 i 15 niniejszego rozporządzenia.

Do § 15 ust. ost.
Prezydentowi m. st. Warszawy nie przysługują....

§ 16. Wszystkie podlegające bezpośrednio władzom centralnym władze i urzędy, z którymi współdziałają kolegialne organa administracyjne (rady, komisje, komitety itp.), z wyjątkami wynikającymi z art. 14 ustęp czwarty, 21, 22 i 23 roporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) i z uwzględnieniem art. 1 ustawy z dnia 21 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 124) obowiązane są podawać zawczasu do wiadomości wojewody terminy posiedzeń tych organów i projektowany porządek obrad. Wojewoda jest uprawniony w wypadkach, w których zamierza osobiście wziąć udział w posiedzeniu, zgłosić żądanie wstawienia na porządek dzienny obrad pewnych spraw o znaczeniu ogólnym.

Sposób i formę zawiadomień wynikających z niniejszego paragrafu ustala wojewoda w porozumieniu z przewodniczącym odnośnego kolegium.

§ 17. W razie objęcia przez wojewodę przewodnictwa obrad, przewodniczący organu kolegialnego ustępuje mu wszystkie swoje prawa i obowiązki, biorąc nadal udział w posiedzeniu w charakterze członka kolegium, o ile nim jest według obowiązujących w tym względzie przepisów — w przeciwnym razie tylko z głosem doradczym.

Jeżeli organ kolegialny obraduje nad zagadnieniami dotyczącymi terytorium kilku województw, to w obradach takiego organu mogą

wziąć udział wszyscy właściwi wojewodowie. Prawo objęcia przewodnictwa służy w takim wypadku wojewodzie tego województwa, na którego obszarze ma miejsce posiedzenie organu kolegialnego. Prawo to wojewoda miejscowy ustąpić może wojewodzie bezpośrednio zainteresowanemu w toczących się obradach kolegium; wojewoda, o ile nie obejmuje przewodnictwa obrad, uczestniczy w zebraniu z głosem doradczym.

Postanowienia §§ 16 i 17 odnoszą się analogicznie do *Komisarza Rządu* i do obszaru m. st. Warszawy.

Do § 17 ust. ost.

Do prezydenta m. st. Warszawy i m. Łodzi oraz do obszaru m. st. Warszawy i m. Łodzi.

§ 18. Wojewoda za zgodą Ministra *Spraw Wewnętrznych* może przekazywać do odwołania poszczególnym starostom wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia analogiczne uprawnienia jak omówione w §§ 10 — 17 z wyjątkiem ustępu drugiego § 14 i z wyjątkiem § 15, bądź w części, bądź w całości i tylko w odniesieniu do równorzędnych władz, urzędów i zakładów (kolegialnych ciał administracyjnych), niepodlegających bezpośrednio władzom centralnym, a posiadających siedzibę na obszarze danego powiatu w upoważnieniu wojewody szczegółowo wymienionych.

W wypadku takiego przekazania uprawnień, o którym wojewoda obowiązany jest bezzwłocznie powiadomić zainteresownych naczelników władz podlegających bezpośrednio władzom centralnym, starosta wchodzi w prawa i obowiązki wojewody określone w §§ 10 — 17 z wyjątkiem ustępu drugiego § 14 i z wyjątkiem § 15, w granicach udzielonych mu przez wojewodę pełnomocnictw, właściwi naczelnicy instytucyj nie podlegających bezpośrednio władzom centralnym we wszelkie obowiązki określone w tych paragrafach dla naczelników władz i urzędów, którzy bezpośrednio władzom centralnym podlegają, a wojewoda i naczelnicy instytucyj podlegających bezpośrednio władzom centralnym — w uprawnienia władz centralnych.

§ 19. Za zarządzenia, których dotyczy przepis art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) uważa się, o ile Rada Ministrów w uchwale swojej inaczej nie postanowi, zarządzenia władz centralnych względnie władz bezpośrednio im podległych o charakterze określonym w § 10 niniejszego rozporządzenia. Wojewoda może stosownie do uznanej przezeń potrzeby powyższy zakres swoich uprawnień ograniczyć zarówno do niektórych kategoryj tych zarządzeń, jak do niektórych części województwa, jak wreszcie co do czasu trwania tych uprawnień (na czas przezeń określony lub do odwołania), zawiadamiając o tym równocześnie zainteresowane władze i urzędy.

W wypadku powzięcia przez Radę Ministrów uchwały na podstawie art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86), żadne zarządzenie, o którym mowa w ustępie pierwszym, nie może być wprowadzone w życie na obszarze województwa bez wiedzy wojewody.

W tym celu:

a) władze naczelne (centralne) tego rodzaju zarządzenia wydawane władzom i urzędom im podległym komunikują równocześnie w odpisie wojewodzie;

b) naczelnicy władz i urzędów podlegających bezpośrednio władzom centralnym, obowiązani są komunikować wojewodzie *(Komisarzowi Rządu)* treść swoich własnych zarządzeń w trybie i zakresie uzgodnionym z wojewodą.

§ 20. Jeżeli wojewoda w ciągu trzech dni od otrzymania zawiadomienia o zarządzeniach władz centralnych, bądź bezpośrednio im podległych (§ 19 pkt. a) i b) nie zażąda wstrzymania ich wykonania, zarządzenia mogą być wprowadzone w życie; w sprawach nie cierpiących zwłoki, na co właściwe władze w każdym poszczególnym wypadku zwrócą uwagę wojewody, winien wojewoda zająć bezzwłocznie stanowisko.

Żądanie wstrzymania wykonania zarządzeń władzy centralnej wojewoda komunikuje tej władzy, zawiadamiając o tym równocześnie właściwą władzę lokalną, która do czasu wydania ostatecznej decyzji przez władzę centralną obowiązana jest nie wprowadzać w życie zarządzenia.

Żądanie wstrzymania wykonania zarządzenia własnego władzy podlegającej bezpośrednio władzy centralnej, wojewoda komunikuje bezpośrednio naczelnikowi tej władzy, który obowiązany jest bezzwłocznie wstrzymać wykonanie zakwestionowanego zarządzenia.

O ile nie dojdzie do uzgodnienia poglądów między wojewodą a właściwym naczelnikiem władzy, przedkładają oni w tym względzie sprawozdania właściwemu ministrowi, który decyduje ostatecznie.

§ 21. Odnośnie do zarządzeń, które w chwili, kiedy Rada Ministrów udzieli poszczególnym wojewodom upoważnienia przewidzianego w art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) są już wprowadzone w życie, wojewoda może zażądać całkowitego lub częściowego wstrzymania dalszego ich wykonywania.

Żądanie to skierowuje wojewoda do naczelnika właściwej władzy lokalnej, który zależnie od tego, czy chodzi o jego własne zarządzenie czy zarządzenie władzy centralnej, bądź uzgadnia sprawę bezpośrednio z wojewodą, bądź przedkłada do decyzji właściwemu ministrowi.

W obu wypadkach ma on jednak obowiązek wskutek żądania wojewody wstrzymać wykonanie zarządzenia.

§ 22. Regulamin zebrań periodycznych naczelników władz i urzędów państwowych podlegających bezpośrednio władzom centralnym (art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) powinien opierać się na następujących zasadach:

1) zebrania periodyczne mają na celu koordynowanie działalności wszystkich władz i urzędów państwowych, działających na terenie województwa w sprawach, które wymagają jednolitego postępowania;

2) przedmiotem obrad zebrań periodycznych może być w szczególności omawianie zadań administracji państwowej i samorządowej na obszarze województwa, wzajemne informowanie się urzędów o ich działalności i zamierzeniach na przyszłość, uzgadnianie stanowiska w sprawach interesujących kilka władz lub urzędów, usuwanie rozbieżności zarządzeń i postępowania władz drugiej i pierwszej instancji oraz ustalanie zasad postępowania na podstawie poczynionych spostrzeżeń, rozpatrywanie wątpliwości kompetencyjnych, wprowadzanie ułatwień i uproszczeń we wzajemnych stosunkach, ujmowanie wynikających z potrzeb lokalnych wniosków do władz centralnych i rozpatrywanie wszelkich innych spraw z zakresu administracji, poddanych zebraniu do rozważenia przez wojewodę;

3) sprawy osobowe, a w szczególności sprawy o których mowa w art. 11, 16, 17 i 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) nie mogą być przedmiotem obrad zebrań periodycznych;

4) zebranie zwołuje wojewoda; zasadniczo zebrania odbywają się dwa razy do roku w pierwszym i trzecim kwartale; wojewoda może zwołać nadzwyczajne zebranie z własnej inicjatywy lub na wniosek osób uprawnionych do udziału w zebraniach;

5) porządek dzienny zebrań ustala wojewoda; członkowie zebrań zgłaszają swoje wnioski co do porządku dziennego na ręce wojewody; wojewoda zawiadamia osoby uprawnione do udziału w zebraniach o terminie obrad i o porządku dziennym; na wniosek lub za zgodą uczestników zebrań wojewoda może wprowadzać na zebrania periodyczne dla udzielenia zebranym informacyj osoby nieuprawnione do stałego w nich udziału;

6) zebraniom przewodniczy wojewoda; obrady zebrań są poufne; na zebraniach nie zapadają formalne uchwały, wyniki obrad ujmuje się w formie oświadczeń uczestników, bądź w formie uzgodnionych zapatrywań i wytycznych postępowania, bądź wreszcie w formie uzgodnionych wniosków do władz centralnych; obrady zebrań są protokółowane przez wyznaczonego urzędnika urzędu wojewódzkiego; oryginały protokołów przechowuje się w Urzędzie Wojewódzkim, odpisy protokołów przesyła wojewoda wszystkim członkom zebrań;

7) przedkładanie władzom centralnym wniosków wynikających z obrad zebrań periodycznych należy do właściwego naczelnika władzy lub urzędu.

Postanowienia niniejszego paragrafu odnoszą się z odpowiednimi zmianami do powiatowych zebrań periodycznych.

§ 23. W wojewódzkich zebraniach periodycznych biorą udział na zaproszenie wojewody, wyliczeni w załączniku Nr 1 naczelnicy władz, urzędów i instytucyj państwowych; prezesi sądów i prokuratorzy w razie niemożności wzięcia osobistego udziału w powyższych zebraniach delegują sędziów i prokuratorów urzędujących w miejscu siedziby wojewody.

Analogicznie w zebraniach powiatowych mają obowiązek brać udział osoby wyliczone w zał. Nr 2, zaproszone przez starostę.

Jeżeli na obszar województwa (powiatu) rozciąga się działalność więcej niż jednego naczelnika takiej samej władzy lub urzędu — to do udziału w zebraniach periodycznych uprawnieni są wszyscy ci naczelnicy. Jeżeli zaś działalność naczelnika władzy lub urzędu rozciąga się na teren więcej niż jednego województwa (powiatu), to naczelnik taki uprawniony jest do udziału w zebraniach periodycznych wszystkich tych województw (powiatów), których teren wchodzi w zakres jego działania.

Przepisy § 19 do 23 odnoszą się analogicznie do *Komisarza Rządu m. st. Warszawy.*

Do § 23 ust. ost.

Do prezydenta m. st. Warszawy i m. Łodzi.

Rozdział III.

Nadzór nad sprawami osobowymi funkcjonariuszów państwowych

§ 24. Opinii wojewody o osobach, które mają być przyjęte do służby państwowej na podstawie przepisów ustawy o państwowej służbie cywilnej (art. 15 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) zasięga władza centralna względnie lokalna, od której zależy przyjęcie funkcjonariusza na służbę w drodze zgłoszenia wojewodzie danych o kandydacie na piśmie (wzór zał. Nr 3).

Wojewoda obowiązany jest udzielić odpowiedzi w ciągu miesiąca od chwili otrzymania zapytania. Brak odpowiedzi w tym terminie uważa się za niepodniesienie zastrzeżeń.

O ile wojewoda sprzeciwia się przyjęciu kandydata, winien to umotywować.

Tryb postępowania przewidziany w poprzednich ustępach ma analogiczne zastosowanie, o ile chodzi o sprawę nadania charakteru funkcjonariusza stałego osobie niepodlegającej przepisom o państwowej służbie cywilnej.

Do § 24 i nast.

Przy wykonywaniu uprawnień, o których mowa w rozdziale III (§§ 24 — 30) należy brać pod uwagę fakt utworzenia odrębnych (niezespolonych z władzami administracji ogólnej) wojewódzkich i powiatowych urzędów bezpieczeństwa publicznego — p. uwaga do art. 27 rozp. z dn. 19.I.1928 r., poz. 1 nin. wyd.

§ 25. Władza wyznaczająca funkcjonariusza na stanowisko kierownicze lub samoistne zgłasza celem uzyskania opinii wojewody (art. 16 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. Dz. U. R.P. Nr 11, poz. 86) dane o kandydacie na piśmie (wzór zał. Nr 4).

Stanowiska samoistne i kierownicze podaje zał. Nr 5.

Minister *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z właściwym ministrem może w miarę potrzeby uzupełniać powyższy wykaz.

W wypadkach, gdy stanowisko kierownicze obejmuje działalność rozciągającą się na obszar wchodzący w skład dwóch lub więcej województw, właściwym dla wyrażenia opinii jest wojewoda tego województwa, na którego obszarze znajduje się siedziba urzędu, który ma być obsadzony.

Wojewoda obowiązany jest udzielić opinii w ciągu 14-tu dni.

Brak opinii w powyższym terminie uważa się za niepodniesienie zastrzeżeń.

O ile wojewoda sprzeciwia się wyznaczeniu funkcjonariusza na dane stanowisko, decyduje właściwy minister; władza lokalna, która zamierza mimo negatywnej opinii wojewody, przedłożyć wniosek o wyznaczenie danego funkcjonariusza do decyzji właściwej władzy naczelnej (ministra) obowiązana jest powiadomić o tym równocześnie wojewodę.

Jeżeli ze względu na potrzebę utrzymania ciągłości w urzędowaniu poszczególnej władzy (urzędu, instytucji), okaże się konieczność natychmiastowego powierzenia funkcji kierowniczych względnie samoistnych — wyznaczenie do tych funkcyj może być dokonane tymczasowo przez właściwą władzę bez uprzedniego zasięgnięcia opinii wojewody, jednak pod warunkiem równoczesnego zawiadomienia go o wydanym zarządzeniu.

Dalsze postępowanie normują ustępy 5, 6 i 7 niniejszego paragrafu.

§ 26. Wojewoda występuje z wnioskiem o usunięcie lub przeniesienie funkcjonariusza (art. 18 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) do tej władzy państwowej bezpośrednio podlegającej władzy centralnej, której dany funkcjonariusz podlega; wniosek taki powinien być przesłany na piśmie wraz z umotywowaniem.

Władza, do której wojewoda skierował wniosek, obowiązana jest rozpatrzeć go bezzwłocznie i najdalej w ciągu trzydziestu dni powiadomić wojewodę, czy opinię jego podziela, czy też nie podziela opinii wojewody i sprawę przedkłada do decyzji właściwego ministra.

§ 27. Uprawnienia wojewody wynikające z §§ 24 — 26 nie odnoszą się do administracji wojskowej oraz do sędziów i wszystkich funkcjonariuszów wymiaru sprawiedliwości i więziennictwa, jako też do administracji oświecenia publicznego.

§ 28. Władza, zamierzająca wystąpić z wnioskiem o odznaczenie obywatela polskiego orderem, krzyżem lub medalem, obowiązana jest zasięgnąć uprzednio opinii właściwego wojewody tak co do istotnych zasług kandydata, nieskazitelności jego charakteru, jak również co do rodzaju i stopnia odznaczenia.

W tym celu wniosek o odznaczenie, sporządzony w formie przepisanej dla przedstawienia tego rodzaju wniosków, zanim zostanie skierowany do władzy powołanej do wydania decyzji, przesyła się wojewodzie z dołączeniem danych o kandydacie, analogicznych do określonych w załączniku Nr 3 — jeżeli odznaczonym ma być obywatel nie pozostający w stosunku służbowym do Państwa, względnie w załączniku Nr 4 — jeżeli kandydat do odznaczenia jest funkcjonariuszem państwowym.

Wojewoda opinię swoją wpisuje do właściwej rubryki formularza wniosku, lub też wyraża opinię w specjalnym piśmie, które powinno być załączone do wniosku przy przedstawianiu go władzy powołanej do wydania decyzji.

Wojewoda obowiązany jest udzielić opinii w przeciągu miesiąca od chwili otrzymania wniosku.

Opinia wojewody nie jest wymagana przy odznaczeniach funkcjonariuszów władz centralnych, przy odznaczeniach za zasługi wojskowe oraz przy przyznawaniu odznak o charakterze pamiątkowym.

W wypadkach, w których chodzi o odznaczenie osób wojskowych za zasługi wyłącznie cywilne, opinia wojewody dotyczy tylko skwalifikowania istotnych zasług kandydata.

§ 29. Niezależnie od postanowień wynikających z §§ 24 — 28 wojewoda jest uprawniony komunikować naczelnikom wszelkich władz, urzędów i zakładów państwowych podległych bezpośrednio władzom centralnym, a o ile chodzi o osoby tych naczelników — właściwym ministrom, swoje spostrzeżenia dotyczące wszystkich funkcjonariuszów państwowych na obszarze województwa ze stanowiska interesów bezpieczeństwa Państwa oraz porządku i spokoju publicznego.

§ 30. Przepisy §§ 24 — 28 odnoszą się do *Komisarza Rządu m. st. Warszawy* z tym, że odnośne uprawnienia nie służą mu odnośnie do państwowych władz i urzędów centralnych oraz ich funkcjonariuszów.

Uprawnienia wojewodów, o których mowa w § 29, nie mogą być przekazywane starostom.

Do § 30 ust. 1.

Do prezydentów m. st. Warszawy i m. Łodzi.

Rozdział IV.

Uzgadnianie działalności administracji cywilnej z potrzebami obrony Państwa.

§ 31. Wojewoda jest powołany do czuwania nad należytym uwzględnieniem interesów obrony Państwa przez wszystkie działy administracji całego województwa i jest wobec tych interesów reprezentantem wszystkich cywilnych władz państwowych i samorządowych, działających na obszarze województwa.

W związku z tym wojewoda jest uprawniony:

a) występować wobec każdej właściwej władzy (ustęp 1) z inicjatywą wydania przez nią zarządzenia, któreby było potrzebne ze względu na interesy obrony Państwa;

b) żądać od wszystkich władz przedkładania mu projektów zarządzeń, które mają istotne znaczenie dla interesów obrony Państwa;

c) żądać od naczelników wszystkich władz, urzędów i zakładów wyjaśnień dotyczących spraw związanych z interesami obrony Państwa;

d) wglądać w szczegóły organizacji władz i urzędów państwowych i występować do właściwej władzy z inicjatywą dokonania zmian organizacji, jakich wymagają interesy obrony Państwa.

Uprawnienia wojewody, o których mowa w punktach b), c) i d), nie dotyczą władz i spraw, wymienionych w art. 21, 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86).

W wypadku korzystania przez wojewodę z uprawnień przyznanych mu niniejszym paragrafem, mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 10 — 15 niniejszego rozporządzenia.

§ 32. W sprawach, o których mowa w § 31 wojewoda jest uprawniony zwracać się do wszelkich władz wojskowych nie wyłączając centralnych.

Władze wojskowe są obowiązane komunikować się z wojewodą w sprawach ogólnego znaczenia dotyczących współdziałania administracji cywilnej i czynników społecznych w sprawach obrony Państwa, przysposobienia wojskowego i opieki nad żołnierzem, w których wojewoda wystąpił z inicjatywą.

§ 33. Wojewoda uzgadnia działalność czynników społecznych w akcji przygotowania obrony Państwa, przysposobienia wojskowego oraz opieki nad żołnierzem z działalnością administracji państwowej i samorządowej w tym zakresie. Kierownicy wszystkich cywilnych władz, urzędów i instytucyj państwowych, działających na obszarze województwa, obowiązani są powiadamiać wojewodę o wszystkich poczynaniach tych władz i urzędów, zmierzających do inicjowania i organizowania czynnika społecznego w stosunku do tych zagadnień.

Wojewoda może wglądać w działalność wszystkich cywilnych władz, urzędów i instytucyj odnoszącą się do tych zagadnień; naczelnicy tych władz, urzędów i instytucyj obowiązani są umożliwić wojewodzie wykonanie tego uprawnienia w takim zakresie, w jakim wojewoda uzna to za potrzebne.

§ 34. Udzielanie pomocy materialnej ze strony władz państwowych czynnikom społecznym prowadzącym akcję przygotowania obrony Państwa lub opieki nad żołnierzem, nie może nastąpić bez zasięgnięcia opinii wojewody.

Wojewodzie przysługuje prawo kontroli działalności instytucyj społecznych korzystających z takiego poparcia i prawo zgłaszania w tym względzie wniosków do właściwych czynników.

Postanowienie to nie odnosi się do akcji władz państwowych prowadzących wychowanie fizyczne lub przysposobienie wojskowe.

§ 35. Celem zapewnienia należytego uwzględnienia przez dowództwa i zarządy wojskowe interesów gospodarczych województwa i jego mieszkańców, wojewoda jest uprawniony:

a) zasięgać w miarę potrzeby u władz wojskowych informacyj co do potrzeb gospodarczych formacyj wojskowych, załogujących na obszarze województwa;

b) udzielać władzom wojskowym informacyj odnośnie do koniunktury i źródeł zaspokojenia potrzeb na terenie zainteresowanego województwa ze szczególnym uwzględnieniem producentów względnie organizacyj społecznych i spółdzielczych.

W wypadku, w którym w związku z działalnością formacyj wojskowych, zachodzi potrzeba uzgodnienia wzajemnych interesów wojska i administracji względnie ludności cywilnej — wojewoda może wystąpić z inicjatywą sposobu załatwienia tych spraw.

§ 36. Postanowienia art. 31 — 35 odnoszą się analogicznie do *Komisarza Rządu m. st. Warszawy.*

Wojewodowie za zgodą Ministra *Spraw Wewnętrznych* mogą wszystkie lub niektóre uprawnienia przewidziane w art. 31 — 35 przekazywać poszczególnym starostom wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia.

Ministrowie *Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych* określają bliżej sposób stosowania tych przepisów przez starostów i starostów grodzkich oraz odpowiednie organa wojskowe.

Do § 36 ust. 1.

Do prezydenta m. st. Warszawy i m. Łodzi.

Przepisy końcowe

§ 37. Jako władze lokalne w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważać należy władze

podległe bezpośrednio i pośrednio władzom centralnym.

§ 38. Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące starostów odnoszą się również do starosty morskiego oraz do *Komisarza Rządu w Gdyni.*

Rozporządzenie niniejsze nie narusza w niczym postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r. w sprawie powiatów miejskich (Dz. U. R. P. Nr 45, poz. 426).

Osobne rozporządzenie ustali, w jakim zakresie postanowienia art. 10 — 26 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) mają mieć zastosowanie do prezydentów miast wymienionych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 45, poz. 426).

Do § 38.

Do prezydenta m. Gdyni.

§ 39. Uprawnienia wynikające z postanowień rozdziałów II, III i IV niniejszego rozporządzenia służą *Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy* odnośnie administracji reform rolnych tylko w sprawach dotyczących objektów położonych w granicach m. st. Warszawy.

W odniesieniu do władz górniczych za zarządzenie ogólne w rozumieniu § 10 niniejszego rozporządzenia poczytuje się tylko takie zarządzenia tych władz, którymi nałożono obowiązki na władze administracji ogólnej lub *policję państwową.*

W wypadkach przewidzianych w §§ 14 i 15 niniejszego rozporządzenia władze górnicze są obowiązane do udzielania dokumentów i dowodów do przejrzenia jedynie w urzędzie.

Przepis § 33 ust. 2 niniejszego rozporządzenia nie odnosi się do przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon".

Ilekroć rozporządzenie niniejsze mówi o dowódcach okręgów *korpusów* należy na terenie województwa *pomorskiego* rozumieć również dowódcę floty.

Do § 39 ust. 1.

Prezydentom m. st. Warszawy i m. Łodzi.
W granicach m. st. Warszawy wzgl. m. Łodzi.

Do § 39 ust. ost.

— o dowódcach okręgów wojskowych; ustęp ten ma obecnie zastosowanie do województw gdańskiego, mazurskiego, oraz pomorskiego zachodniego (szczecińskiego).

§ 40. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, wykonanie zaś § 4 ustępu 3 Prezesowi Rady Ministrów.

Minister *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami będzie uprawniony zmieniać i uzupełniać załączniki Nr 1 do 5 niniejszego rozporządzenia.

§ 41. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Lista naczelników władz i urzędów uczestniczących w wojewódzkich zebraniach periodycznych.

W dziale:

Komunikacji

1) Dyrektor Kolei Państwowych

Poczt i Telegrafów

2) Prezes Dyrekcji Poczt i Telegrafów

Pracy i Opieki Społecznej

3) Dyrektor okręgowego urzędu ubezpieczeń
4) Okręgowy inspektor pracy

Przemysłu i Handlu

5) Dyrektor wyższego urzędu górniczego
6) Dyrektor urzędu morskiego w Gdyni
7) Naczelnik urzędu probierczego
8) Naczelnik okręgu legalizacji narzędzi mierniczych

Reform Rolnych

9) Prezes okręgowego urzędu ziemskiego

Robót Publicznych

10) Dyrektor dróg wodnych

Rolnictwa

11) Dyrektor lasów państwowych

Sprawiedliwości

12) Prezes sądu apelacyjnego pod warunkiem uzyskania zezwolenia Ministra Sprawiedliwości
13) Prokurator sądu apelacyjnego

Spraw Wewnętrznych

14) Prezes wojewódzkiego sądu administracyjnego w województwach poznańskim i pomorskim

Skarbowym

15) Prezes izby skarbowej
16) Prezes dyrekcji ceł
17) Okręgowy inspektor straży granicznej

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

18) Kurator Okręgu Szkolnego

Spraw Wojskowych

19) Dowódcy okręgów Korpusu pod warunkiem uzyskania zezwolenia Ministra Spraw Wojskowych.

Do listy — załącznik Nr 1.

Listę podaje się w brzmieniu nadanym jej przez rozporządzenie, pomimo że zaszły duże zmiany w nazwach i ustroju władz, o których w liście mowa. Zaktualizowanie listy wymaga wydania rozporządzenia przez Ministra Administracji Publicznej (p. § 40 ust. 2 rozp.). Do czasu wydania takiego rozporządzenia wskazane jest: a) uwzględniać w zaproszeniach zaszłe w międzyczasie zmiany nazw i urzędów, b) zapraszać na zebrania kierowników nowopowstałych władz i urzędów z tym, że fakt zaproszenia nie stwarza obowiązku tych kierowników do uczestnictwa w zebraniach, o ile obowiązek ten nie spoczywa na nich na mocy poleceń wydanych im przez ich władze przełożone.

Załącznik Nr 2 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Lista naczelników władz i urzędów uczestniczących w powiatowych zebraniach periodycznych

w dziale:

Komunikacji

1) Naczelnicy Oddziałów Dyrekcyj Okręgowych Kolei Państwowych lub ci kierownicy urzędów kolejowych, których do udziału w zebraniach periodycznych odbywanych w danym powiecie wyznaczy Dyrektor Kolei Państwowych

Poczt i Telegrafów

2) Naczelnicy urzędów pocztowo-telegraficznych, których do udziału w zebraniach periodycznych odbywających się w danym powiecie, wyznaczy prezes dyrekcji poczt i telegrafów

Pracy i Opieki Społecznej

3) Obwodowy inspektor pracy

Przemysłu i Handlu

4) Naczelnik okręgowego urzędu górniczego
5) Naczelnik morskiego urzędu rybackiego w Gdyni
6) Kapitan portu
7) Kierownik miejscowego urzędu miar

Reform Rolnych

8) Kierownik powiatowego urzędu ziemskiego

Robót Publicznych

9) Kierownik zarządu dróg wodnych

Rolnictwa

10) Nadleśniczy

Sprawiedliwości

11) Prezes sądu okręgowego pod warunkiem uzyskania zezwolenia Ministra Sprawiedliwości
12) Prokurator sądu okręgowego
13) Naczelnik więzienia
14) Dyrektor zakładu wychowawczo-poprawczego

Skarbowym

15) Kierownik urzędu skarbowego podatków i opłat skarbowych
16) Kierownik urzędu skarbowego akcyz i monopolów państwowych
17) Kierownik urzędu opłat stemplowych
18) Naczelnik kasy skarbowej
19) Kierownik urzędu celnego
20) Kierownik urzędu katastralnego w województwie lwowskim, krakowskim, pomorskim, poznańskim, stanisławowskim i tarnopolskim

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

21) Inspektor szkolny

Spraw Wojskowych

22) Komendanci P.K.U. i garnizonów pod warunkiem uzyskania zewolenia dowódcy okręgu korpusu.

Do listy — załącznik Nr 2.

P. uwaga do listy — załącznik Nr 1. Uwaga ta stosuje się i tutaj.

Załącznik Nr 3 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Wzór pisma do wojewody z zapytaniem o opinię o kandydacie

Do

Pana Wojewody

w . . . . . .

Zawiadamiam Pana Wojewodę, iż zamierzam przyjąć na służbę państwową (nadać charakter funkcjonariusza stałego) w . . . .
(nazwa urzędu lub instytucji w której kandydat ma być zatrudniony po przyjęciu do służby)
p. . . . . ,
(nazwisko i imię kandydata)
zamieszkałego w (adres) . . . . ,
w charakterze . . . . ,

W związku z tym powołując się na art. 15 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) i § 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 roku (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 546) proszę Pana Wojewodę o wyrażenie opinii o powyższym kandydacie.

. . . .
(podpis naczelnika władzy, od której zależy przyjęcie funkcjonariusza na służbę)

Dane o kandydacie

. . . .
(imię i nazwisko)

. . . .
(dokładny adres)

data i miejsce urodzenia . . . .
imiona rodziców i nazwisko rodowe matki . . . .
obywatelstwo . . . .
narodowość . . . .
wyznanie . . . .
stan rodziny . . . .
imię i nazwisko rodowe żony . . . .
wyciąg z życiorysu podający: a) miejsca pobytu, w których kandydat spędził więcej niż 6 miesięcy, b) nazwy szkół, które kandydat ukończył, c) służbę w wojsku polskim względnie polskich formacjach ochotniczych, d) miejsce poprzedniej służby (publicznej lub prywatnej) kandydata, wraz z adresami pracodawców.

Załącznik Nr 4 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Wypełnić dla każdego kandydata osobno.

Wzór pisma do wojewody o opinię w sprawie wyznaczenia na stanowisko samoistne lub kierownicze.

Do

Pana Wojewody

w . . . .

Zawiadamiam Pana Wojewodę, że zamierzam mianować na stanowisko (poruczyć obowiązki)

. . . .
(nazwa stanowiska, które ma być obsadzone)

p. . . . . zajmującego obecnie stanowisko

. . . .
(nazwa i siedziba urzędu, w którym pełni służbę)

W związku z tym powołując się na art. 16 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) i na § 25 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 546) proszę Pana Wojewodę o wyrażenie opinii.

. . . .
(podpis naczelnika władzy, do której należy wyznaczenie na dane stanowisko kierownicze lub samoistne).

Dane o kandydacie na stanowisko samoistne (kierownicze)

. . . .
(imię i nazwisko i charakter służbowy)

. . . .
(obecne miejsce służby względnie adres)

data i miejsce przyjęcia do służby państwowej . . . .

. . . .

wyciąg ze stanu służby, podający miejsca służby, w których kandydat pracował dłużej jak 6 miesięcy.

Załącznik Nr 5 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Wykaz stanowisk samoistnych i kierowniczych

(do § 25).

Dział:

Komunikacji

1) Naczelnik Wydziału Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych i jego zastępca
2) Kontroler wydziałowy służby wykonawczej
3) Naczelnik Oddziału Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowej i jego zastępca
4) Naczelnik warsztatów kol. i jego zastępca
5) Naczelnik parowozowni i jego zastępca
6) Zawiadowca stacji.

Poczt i Telegrafów

7) Naczelnik Zarządu Technicznego Telegrafów i Telefonów
8) Naczelnik urzędu pocztowego, telegraficznego lub pocztowo-telegraficznego
9) Kierownik agencji pocztowej, telegraficznej lub pocztowo-telegraficznej

Pracy i Opieki Społecznej

10) obwodowy inspektor pracy
11) Kierownik ekspozytury lub etapu urzędu emigracyjnego.

Przemysłu i Handlu

12) Naczelnik okręgowego urzędu górniczego
13) Kierownik miejscowego urzędu miar
14) Kapitan portu

Reform Rolnych

15) Kierownik powiatowego urzędu ziemskiego

Robót Publicznych

16) Kierownik zarządu dróg wodnych

Rolnictwa

17) Nadleśniczy
18) Kierownik państwowego zakładu chowu koni

Skarbowy

19) Naczelnik Wydziału w izbie skarbowej względnie dyrekcji ceł
20) Kierownik Oddziału w izbie skarbowej względnie dyrekcji ceł
21) Kierownik urzędu skarbowego podatków i opłat skarbowych
22) Kierownik urzędu skarbowego akcyz i monopolów państwowych
23) Kierownik urzędu opłat stemplowych
24) Naczelnik kasy skarbowej
25) Kierownik urzędu celnego
26) Kierownik urzędu katastralnego w województwie lwowskim, krakowskim, pomorskim, poznańskim, stanisławowskim i tarnopolskim

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

27) Kierownik archiwum państwowego

Do wykazu — załącznik Nr 5.

Wykaz podany jest w brzmieniu nadanym mu przez rozporządzenie i nie uwzględnia zaszłych w międzyczasie zmian w nazwach i ustroju władz i urzędów. Uzupełnienie wykazu wymaga wydania rozporządzenia przez Ministra Administracji Publicznej (p. § 40 ust. 2 nin. rozp.).

4.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 13 sierpnia 1931 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu, Robót Publicznych, Rolnictwa, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie organizacji urzędów wojewódzkich oraz trybu załatwiania spraw w tych urzędach.

(Dz. U. R. P. z dnia 27 sierpnia 1931 r. Nr 76, poz. 611).

Na podstawie art. 36 i 126 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 roku o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

I. Organizacja urzędu wojewódzkiego.

§ 1. Wojewoda załatwia sprawy należące do jego zakresu działania bądź osobiście, bądź przy pomocy urzędu wojewódzkiego, władz administracji ogólnej, oraz innych podległych mu na obszarze województwa władz, urzędów i organów.

§ 2. Urząd wojewódzki jest organem wojewody dla załatwiania spraw związanych ze stanowiskiem wojewody jako reprezentanta Rządu, jako też spraw wynikających z funkcyj wojewody jako szefa administracji ogólnej, w szczególności: kierownictwa i nadzoru podległych wojewodzie władz i urzędów, oraz załatwiania tych spraw administracji ogólnej, w których, w myśl obowiązujących przepisów, orzecznictwo należy do wojewody.

§ 3. Urząd wojewódzki jako taki, względnie poszczególne jego części lub wchodzący w jego skład funkcjonariusze, nie występują nazewnątrz samodzielnie, lecz tylko w imieniu wojewody.

Pisma wysyłane z urzędu wojewódzkiego, które podpisuje osobiście wojewoda względnie urzędnik pełniący funkcje wojewody, mają na-

główek „Wojewoda........" z oznaczeniem województwa w formie przymiotnikowej; wszystkie inne pisma mają nagłówek „Urząd wojewódzki..........", z oznaczeniem województwa w formie przymiotnikowej oraz z oznaczeniem wydziału, ewentualnie oddziału, z którego pismo pochodzi.

Pisma wysyłane z urzędu wojewódzkiego podpisują z reguły te osoby, do których kompetencji należy ostateczna aprobata danej sprawy.

Pod każdym podpisem winno być umieszczone wyraźne brzmienie nazwiska podpisującego oraz jego stanowisko służbowe.

Wszystkie pisma, których nie podpisuje wojewoda osobiście, podpisywane są z oznaczeniem „za wojewodę". Jedynie orzeczenia ściśle fachowe, jak świadectwa lekarskie i t. p. są wystawiane z podpisem odnośnego urzędnika fachowego, bez dodatku przy podpisie „za wojewodę". Pisma jednak, do których świadectwa takie są dołączane, jako załączniki, podpisuje się w sposób zwykły.

Wojewoda może w razie potrzeby upoważnić naczelnika wydziału, ażeby w sprawie zastrzeżonej do aprobaty wojewody i przez niego zaaprobowanej, podpisał czystopis, wysyłany z urzędu wojewódzkiego z oznaczeniem „z polecenia wojewody".

Urzędnik, któremu poruczono pełnienie funkcyj wojewody, podpisuje „p. o. wojewody".

§ 4. Urząd wojewódzki dzieli się na wydziały.

W każdym urzędzie wojewódzkim jest wydział ogólny i *dyrekcja robót publicznych.*

Pozostałe czynności urzędu wojewódzkiego rozdziela się na wydziały według następujących zasad:

1) w poszczególnych wydziałach łączy się sprawy pozostające w związku pod względem prawnym, faktycznym lub fachowym;

2) liczba wydziałów powinna być jak najmniejsza;

3) zakres samodzielnej decyzji poszczególnych urzędników powinien być jak najszerszy.

Do § 4.

W miejsce dyrekcyj robót publicznych wstąpiły wydziały komunikacyjny, odbudowy i pomiarowy.

§ 5. Jeżeli zakres czynności wydziału jest tak duży lub tak różnorodny, że wymaga podziału aprobaty, czy to w celu odciążenia naczelnika wydziału, czy należytego uwzględnienia spraw fachowych, należy go podzielić na oddziały.

Podział na oddziały odbywa się według analogicznych zasad, jak podział na wydziały.

Oddział stanowi najniższą jednostkę organizacyjną urzędu wojewódzkiego.

W wydziałach podzielonych na oddziały naczelnik wydziału jest z reguły kierownikiem jednego z oddziałów. Wyjątek od tej zasady może wprowadzić wojewoda za zgodą właściwego ministra.

§ 6. Czynności każdego wydziału i oddziału winny być określone w szczegółowym podziale czynności. Określenie to następuje przez ustalenie kategoryj spraw temu wydziałowi (oddziałowi) przydzielonych, które stanowić winny równocześnie wytyczne rzeczowego podziału akt dla celów kancelaryjnych.

W ramach szczegółowego podziału czynności naczelnik wydziału (kierownik oddziału) dokonywa podziału pracy między referentów przy czym zależnie od rodzaju poszczególnych kategorii spraw łączy kilka kategorii pokrewnych pod względem prawnym lub faktycznym w ręku jednego urzędnika referującego, lub też jedną kategorię spraw rozdziela między kilku urzędników, przez co jednak nie powstaje żadna nowa jednostka organizacyjna.

§ 7. Czynności poszczególnych wydziałów obejmują załatwianie pod względem merytorycznym, na podstawie obowiązujących przepisów, tych spraw, które należą do ich zakresu działania.

Do wydziału ogólnego należą sprawy wewnętrznej organizacji urzędu wojewódzkiego, czuwanie nad techniczną stroną urzędowania i zaspakajanie potrzeb poszczególnych wydziałów pod względem osobowym, gospodarczym, budżetowo-rachunkowym i kancelaryjnym.

W sprawach tych wydział ogólny porozumiewa się z naczelnikami innych wydziałów i zasięga ich opinii, względnie wniosków.

W wydziale ogólnym czynny jest wojewódzki inspektor starostw, który jest organem kontrolującym i instruującym w stosunku do podległych wojewodzie powiatowych władz i organów administracji ogólnej. W szczególności wojewódzki inspektor starostw przeprowadza na zlecenie wojewody bezpośrednią, tak planową jak i doraźną, kontrolę i instruowanie na miejscu powiatowych władz i organów administracji ogólnej w zakresie wykonywania przez nie przepisów i poleceń w przedmiocie:

1) organizacji władz i ustosunkowania do nich podległych im organów wykonawczych;

2) ustosunkowania powiatowych władz administracji ogólnej do ujawniających się na terenie ich działania zagadnień natury społecznej, gospodarczej i politycznej, do spraw bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego;

3) ustosunkowania do władz i organów niezespolonych we władzach administracji ogólnej;

4) wyszkolenia urzędników starostw;

5) organizacji pracy i jej metod.

Inspekcję merytoryczną poszczególnych referatów starostw przeprowadzają na zlecenie wojewody również naczelnicy odnośnych wydziałów i podlegli im urzędnicy (§ 25 pkt. 7).

§ 8. W wydziale ogólnym jest oddział budżetowo-gospodarczy.

Oddział ten załatwia sprawy budżetowo-go-

spodarcze całego urzędu wojewódzkiego. Sprawy związane z orzeczeniami i zarządzeniami poszczególnych wydziałów, wydawanymi w zakresie ich kompetencji, oddział budżetowo-gospodarczy załatwia na podstawie otrzymanych dyspozycyj wojewody, względnie naczelnika właściwego wydziału, w granicach upoważnień do asygnowania sum. W tych wypadkach naczelnik właściwego wydziału odpowiada za celowość wydatków.

W razie sprzecznych z obowiązującymi przepisami rachunkowo-kasowymi decyzyj, oddział budżetowo - gospodarczy sprawę przedstawia do rozstrzygnięcia wojewodzie za pośrednictwem naczelnika wydziału ogólnego.

§ 9. Sprawy budżetowo-rachunkowe Dyrekcji Robót Publicznych są załatwiane w osobnym referacie oddziału budżetowo - gospodarczego. Szczegóły, dotyczące stosunku tego referatu do Dyrekcji Robót Publicznych, będą określone przez Ministrów Spraw Wewnętrznych i Robót Publicznych.

Do § 9.

Przepis tego paragrafu przestał obowiązywać od chwili zniesienia dyrekcji robót publicznych.

§ 10. Wszystkie wydziały, a w ich obrębie oddziały, działają w ścisłym porozumieniu, udzielając sobie do wglądu, w miarę potrzeby przed lub po załatwieniu, te sprawy, które pozostają w związku z ich zakresem działania.

Z reguły wydziały i oddziały nie korespondują ze sobą, lecz udzielają sobie wzajemnych informacyj i opinii, w krótkiej drodze, bądź ustnie, bądź przez przesłanie aktów sprawy (odręcznie).

W wewnętrznych stosunkach urzędowych dodatek przy podpisie „za wojewodę" odpada.

§ 11. Organizacja urzędu wojewódzkiego winna zapewnić przy załatwianiu każdej sprawy uwzględnienie w równej mierze strony prawno-administracyjnej, jak fachowej, danego zagadnienia.

W tym celu sprawy o przeważającym charakterze fachowym t. j. opartym na wiedzy zawodowej, winny być załatwiane przez wydziały (oddziały) fachowe w porozumieniu z właściwymi wydziałami (oddziałami) administracyjno-prawnymi, o ile w poszczególnych wydziałach (oddziałach) fachowych nie ma odpowiedniego urzędnika z wykształceniem prawniczym.

Naodwrót sprawy o przeważającym charakterze administracyjno-prawnym winny być załatwiane przez wydziały (oddziały) administracyjno-prawne, w porozumieniu z właściwymi wydziałami (oddziałami, referentami) fachowymi.

§ 12. Wojewoda ustala, w jakim zakresie (§ 10 i 11) wydziały obowiązane są porozumiewać się ze sobą przy załatwianiu poszczególnych spraw, względnie kategoryj spraw i rozstrzyga wynikające w tym względzie wątpliwości. Wszystkie sprawy dotyczące obrony Państwa winny być załatwiane w porozumieniu z wydziałem wojskowym, wszystkie sprawy o charakterze ogólno-politycznym, narodowościowym i wyznaniowym w porozumieniu *z wydziałem bezpieczeństwa,* wszystkie sprawy organizacyjne w porozumieniu z wydziałem ogólnym, wszystkie sprawy dotyczące polityki aprowizacyjnej i mobilizacji żywności w porozumieniu z *oddziałem dla spraw aprowizacyjnych,* wszystkie sprawy dotyczące samorządu w porozumieniu z wydziałem samorządu.

Do § 12.

W miejsce wydziału bezpieczeństwa wchodzi wydział społeczno-polityczny, a w miejsce oddziału dla spraw aprowizacyjnych — wydział aprowizacji i handlu.

§ 13. Kancelaria urzędu wojewódzkiego wchodzi w skład wydziału ogólnego.

Kancelaria obejmuje wspólne dla całego urzędu wojewódzkiego biuro informacyjno-podawcze, ekspedyturę i archiwum główne, jako też tworzone w miarę potrzeby osobne oddziały kancelaryjne przy poszczególnych wydziałach, albo dla dwóch lub więcej wydziałów łącznie, dla załatwiania bieżących spraw kancelaryjnych.

W organizacji kancelarji będzie zabezpieczona ochrona tajności i poufności spraw.

Sprawami „poufnymi" w urzędzie wojewódzkim są takie sprawy, co do których, zarówno przed ich załatwieniem jak i po załatwieniu, obowiązuje wszystkich urzędników bezwzględny obowiązek tajemnicy służbowej.

Akta tych spraw są w zasadzie dostępne wszystkim urzędnikom referującym w urzędzie wojewódzkim, o ile są im potrzebne dla urzędowania, natomiast akta te są wykluczone od przeglądania przez strony (art. 14 rozp. Prezydenta o postępowaniu administr.), lub jakiekolwiek inne osoby interesowane. Załatwienia poufne nie mogą być również przedmiotem komunikatów do prasy lub innych informacyj, wychodzących poza obręb urzędu wojewódzkiego.

Sprawami tajnymi są te sprawy, które jako „tajne" wojewoda względnie naczelnik właściwego wydziału wyraźnie zakwalifikuje, jako też sprawy mobilizacyjne.

Sprawy tajne są dostępne jedynie wojewodzie, względnie urzędnikowi, który pełni te funkcje, naczelnikowi zainteresowanego bezpośrednio wydziału (kierownikowi oddziału) oraz upoważnionym imiennie urzędnikom.

Dla spraw mobilizacyjnych będzie utworzona osobna kancelaria tajna, ekspedytura i archiwum, podległe bezpośrednio naczelnikowi wydziału wojskowego.

Pozatem w miarę potrzeby wojewoda utwo-

rzy jedną lub więcej kancelaryj dla spraw tajnych i poufnych.

§ 14. Wojewoda przydziela do poszczególnych wydziałów w miarę potrzeby urzędników referujących, względnie kancelaryjnych z etatu *spraw wewnętrznych*.

Do § 14.

— z etatu Ministerstwa Administracji Publicznej.

§ 15. Sprawy o przeważającym charakterze fachowym załatwiają przydzieleni przez poszczególnych ministrów funkcjonariusze fachowi.

II. Zakres czynności i odpowiedzialności.

§ 16. W interesie należytego podziału pracy i odciążenia urzędników na stanowiskach kierowniczych, zakres czynności oraz odpowiedziałności funcjonarjuszów poszczególnych kategoryj i stanowisk zarówno kierowniczych jak podwładnych, ze specjalnym uwzględnieniem urzędników fachowych, winien być przez wojewodę szczegółowo ustalony, w ramach postanowień niniejszego rozporządzenia.

Odpowiedzialność, która w myśl tych przepisów ciąży na urzędnikach podwładnych, nie uwalnia urzędników nad nimi przełożonych od czuwania nad należytym spełnianiem obowiązków przez podległych im urzędników, periodycznego rewidowania tych spraw, których aprobata została odnośnym urzędnikom przekazana, a w sprawach mających wyjątkową wagę ze stanowiska interesu publicznego, dokonywania szczegółowego sprawdzania całokształtu sprawy.

§ 17. Wojewoda jest kierownikiem całego urzędu wojewódzkiego i zwierzchnikiem wszystkich urzędników oraz funkcjonariuszów niższych, nadaje ogólny kierunek działalności urzędu wojewódzkiego i sprawuje nad tą działalnością naczelny nadzór.

W szczególności wojewoda:

1) udziela wskazań ze stanowiska politycznego i interesu służbowego;

2) uzgadnia działalność wydziałów w obrębie urzędu wojewódzkiego, oraz działalność tego urzędu z działalnością władz i organów podległych, oraz władz i urzędów niezespolonych;

3) aprobuje projekty załatwień spraw, które sobie do aprobaty zastrzeże;

4) przewodniczy w radach, kolegiach, zebraniach itp., przewidzianych w obowiązujących przepisach, o ile w granicach tych przepisów nie przekaże przewodnictwa wicewojewodzie lub innemu urzędnikowi.

§ 18. Sprawy wynikające z uprawnień i obowiązków wojewody jako reprezentanta Rządu, podlegają wyłącznej decyzji i aprobacie wojewody i załatwiane są w wydziale ogólnym.

Wojewoda może poruczyć wicewojewodzie aprobatę i podpisywanie w tych sprawach przedwstępnych korespondencyj informacyjnych.

§ 19. Następujące sprawy winny być z reguły (§ 30) aprobowane przez wojewodę, względnie zastrzeżone do jego decyzji:

1) sprawy zasadnicze, dotyczące organizacji i trybu urzędowania urzędu wojewódzkiego i władz wojewodzie podległych;

2) *zatwierdzanie preliminarzy budżetowych powiatowych związków komunalnych oraz gmin miejskich, liczących ponad 25.000 mieszkańców;*

3) zatwierdzanie planów lustracji podległych urzędów i zarządzeń lustracyjnych, oraz ważniejszych zarządzeń polustracyjnych;

4) projekty rozporządzeń wojewody;

5) opinie o nadsyłanych przez władze centralne projektach ustaw, rozporządzeń i zarządzeń, o charakterze ogólnym;

6) sprawy zasadnicze dotyczące interesów obrony Państwa i spraw aprowizacyjnych;

7) sprawy o charakterze politycznym, za które uważa się w szczególności:

a) udzielanie wskazań ze stanowiska politycznego;
b) ostateczne sprawozdania w sprawach odpowiedzi na interpelacje poselskie;
c) sprawy, w których ministrowie wystosowali pismo do wojewody do rąk własnych;
d) sprawy, które były poruszane w prasie w oświetleniu ujemnym dla administracji, lub w których stawiane są zarzuty przeciw funkcjonariuszom podległym wojewodzie;

8) sprawozdania składane władzom centralnym, dotyczące spraw ogólnych lub większego znaczenia, oraz wszelkie wnioski natury zasadniczej;

9) decyzje w sprawach osobowych oraz wnioski w sprawach osobowych, przedstawiane władzom centralnym;

10) preliminarze budżetowe roczne i wyjednywanie kredytów dodatkowych;

11) ważniejsza korespondencja z urzędami kontroli Państwa i Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, oraz ważniejsze wnioski o skierowanie sprawy na drogę sądową;

12) sprawy szczególnie wątpliwe pod względem prawnym i rzeczowym, a to:

a) sprawy sporne z innymi urzędami;
b) sprawy, w których projekty załatwienia odstępują od stosowanej dotąd przez urząd wojewódzki praktyki, względnie interpretacji, albo od poprzednich wskazań wojewody lub władz centralnych;
c) sprawy, które wicewojewoda, względnie naczelnik wydziału, uważa z jakichkolwiek innych względów za wątpliwe i wymagające decyzji wojewody;

13) sprawy, załatwiane w porozumieniu przez dwa lub więcej wydziałów, o ile takiego porozumienia nie osiągnięto;

14) instrukcje, okólniki i zarządzenia do władz podległych wojewodzie, z wyjątkiem instrukcji i okólników, które:

a) zawierają zarządzenia jednorazowe, nie budzące żadnej wątpliwości, np. przypomnienie potrzeby ścisłego stosowania dawniejszego okólnika;

b) zawierają bądź sprostowania oczywistych pomyłek w poprzednich okólnikach, bądź wyjaśnienia ich postanowień zgodnie z aktami urzędu wojewódzkiego;

15) sprawy, dotyczące organizacji wojewódzkich i powiatowych organów kolegialnych oraz ważniejsze sprawy z zakresu ich działania.

§ 20. Oprócz spraw wymienionych w § 19 wojewoda może ponadto zastrzec do swojej aprobaty, na stałe lub czasowo, bądź pewne kategorie spraw, bądź pewne poszczególne sprawy.

§ 21. Gdy wojewoda nie może pełnić swych obowiązków służbowych, albo gdy jest na urlopie, zastępuje go wicewojewoda; gdy wicewojewody nie ma, lub gdy i on nie pełni obowiązków — jeden z naczelników wydziałów z resortu *spraw wewnętrznych.*

O pierwszeństwie zastępstwa między naczelnikami wydziałów rozstrzyga zarządzenie wojewody, w braku zaś takiego zarządzenia starszeństwo służbowe.

Na zastępcę przechodzą wszystkie uprawnienia i obowiązki wojewody. Jeżeli jednak wojewoda nie urzęduje z powodu czasowej przeszkody, nie wykluczającej zresztą możności zajmowania się sprawami urzędowymi, może on zastrzec pewne sprawy lub kategorie spraw w dalszym ciągu do swej decyzji.

Do §§ 21 i 22.

Przepisy te zostały rozszerzone i częściowo zmienione w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 9.V 1935 r. w sprawie zastępstwa wojewodów. Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 264 — p. poz. 5 nin. wyd.

§ 22. Wicewojewoda jest:

1) z urzędu zastępcą wojewody jako szefa administracji ogólnej;

2) naczelnikiem wydziału ogólnego.

Z tego tytułu wicewojewoda:

a) odpowiada wobec wojewody za stan organizacji, za stan biurowości i tryb urzędowania urzędu wojewódzkiego, oraz władz i urzędów wojewodzie podległych i sprawuje w tym celu nadzór nad urzędowaniem, nad przestrzeganiem dni i godzin urzędowych, tudzież nad sprawnością aparatu biurowego we wszystkich wydziałach urzędu wojewódzkiego. W tym zakresie wicewojewodzie służy prawo przeprowadzania lustracyj wydziałów, żądania wyjaśnień od naczelników wydziałów, a w wyjątkowych wypadkach i od urzędników im podległych, oraz wydawania za zgodą wojewody zarządzeń organizacyjnych;

b) sprawuje nadzór nad racjonalnym zaspokojeniem gospodarczych i biurowych potrzeb całego urzędu wojewódzkiego;

c) aprobuje ostatecznie sprawy, których aprobatę wojewoda mu przekazał;

d) może w wypadkach niecierpiących zwłoki, w razie czasowej nieobecności wojewody, wydawać decyzje we wszystkich sprawach zastrzeżonych wojewodzie, jako szefowi administracji ogólnej, zawiadamiając o tym bezzwłocznie wojewodę.

§ 23. Na czele wydziałów stoją naczelnicy wydziałów. *O ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi wyraźnie inaczej, przepisy o wydziałach i naczelnikach wydziałów odnoszą się również do wydziału ogólnego i wicewojewody jako kierownika tego wydziału, jako też do dyrekcji i dyrektora robót publicznych.*

Gdy naczelnik wydziału nie może pełnić obowiązków słubowych, zastępuje go jeden z urzędników wydziału wyznaczony przez wojewodę, w braku zaś takiego zarządzenia najstarszy służbowo kierownik oddziału, względnie najstarszy służbowo urzędnik referendarski. Wojewoda może wyjątkowo w tych wypadkach ograniczyć zakres działania zastępcy do spraw porządkowo-służbowych, przekazując prawo aprobaty i podpisywania korespondencji kierownikom oddziałów, względnie samodzielnym referentom, każdemu w jego zakresie działania.

Do § 23 ust. 1.

Co do wicewojewody, przepis ten nie obowiązuje — p. rozp. w sprawie zastępstwa wojewodów, poz. 5 nin. wyd. Co do dyrektora robót publicznych — także nie obowiązuje wobec zniesienia dyrekcyj rob. publ.

§ 24. Naczelnik wydziału jest zwierzchnikiem służbowym personelu i sprawuje ogólne kierownictwo powierzonego mu działu zgodnie z przepisami prawa, interesem publicznym, oraz wskazaniami wojewody.

W szczególności naczelnik wydziału jest odpowiedzialny:

1) za należyte zorganizowanie pracy w wydziale i usprawnienia jej techniki.

2) za nadzór nad należytem spełnianiem obowiązków przez kierowników oddziałów i innych urzędników, jako też za nadzór nad funkcjonowaniem biurowości;

3) za koordynowanie działalności referentów (oddziałów) w obrębie wydziału, oraz koordynowanie działalności wydziału z innymi wydziałami, pod względem prawnym i rzeczowym;

4) za stronę prawną aprobowanych przez niego załatwień tj. ich zgodność z przepisami ustaw i rozporządzeń oraz zarządzeniami natury ogólnej;

5) za zgodność aprobowanych przez niego załatwień ze wskazaniami wojewody, oraz z ogólnym interesem publicznym i za zachowanie jednolitości w ich traktowaniu;

6) za celowość aprobowanych przezeń załatwień, w ramach przepisów prawa i wskazań wojewody;

7) za przestrzeganie zasad oszczędności w administracji publicznej;

8) za ścisłe informowanie wojewody o stanie spraw, które winny być podane do jego wiadomości, oraz za ścisłe podawanie wskazań wojewody do wiadomości kierowników oddziałów (referentów) i dopilnowanie ich wykonania;

9) za podjęcie inicjatywy wobec wojewody co do wydania niezbędnych zarządzeń, wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych, związanych z zakresem czynności wydziału.

§ 25. W celu spełnienia zadań wymienionych w § 24 naczelnik wydziału:

1) przegląda akta wpływające do wydziału i w miarę potrzeby zamieszcza na nich krótkie dyrektywy o sposobie ich załatwiania;

2) udziela kierownikom oddziałów (referentom) wskazówek co do kierunku załatwiania spraw typowych, pozostawionych do ich decyzji;

3) aprobuje ostatecznie załatwienia, które kierownicy oddziałów (referenci) obowiązani są jemu przedkładać — z wyjątkiem spraw, których aprobata zastrzeżona jest wojewodzie względnie wicewojewodzie. W tych wypadkach dokonuje aprobaty pośredniej (nieostatecznej);

4) może zastrzec sobie do aprobaty jeszcze inne sprawy, albo kategorie spraw;

5) może zastrzec, iż pewne kategorie spraw lub pewne sprawy konkretne mają mu być przedkładane do wglądu po ekspedycji;

6) odbywa periodyczne konferencje z kierownikami oddziałów (referentami);

7) dokonywa lustracji czynności oddziałów (referentów) oraz czuwa nad stanem odnośnych spraw we władzach I-ej instancji i przeprowadza na zlecenie wojewody stałe inspekcje merytoryczne odnośnych referatów w tych władzach, osobiście i przez podległych mu urzędników;

8) wgląda w tok spraw kancelaryjnych i informuje o swoich spotrzeżeniach wydział ogólny;

9) utrzymuje stały kontakt z naczelnikami innych wydziałów oraz z inspektorem starostw (samorządu) i udziela im swych spostrzeżeń co do braków w urzędowaniu urzędu wojewódzkiego oraz władz i urzędów podległych.

§ 26. Kierownik oddziału kieruje pracą powierzonego mu oddziału i jest odpowiedzialny:

1) za należyte urzędowanie oddziału, odpowiednie zatrudnienie urzędników, ich obeznanie się z obowiązującymi przepisami;

2) za stronę prawną załatwień, zgodność ich ze wskazaniami przełożonych oraz celowość, w ramach przepisów prawa i dyrektyw przełożonych;

3) za przestrzeganie zasad oszczędności oraz uproszczenia trybu załatwiania spraw;

4) za podjęcie inicjatywy wobec przełożonych co do wydania niezbędnych zarządzeń, wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych, związanych z zakresem czynności oddziału.

Niezależnie od powyższych funkcyj kierownik oddziału pełni z reguły czynności referenta w oddziale.

§ 27. Wojewoda wyznacza kierowników oddziałów za uprzednią zgodą właściwego ministra, jako też określa zakres samodzielnej aprobaty każdego z nich.

Kierownikom oddziałów będzie w każdym razie poruczone samodzielne podpisywanie spraw powtarzających się i załatwianych stale w ten sam sposób, jak również załatwień o charakterze informacyjnym lub porządkowym, które nie przesądzają ostatecznego załatwienia sprawy ani pod względem prawnym ani rzeczowym. Ponadto mogą być poszczególni urzędnicy w oddziałach upoważnienieni przez wojewodę do samodzielnego podpisywania ich załatwień w powyższym lub mniejszym zakresie.

Do § 27.
Stanowiska kierowników oddziałów są obecnie stanowiskami służbowymi w znaczeniu formalnym (urzędnicy na te stanowiska są mianowani) i są przewidziane w odnośnych tabelach stanowisk — p. rozporządzenia i dołączone do nich tabele stanowisk Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 780 z 1933 r. oraz Nr 16, poz. 90 z 1944 r. Mianowanie na te stanowiska zastrzeżone jest właściwym ministrom.

§ 28. W wydziałach, które nie są podzielone na oddziały, odpowiedzialność naczelników wydziałów obejmuje również sprawy wyliczone w § 26. Wojewoda może upoważnić poszczególnych urzędników w takim wydziale do samodzielnego podpisywania załatwień w zakresie odpowiadającym uprawnieniom kierowników oddziałów i z zastrzeżeniem odpowiedzialności, o której mowa w § 26 pkt, 2, 3, i 4.

§ 29. Urzędnicy referujący w wydziałach przygotowują załatwienia spraw i ponoszą odpowiedzialność:

1) za dokładną znajomość przepisów obowiązujących w zakresie danego działu;

2) za należyte zgromadzenie materiału potrzebnego do załatwienia sprawy, dokładne ustalenie stanu faktycznego oraz przedstawienie sprawy zgodnie z aktami;

3) za dokładne i bez błędu przytoczenie w załatwieniu wszelkich dat, nazwisk, nazw, obliczeń cyfrowych itp.

4) za ścisłe stosowanie obowiązujących przepisów o postępowaniu administracyjnym oraz o biurowości;

5) za dopilnowanie terminów, zarówno wynikających z ustaw i rozporządzeń (np. termin przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym) jak i zakreślonych przez władze centralne, wojewodę, naczelnika wydziału, względ-

nie kierownika oddziału, oraz terminów, wynikających z okoliczności sprawy;

6) za projektowanie załatwienia w ten sposób, ażeby ono bądź odrazu załatwiało sprawę w sposób ostateczny, bądź też obejmowało odrazu wszystkie niezbędne szczegóły i nie wywoływało potrzeby dalszej przygotowawczej korespodencji (w wypadku zbierania materiałów, żądania wyjaśnień itp.);

7) za należyte przechowywanie akt, ewidencyj i pomocy urzędowych.

Projekt załatwienia referent winien opatrzyć swym podpisem i datą.

§ 30. Urzędnicy fachowi, niezależnie od odpowiedzialności ciążącej wogóle na urzędnikach odnośnego stanowiska (§§ 23 — 29), ponoszą nadto całkowitą odpowiedzialność za załatwienie sprawy zgodnie z wymaganiami danej gałęzi wiedzy fachowej. Naczelnikom wydziałów, względnie kierownikom oddziałów fachowych, wojewoda pozostawi z reguły (§ 19, 20) prawo samodzielnej aprobaty w zakresie spraw, których załatwienie oparte jest wyłącznie na ich zawodowej wiedzy fachowej.

Wojewoda jest w każdym razie uprawniony do wydawania naczelnikom tych wydziałów (kierownikom oddziałów) wiążących wskazań o charakterze ogólnym, oraz zastrzegania sobie decyzyj co do poszczególnych spraw fachowych większej wagi.

O ile wojewoda ze względów służbowych uważa za niezbędne zastrzec sobie czasowo aprobatę wszystkich spraw, załatwianych w wydziale (oddziale) fachowym, winien o tym zawiadomić właściwego ministra, podając uzasadnienie tego zarządzenia.

§ 31. Urzędnicy fachowi nie mogą być z reguły używani do innych czynności, jak tylko do tych, dla których spełniania zostali przedzieleni do urzędu wojewódzkiego.

§ 32. Kierownik oddziału budżetowo- gospodarczego ponosi ponadto (§ 26) odpowiedzialność za uchybienia oddziału w załatwieniach opartych wyłącznie na zawodowej wiedzy i za prowadzenie ksiąg i rachunkowości zgodnie z obowiązującymi przepisami rachunkowo-kasowymi. W tym samym zakresie ponoszą odpowiedzialność urzędnicy oddziału budżetowo - gospodarczego oraz kierownik i urzędnicy referatu budżetowo-rachunkowego, załatwiającego sprawy *Dyrekcji Robót Publicznych*.

§ 33. Urzędnicy zatrudnieni w oddziałach urzedu wojewódzkiego pozostają w bezpośredniej zależności służbowej od kierowników oddziałów, kierownicy oddziałów w bezpośredniej zależności służbowej od naczelników wydziałów, naczelnicy wydziałów zaś od wojewody.

W tej kolejności udzielane są z reguły zlecenia służbowe.

Urzędnik, który otrzyma zlecenie z pominięciem powyższej kolejności, winien zakomunikować o tym bezzwłocznie swemu bezpośredniemu przełożonemu.

§ 34. W wypadkach niecierpiących zwłoki, gdy, czy to zachowanie drogi służbowej (§ 33), czy uzyskanie przepisanej aprobaty, nie jest możliwe, względnie spowodowałoby zwłokę w załatwieniu sprawy niedopuszczalną ze stanowiska interesu publicznego lub szczególnie ważnego interesu prywatnego, każdy urzędnik jest obowiązany przedsięwziąć co należy, ażeby sprawa nie ucierpiała, lub terminu prekluzyjnego nie ominięto.

W tym wypadku referent może wydać decyzję w miejsce kierownika oddziału, kierownik oddziału (samodzielny referent) w miejsce naczelnika wydziału, naczelnik wydziału w miejsce wicewojewody, względnie wojewody, zawiadamiając o tym natychmiast właściwego przełożonego.

§ 35. Urzędnik sprawujący kierownictwo kancelarii urzędu wojewódzkiego jest odpowiedzialny:

1) za stały nadzór nad pracą personelu kancelaryjnego we wszystkich oddziałach kancelaryjnych;

2) za ścisłe przestrzeganie przepisów o biurowości oraz informowanie wicewojewody o brakach dostrzeżonych w tym względzie w poszczególnych wydziałach i oddziałach;

3) za przestrzeganie zasady oszczędności oraz inicjatywę co do wprowadzenia możliwych uproszczeń biurowości;

4) za zarządzenia, mające na celu ochronę tajności i poufności spraw.

§ 36. Celem skoordynowania działalności całego urzędu wojewódzkiego oraz władz i urzędów wojewodzie podległych, odbywają się periodyczne konferencje naczelników wydziałów, pod przewodnictwem wojewody, względnie wicewojewody, mające na celu omawianie spraw wspólnych dla wszystkich wydziałów. Konferencje mają charakter opiniodawczy i doradczy.

Poza naczelnikami wydziałów w konferencjach biorą na wezwanie wojewody udział: inspektor starostw, ewentualnie inspektor samorządu, kierownicy oddziałów, załatwiających sprawy personalno-organizacyjne i budżetowo-gospodarcze, oraz kierownicy tych oddziałów, które istnieją w urzędzie wojewódzkim zamiast resortów zespolonych, wreszcie inni urzędnicy wezwani przez wojewodę.

Nad wykonaniem decyzyj powziętych przez wojewodę w wyniku konferencyj czuwa wicewojewoda.

III. Przepisy końcowe.

§ 37. W granicach przepisów niniejszego rozporządzenia każdy wojewoda ustali:

1) statut organizacyjny urzędu wojewódzkiego;
2) szczegółowy podział czynności
i ogłosi w dzienniku wojewódzkim z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1932 r.

W dzienniku wojewódzkim będą ogłaszane zmiany statutu organizacyjnego i szczegółowego podziału czynności.

§ 38. Statut organizacyjny urzędu wojewódzkiego obejmuje podział tego urzędu na wydziały i oddziały *(referat budżetowo - rachunkowy dla spraw robót publicznych)*, przyczym zakres działania każdego z nich winien być w sposób ogólny określony.

§ 39. Podstawą pierwszego statutu organizacyjnego będzie podział na wydziały istniejący obecnie w poszczególnych urzędach wojewódzkich.

Właściwy minister może jednak wyrazić zgodę na skasowanie osobnego wydziału dla spraw z podległego mu działu administracji. W tym wypadku właściwy minister w porozumieniu z Ministrem *Spraw Wewnętrznych* oznaczy, który z wydziałów urzędu wojewódzkiego ma te sprawy nadal załatwiać.

O utworzeniu nowego wydziału w urzędzie wojewódzkim decyduje właściwy minister w porozumieniu z Ministrem *Spraw Wewnętrznych*.

§ 40. Podział wydziałów na oddziały ustanawia wojewoda za uprzednią zgodą właściwego ministra.

Wojewoda może w obrębie poszczególnych grup spraw, za uprzednią zgodą właściwego ministra, utworzyć mniejszą ilość oddziałów, aniżeli istniejąca obecnie.

§ 41. Szczegółowy podział czynności obejmuje:

a) wyliczenie wszystkich kategoryj spraw (§ 6) należących do zakresu działania każdego wydziału względnie oddziału;

b) ustalenie zakresu aprobaty t. j. spraw zastrzeżonych do ostatecznej decyzji wojewody, wicewojewody, naczelników wydziałów, kierowników oddziałów *(kierownika referatu budżetowo-rachunkowego dla spraw robót publicznych)*.

§ 42. Wojewodom służy prawo wydawania w ramach postanowień niniejszego rozporządzenia szczegółowych instrukcyj dla urzędów wojewódzkich, rozwijających i normujących bliżej poszczególne zagadnienia, dotyczące organizacji tych urzędów i sposobu załatwiania spraw.

§ 43. Wszelkie kwestie wątpliwe, powstałe w obrębie urzędu wojewódzkiego w związku ze statutem i szczegółowym podziałem czynności, rozstrzyga ostatecznie wojewoda.

§ 44. *Rozporządzenie niniejsze ma analogiczne zastosowanie do Komisariatu Rządu m. st. Warszawy, z uwzględnieniem odrębności wynikających z zakresu działania Komisarza Rządu m. st. Warszawy.*

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami będzie wydawał w miarę potrzeby szczegółowe przepisy dotyczące przystosowania postanowień tego rozporządzenia do organizacji władz administracji ogólnej na obszarze m. st. Warszawy.

Do § 44.

Przepisy tego paragrafu stały się bezprzedmiotowe wobec niepowołania urzędu Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i przekazania funkcyj władzy admin. ogólnej II instancji w stolicy jej prezydentowi — p. uwagi do rozp. z dn. 19.I 1928 r., poz. 1 nin. wyd.

Do prezydentów i zarządów miejskich m. st. Warszawy i m. Łodzi, jako do wojewódzkich władz admin. ogólnej przepisy niniejszego rozporządzenia w zasadzie się nie stosują, obowiązują w nich natomiast przepisy ustrojowe (o wewnętrznej organizacji i trybie załatwiania spraw) ustanowione przez właściwe organa samorządowe tych miast i zatwierdzone przez powołane do tego władze nadzorcze.

§ 45. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

5.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 9 maja 1935 r.

w sprawie zastępstwa wojewodów.

(Dz. U. R. P. z dnia 29 maja 1935 r. Nr. 38, poz. 264)

Na podstawie art. 32 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej, w brzmieniu art. 1 pkt. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 czerwca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 743) zarządzam co następuje:

Postanowienia ogólne.

§ 1. Wicewojewoda jest z urzędu zastępcą wojewody.

§ 2. (1) Jeżeli wojewoda nie pełni obowiązków z powodu urlopu lub choroby, albo gdy znajduje się poza terenem województwa, zakres zastępstwa, sprawowanego przez wicewojewodę, rozciąga się na wszystkie czynności, spełniane przez wojewodę.

(2) Jeżeli wojewoda opuszcza siedzibę województwa, nie opuszczając jednak terenu województwa i nie przestając pełnić obowiązków urzędowych, wicewojewoda zastępuje go służbowo w kierownictwie administracją ogólną, nie wchodzi jednak w jego uprawnienia jako przedstawiciela Rządu.

§ 3. (1) Poza przypadkami, przewidzianymi w § 2, wicewojewoda zastępuje wojewodę we wszystkich sprawach, przekazanych wicewojewodzie przez rozporządzenie niniejsze oraz inne przepisy prawne, jako też w sprawach, które mu wojewoda pozatem poruczy.

(2) Wojewoda nie może zlecić wicewojewodzie zastępstwa w sprawach, w których obowiązujące przepisy wyłączają wogóle zastępstwo lub też zlecają je wyraźnie innej osobie.

§ 4. W przypadkach niecierpiących zwłoki, w razie czasowej nieobecności wojewody, wicewojewoda może wydawać decyzje we wszystkich sprawach, zastrzeżonych wojewodzie, zawiadamiając o tym bezzwłocznie wojewodę.

§ 5. (1) W ramach postanowień rozporządzenia niniejszego szczegółowy zakres czynności wicewojewody określa wojewoda.

(2) Przepis § 20 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 sierpnia 1931 r. w sprawie organizacji urzędów wojewódzkich oraz trybu załatwiania spraw w tych urzędach (Dz. U. R. P. Nr 76, poz. 611) stosuje się odpowiednio.

(3) Niezależnie od spraw, wchodzących w zakres praw i obowiązków wicewojewody stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego, wojewoda obowiązany jest zapewnić wicewojewodzie wgląd w całokształt zagadnień administracji wojewódzkiej, nie wyłączając funkcyj wojewody jako reprezentanta Rządu, — w stopniu niezbędnym dla umożliwienia wicewojewodzie należytego spełniania obowiązków, o których mowa w § 1 — 4 rozporządzenia niniejszego.

§ 6. Jeżeli wicewojewody niema, lub gdy nie pełni obowiązków, funkcje wicewojewody spełnia jeden z naczelników wydziałów administracji spraw wewnętrznych, wyznaczony przez wojewodę.

Zastępstwo wojewody jako szefa administracji ogólnej.

§ 7. (1) Wicewojewoda jest odpowiedzialny za stan organizacji urzędu wojewódzkiego i starostw oraz innych władz, urzędów i organów wojewodzie podległych i czuwa nad tym, ażeby sprawność działania administracji w każdym czasie odpowiadała wymaganiom służby.

(2) Oprócz tego wicewojewoda w obrębie administracji ogólnej spełnia czynności, zlecone mu przez przepisy szczególne, jako też czynności, które mu wojewoda poruczy.

§ 8. Sprawami organizacyjnymi w rozumieniu § 7 rozporządzenia niniejszego są w szczególności:

a) projektowanie i stosowanie norm, określających strukturę wewnętrzną urzędów administracji ogólnej;

b) regulowanie trybu urzędowania ze stanowiska sprawności i oszczędności;

c) nadzór nad racjonalnym zaspokojeniem gospodarczych i biurowych potrzeb wymienionych urzędów;

d) zagadnienie właściwości urzędów administracji ogólnej, sprawy sporów kompetencyjnych w obrębie tych urzędów i w stosunku do innych;

e) przydział i uzupełnienie personelu;

f) szkolenie personelu;

g) stosowanie obowiązujących przepisów, regulujących stosunki służbowe, odpowiedzialność i uposażenie personelu;

h) czuwanie nad działalnością normatywną urzędu wojewódzkiego oraz innych władz i urzędów, wojewodzie podległych;

i) sprawy inspekcyjne.

§ 9. W zakresie spraw organizacyjnych wicewojewoda jest:

a) odpowiedzialnym wykonawcą zleceń wojewody;

b) organem koordynującym, zarządzającym, informującym i stawiającym wnioski wobec wojewody;

c) przewodniczącym organów kolegialnych oraz innych zespołów, powołanych do współdziałania w sprawach organizacyjnych, bądź na mocy obowiązujących przepisów, bądź wskutek zarządzenia wojewody.

§ 10. (1) Sprawy organizacyjne wicewojewoda załatwia za pośrednictwem wydziału ogólnego urzędu wojewódzkiego, przy współudziale naczelników wydziałów urzędu wojewódzkiego, inspektorów, starostów i kierowników innych władz i urzędów, wojewodzie podległych.

(2) Powyżsi urzędnicy wnioski w sprawach organizacyjnych oraz projekty zarządzeń w tych sprawach, o ile wydawanie takich zarządzeń należy do ich kompetencyj, uzgadniają z wicewojewodą.

§ 11. (1) Wszystkie sprawy z zakresu wydziału ogólnego, które będą zastrzeżone do aprobaty wojewody, powinny posiadać przedaprobatę wicewojewody.

(2) Pozatem wicewojewoda aprobuje te sprawy, które nie będą pozostawione do decyzji naczelnika wydziału ogólnego.

(3) Zakres aprobaty lub też przedaprobaty wicewojewody w sprawach, załatwianych przez inne wydziały, określa wojewoda.

§ 12. Wojewoda przekaże w zasadzie do ostatecznej decyzji wicewojewody następujące sprawy, zastrzeżone dotąd do decyzji wojewody:

a) wymienione w § 7 ust. 4 i 5, § 8 ust. 2 i 3, § 12, § 13 ust. ostatni, § 14, § 16 ust. 1, § 17 ust. 2 pkt. 2, § 18 ust. 2, § 19 pkt. 3, pkt. 9 z wyłączeniem obsady stanowisk samoistnych i kierowniczych oraz wniosków w sprawach osobowych, przedstawianych władzom centralnym pkt. 10, 11, 12 lit. a, 13, 14, § 25 pkt. 7, § 27 ust. 2, § 28, § 36 ust. 1 i 2, § 37 w zakresie ustalania i zmiany szczegółowego podziału czynności w granicach § 41 lit. a, § 43 —

— rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 sierpnia 1931 r. w sprawie organizacji urzędów wojewódzkich oraz

trybu załatwiania spraw w tych urzędach (Dz. U. R. P. Nr 76. poz. 611);

b) wymienione w § 2 ust. ostatni, § 8 ust. 1, § 10, § 12 ust. 2, § 14, § 15 ust. 1 lit. a, § 17 ust. ostatni, § 22 ust. ostatni, § 23 ust. 1, § 25 pkt. 4, § 27 pkt. 19, § 29 ust. ostatni, § 30 ust. 2, § 33 ust. 1, § 35 ust. ostatni, § 40 — — rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 czerwca 1930 r. w sprawie wewnętrznej organizacji starostw oraz trybu ich urzędowania (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 464).

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

6.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 5 lipca 1928 r.

w sprawie dzienników wojewódzkich

(Dz. U. P. z dnia 24 lipca 1928 r. Nr 72, poz. 648)

Na podstawie art. 38, 39, 122 i 126 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

§ 1. Dziennik wojewódzki jest wspólnym pismem urzędowym władz administracji ogólnej, jako też wszystkich władz i urzędów państwowych na obszarze województwa, podlegających bezpośrednio lub pośrednio władzom centralnym.

Nazwę województwa, dla którego dziennik wojewódzki jest przeznaczony, zamieszcza się na początku tytułu w brzmieniu przymiotnikowym.

§ 2. W dzienniku wojewódzkim będą ogłaszane rozporządzenia, obwieszczenia i inne akty władz administracji ogólnej oraz innych władz i urzędów państwowych, z wyjątkiem centralnych, które w myśl obowiązujących przepisów mają być podawane do wiadomości publicznej na obszarze województwa, o ile w myśl tych przepisów nie są ogłaszane w Monitorze Polskim oraz w Dzienniku Urzędowym Głównego Urzędu Miar, a w szczególności:

1) rozporządzenia wojewodów, wydawane w myśl postanowień rozdziału VIII rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r.;

2) rozporządzenia starostów powiatowych i grodzkich oraz organów komunalnych, spełniających zadania administracji ogólnej, w zakresie, ustalonym przez przepisy prawne;

3) inne rozporządzenia władz i urzędów państwowych, oparte na przepisach specjalnych;

4) obwieszczenia, ogłoszenia, wezwania, komunikaty i t. d. władz i urzędów państwowych, zapomocą których podaje się do publicznej wiadomości — stosownie do obowiązujących przepisów — decyzje tych władz i urzędów względnie pewne fakty celem osiągnięcia przewidzianych w przepisach skutków prawnych;

5) inne akty administracyjne, niewymienione w punktach 1) do 4), jak orzeczenia, zarządzenia, nakazy, zakazy, oświadczenia itp., które w myśl obowiązujących przepisów lub na podstawie zarządzenia właściwego ministra mają być podane do publicznej wiadomości;

6) ruch służbowy w obrębie województwa, a w szczególności:

a) przyjęcie nowych kandydatów do służby państwowej, o ile miejscem ich urzędowania będzie obszar województwa;

b) mianowania, przeniesienia i zwolnienia funkcjonariuszów państwowych, zarówno dokonywane przez władze miejscowe, jak i centralne, na obszarze województwa.

Do § 2 pkt. 6.

Ruch służbowy nie jest ogłaszany poczynając od dnia 10.VII 1933 r. — podstawa: okólnik M. S. Wewn. Nr 63 z dn. 10.VII 1933 r. Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr 12, poz. 136 z 1933 r., wydany w związku ze zmianami ustawowymi, wprowadzonymi do ustawy z dn. 17.II 1922 r. o państw. służbie cyw. przez rozporządzenie Prezydenta R. P. z dn. 7.X 1932 r. Dz U. R. P. Nr 87, poz. 737.

§ 3. Na każdym numerze dziennika wojewódzkiego będzie uwidoczniony dzień i miejsce jego wydania.

Akty prawne, wymienione w § 2 w punktach 1) do 5), uważa się za prawnie ogłoszonene w dniu wydania tego numeru dziennika wojewódzkiego, w którym są umieszczone.

Moc obowiązująca powyższych aktów, o ile jest zależna od ich ogłoszenia, rozpoczyna się w terminie w aktach tych podanym, a w braku oznaczenia takiego terminu po upływie 14 dni od dnia wydania odnośnego numeru dziennika wojewódzkiego.

§ 4. Dziennik wojewódzki wydaje wojewoda *(Komisarz Rządu m. st. Warszawy).*

Wątpliwości, czy akt podpada pod postanowienia § 2, względnie inne wątpliwości, wynikające z redagowania i wydawania dziennika wojewódzkiego, rozstrzyga ostatecznie Minister *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Do § 4 ust. 1

— (prezydenci miast m. st. Warszawy i m. Łodzi)

Do § 4 ust. 2

— Minister Administracji Publicznej.

§ 5. Błędy powstałe przy ogłaszaniu, będą prostowane w drodze obwieszczeń, ogłaszanych w dzienniku wojewódzkim przez wojewodę; sprostowania aktów, pochodzących od władz i urzędów, które wojewodzie nie podlegają, będą dokonywane na wniosek tych władz i urzędów.

§ 6. Władze i urzędy państwowe i samorządowe, wyliczone w załączniku, obowiązane są prenumerować dziennik wojewódzki.

Biblioteki publiczne otrzymują na żądanie egzemplarz dziennika wojewódzkiego bezpłatnie, o ile go nie otrzymują na mocy innych przepisów. Władze państwowe i samorządowe, prenumerujące dziennik wojewódzki, są obowiązane udostępnić ludności bezpłatne przeglądanie tego dziennika.

Warunki prenumeraty dziennika wojewódzkiego oraz cenę poszczególnych numerów względnie warunki wymiany za inne publikacje ustala wojewoda.

§ 7. Po upływie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia znosi się wszystkie dzienniki urzędowe, wychodzące dotychczas na obszarze województw względnie powiatów w zakresie, wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia.

Rozporządzenie niniejsze nie znosi wydawnictw i publikacyj urzędowych, nie mających charakteru dzienników urzędowych w rozumieniu niniejszego rozporządzenia, w szczególności nie dotyczy ogłoszeń płatnych, które według dotychczasowych przepisów są zamieszczane we wspomnianych publikacjach urzędowych.

§ 8. Przepisy niniejszego rozporządzenia, z wyjątkiem § 6 nie dotyczą administracji oświecenia publicznego oraz komunikacji, jako też aktów prawnych, ogłaszanych w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

§ 9. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia i obowiązuje na obszarze całej Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego.

Równocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy sprzeczne z postanowieniami niniejszego rozporządzenia.

Do § 10
— p. uwaga do art. 125 rozp. z dn. 19.I 1928 r., poz. 1 min. wyd.

Załącznik do § 6 rozp. Rady Min. z dnia 5 lipca 1928 r. poz. 648) podano ze względów technicznych na końcu zeszytu (str. 61).

7.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 30 czerwca 1930 r.

w sprawie wewnętrznej organizacji starostw oraz trybu ich urzędowania, wydane w porozumieniu z Ministrami Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu, Robót Publicznych, Rolnictwa oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(Dz. U. R. P. z dnia 6 sierpnia 1930 r. Nr 55, poz. 464).

Na podstawie art. 69, 70 i 126 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

§ 1. Starosta załatwia sprawy należące do jego zakresu działania bądź osobiście, bądź przy pomocy starostwa lub innych podległych mu na obszarze powiatu władz, urzędów i organów.

Stosunek starosty do podległych mu na obszarze powiatu władz administracji ogólnej oraz innych urzędów i organów regulują osobne przepisy.

§ 2. Zakres działania starosty obejmuje obszar jednego powiatu, o ile specjalne przepisy nie przewidują w tym względzie wyjątków.

Jeżeli poszczególni funkcjonariusze przydzieleni do starostwa sprawują czynności na obszarze dwóch lub więcej powiatów, w takim razie pod względem osobowym podlegają oni temu staroście, w którego powiecie mają swoją siedzibę urzędową, pod względem służbowym zaś zarówno temu staroście, jak i starostom wszystkich innych powiatów, na których obszarze pełnią czynności urzędowe.

Starosta, któremu funkcjonariusz podlega pod względem osobowym, ma prawo i obowiązek załatwiania spraw osobowych tego funkcjonariusza i pośrednictwa w komunikowaniu wojewodzie wszelkich uwag, żądań i wniosków w tym względzie innych starostów, którym dany funkcjonarjusz służbowo podlega, a z którymi odnośny starosta winien się w tym względzie porozumieć.

Podległość pod względem służbowym obejmuje:

a) po stronie funkcjonariusza: obowiązek spełniania na obszarze każdego z właściwych powiatów w imieniu właściwego starosty — tych funkcyj, które do zakresu czynności danego funkcjonariusza należą;

b) po stronie każdego z właściwych starostów: prawo wydawania poleceń odnośnemu funkcjonariuszowi oraz czuwania nad jego działalnością na terenie właściwego powiatu.

W razie kolizji czynności i poleceń rozstrzyga starosta, któremu dany funkcjonariusz podlega pod względem osobowym.

Bliższe szczegóły odnośnie do spraw poruszonych w tym paragrafie określa w razie potrzeby wojewoda.

§ 3. Starostwo jest organem starosty, przy pomocy którego załatwia on sprawy związane ze stanowiskiem starosty, jako przedstawiciela Rządu, jako też sprawy wynikające z funkcyj starosty, jako szefa administracji ogólnej w szczególności sprawy kierownictwa i nadzoru podległych staroście władz, urzędów i organów oraz te sprawy z zakresu administracji państwowej, które w myśl obowiązujących przepisów należą do zakresu działania starosty.

§ 4. Starostwo jako takie, nie występuje nazewnątrz samodzielnie, lecz tylko w imieniu starosty. To samo odnosi się do wchodzących w skład starostwa funkcjonariuszów, o ile specjalne przepisy nie stanowią wyjątków.

Pisma wychodzące ze starostwa, które podpisuje osobiście starosta, względnie urzędnik, pełniący funkcje starosty, mają nagłówek „starosta" z oznaczeniem powiatu w formie przymiotnikowej.

Wszystkie inne pisma mają nagłówek „starostwo" z oznaczeniem powiatu w formie przymiotnikowej.

Urzędnicy fachowi wchodzący w skład starostwa mają prawo nad nagłówkiem „starostwo" zamieścić oznaczenie swego charakteru służbowego (np. lekarz powiatowy, architekt powiatowy, powiatowy lekarz weterynarii).

Referaty spraw inwalidów wojennych (§ 8 pkt. 8) pod nagłówkiem „starostwo" umieszczają słowa „Referat spraw inwalidów wojennych".

Pisma wychodzące ze starostwa podpisują z reguły te osoby, które w zakresie swej kompetencji dokonały ostatecznej aprobaty danej sprawy.

Pod każdym podpisem winno być umieszczone wyraźne brzmienie nazwiska podpisującego.

Wszystkie pisma, których nie podpisuje starosta osobiście, podpisywane są z oznaczeniem „za starostę". Jedynie orzeczenie i elaboratory fachowo-lekarskie, lekarsko-weterynaryjne, jako też fachowo-techniczne są podpisywane przez odnośnego urzędnika fachowego bez dodatku „za starostę": jednak i w tych wypadkach pisma starostwa, do których powyższe elaboraty, świadectwa i orzeczenia są załącznikami, podpisywane są w zwykłym trybie wskazanym w niniejszym paragrafie dla pism wychodzących ze starostwa.

Starosta może w razie potrzeby upoważnić urzędnika. ażeby w sprawie zastrzeżonej do aprobaty starosty i przez starostę zaaprobowanej podpisał czystopis, wychodzący ze starostwa z oznaczeniem „z polecenia starosty".

Urzędnik. któremu poruczono pełnienie funkcyj starosty, podpisuje „p. o. starosty".

§ 5. Używanie pieczęci regulują osobne przepisy.

Urzędnicy fachowi mają prawo używania pieczęci okrągłej z herbem państwa i napisem wskazującym ich zależność służbową i charakter urzędowy („starostwo..........., lekarz powiatowy.........." i tp.) w następujących wypadkach:

a) gdy przy czynnościach urzędowych przez nich spełnianych użycie pieczęci jest niezbędne (np. ekshumacje i t. p.);

b) gdy chodzi o uwiarogodnienie orzeczeń, opinij i elaboratów fachowych, które w myśl paragrafu poprzedniego urzędnicy fachowi podpisują bez dodatku „za starostę".

II. Podział czynności.

§ 6. Podstawą organizacji pracy starostwa jest szczegółowy podział czynności. Szczegółowy podział czynności obejmuje wyliczenie kategoryj spraw, załatwianych w starostwie; wyliczenie to winno stanowić równocześnie podstawę rzeczowego podziału akt dla celów kancelaryjnych.

Kategorie spraw jednorodnych pod względem prawnym względnie faktycznym należy łączyć w całość, która nazywa się referatem.

§ 7. Organizacja starostwa winna zapewnić przy załatwianiu każdej sprawy uwzględnienie w równej mierze strony prawno-administracyjnej. jak fachowej danego zagadnienia.

W podziale czynności należy zatem wyodrębnić sprawy posiadające przeważający charakter administracyjno-prawny, a w tem sprawy wymagające wykształcenia prawniczego. od spraw. posiadających przeważający charakter fachowy, t. j. oparty na wiedzy zawodowej.

§ 8. Podział na referaty ustala wojewoda, biorąc pod uwagę warunki miejscowe. stan liczebny i przygotowanie personelu, zakres czynności starostwa, obowiązujące ustawodawstwo i t. p.

Przy podziale tym należy w każdym razie wyodrębnić w oddzielne referaty:

1) sprawy wynikające ze stanowiska starosty. jako reprezentanta Rządu (referat ogólny);

2) sprawy dotyczące ogólnego kierownictwa. a mianowicie sprawy dotyczące wewnętrznej organizacji starostwa oraz innych organów i urzędów podległych staroście, czuwanie nad ogólnym biegiem urzędowania. sprawy osobowe i wyszkoleniowe oraz nadzoru ogólnego nad kancelarią starostwa (referat organizacyjny);

3) *sprawy bezpieczeństwa* i polityczne *(referat bezpieczeństwa)* — obejmujący w mia-

rę możności również sprawy porządku publicznego;

4) sprawy ściśle administracyjne, wymagające z reguły przygotowania prawniczego, jak sprawy wodne, przemysłowe, obywatelstwa, *odbudowy* i t. p. Sprawy te winny być połączone w miarę potrzeby i możności w jeden lub dwa referaty administracyjno-prawne;

5) sprawy wojskowe i mobilizacyjne oraz wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (referat wojskowy);

6) orzecznictwo i politykę karno-administracyjną (referat karno-administracyjny);

7) sprawy opieki społecznej;

8) sprawy inwalidów wojennych;

9) referaty fachowe, załatwiające sprawy oparte w przeważającej mierze na zawodowej wiedzy poszczególnych referentów fachowych przydzielonych do starostwa.

Do § 8.

Wyłączone zostały obecnie z zakresu działania starostw sprawy: bezpieczeństwa publicznego, prasowe i widowiskowe, rolnictwa i reform rolnych oraz wodno-melioracyjne. Włączone natomiast zostały nowe sprawy z zakresu m. in. aprowizacji wraz ze sprawami świadczeń rzeczowych i premiowania, pomiarów Kraju oraz rejestracji szkód wojennych. Utworzone zostały nowe dla tych spraw referaty. Patrz uwagi do art. 27 rozp. z dn. 19.I 1928 r., poz. 1 nin. wyd.

§ 9. Starosta dokonywa podziału pracy między referentów, przy czym zależnie od rodzaju poszczególnych spraw może łączyć kilka referatów w ręku jednego urzędnika, lub też jeden referat rozdzielić między kilku urzędników, przez co jednak nie powstaje w obrębie starostwa osobna jednostka organizacyjna.

§ 10. Podział pracy między referentów, z wyłączeniem referentów fachowych, winien być dokonany z uwzględnieniem ich przygotowania praktycznego i teoretycznego. O ile odnośnie do pewnych kategoryj spraw (referatów) specjalne kwalifikacje nie są lub nie będą określone przez Ministra *Spraw Wewnętrznych*, kwalifikacje te określa wojewoda z uwzględnieniem warunków miejscowych i personalnych.

W każdym razie winny być określone szczegółowo kwalifikacje, którym powinni odpowiadać urzędnicy załatwiający sprawy:

a) objęte punktem 5 § 8,

b) karno-administracyjne.

III. Sposób urzędowania.

§ 11. Wszyscy referenci starostwa działają w ścisłym porozumieniu, udzielając sobie do wglądu w miarę potrzeby przed lub po załatwieniu te sprawy, które pozostają w związku z ich zakresem działania. Potrzebę i zakres porozumienia określa starosta.

Referenci starostwa nie korespondują ze sobą, lecz udzielają sobie w krótkiej drodze informacyj i opinii bądź ustnie, bądź przez odręczne udzielanie aktów sprawy, bądź przez umieszczanie adnotacyj na akcie. Wyjątek od tej zasady może dopuścić starosta, o ile chodzi o sprawy fachowe.

W wewnętrznych stosunkach urzędowych dodatek przy podpisie „za starostę" odpada.

§ 12. Sprawy o przeważającym charakterze fachowym załatwiają referenci fachowi starostwa, którzy sprawy te winni załatwiać w miarę potrzeby w porozumieniu z właściwymi referentami administracyjno-prawnymi. Naodwrót sprawy o przeważającym charakterze administracyjno-prawnym załatwiają referenci administracyjni w porozumieniu w miarę potrzeby z właściwymi referentami fachowymi. Wyjątki od powyższej zasady są dopuszczalne w sprawach nie cierpiących zwłoki, zwłaszcza w wypadkach, gdy sprawy fachowe poruczone są do załatwiania referentowi fachowemu, którego zakres działania obejmuje dwa lub więcej powiatów (§ 2).

Zakres i sposób wzajemnego porozumiewania się ustala wojewoda. Wątpliwości w sprawach, o których mowa w niniejszym paragrafie, rozstrzyga doraźnie starosta, przedkładając sprawę następnie w razie potrzeby do rozstrzygnięcia wojewody.

§ 13. Sprawy należące do zakresu działania starosty (ekspozytury) winny być załatwiane bądź w jego siedzibie, bądź poza jego siedzibą w drodze objazdowej.

Do załatwiania w drodze objazdowej należy w szczególności przeznaczać czynności z zakresu administracyjnego postępowania wyjaśniającego, sprawy wymagające badania na miejscu, oraz sprawy, w których przez załatwienie w drodze objazdowej można osiągnąć zaoszczędzenie ludności potrzeby udawania się do siedziby starostwa, jako też przyśpieszyć załatwienie.

§ 14. Wojewoda biorąc pod uwagę warunki miejscowe określa bliżej odnośnie do poszczególnych powiatów względnie całego województwa:

a) jakie kategorie spraw mogą względnie powinny być załatwiane w drodze objazdów;

b) które sprawy załatwiać może w ten sposób wyłącznie starosta, a które *jego zastępca* lub inni urzędnicy starostwa (ekspozytury);

c) w których z tych spraw poszczególni urzędnicy mogą wydawać zarządzenia i orzeczenia za starostę i ze skutkiem prawnym równym zarządzeniom i orzeczeniom starosty, a w których sprawach mogą jedynie przeprowadzać postępowanie wyjaśniające, zbierać materiały potrzebne starostwom dla

załatwiania sprawy, udzielać osobom interesowanym informacyj i wyjaśnień, przyjmować podania i t. p.

Do § 14 i nast.

Zamiast słów „zastępca starosty" należy użyć słowa: „wicestarosta" — p. uwaga do art. 68 rozp. z dn. 19.I 1928 r., poz. 1 nin. wyd.

§ 15. W drodze objazdowej mogą być załatwiane czynności, o których mowa w §§ 13 i 14:

a) bądź to w pewnych miejscowościach i w pewnych odstępach czasu, przez wojewodę dla powiatu z góry oznaczonych (roki urzędowe);

b) bądź to przy sposobności innych czynności urzędowych.

O ile rodzaj czynności urzędowej i jej nagłość nie stoją temu na przeszkodzie, urzędnicy starostwa (ekspozytury) winni w wypadkach pod b) w każdym razie przeznaczać pewien czas na przyjmowanie zgłaszających się interesantów, udzielanie wyjaśnień i przyjmowanie podań we wszelkich sprawach należących do zakresu działania starosty.

§ 16. Orzeczenia i zarządzenia, które w myśl p. c) § 14 urzędnicy objazdowi wydają ze skutkiem prawnym równym orzeczeniom i zarządzeniom starosty — wydają i podpisują oni w sposób oznaczony w § 4, o ile zaś chodzi o urzędników ekspozytury, z odpowiednim dodatkiem wskazującym na to (starostwo ...... ekspozytura).

§ 17. W organizacji starostwa będzie zabezpieczona ochrona tajności i poufności spraw.

Sprawami „poufnymi" w starostwie są takie sprawy, co do których zarówno przed ich załatwieniem jak i po załatwieniu obowiązuje wszystkich urzędników bezwzględny obowiązek tajemnicy służbowej. Akta tych spraw są w zasadzie dostępne wszystkim urzędnikom referującym w starostwie, o ile są im potrzebne dla urzędowania, natomiast akta te są wykluczone od przeglądania przez strony (art. 14 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu administracyjnym). Załatwienia poufne nie mogą być również przedmiotem komunikatów do prasy lub innych informacyj, wychodzących poza obręb starostwa.

Sprawami tajnymi są te sprawy, które jako „tajne" zakwalifikuje starosta, względnie, które jako „tajne" zostały zakwalifikowane przez instancje wyższe, jako też sprawy mobilizacyjne.

Sprawy tajne są dostępne jedynie staroście, względnie urzędnikowi, który pełni te funkcje, urzędnikowi mającemu poruczony odnośny referat oraz urzędnikom upoważnionym imiennie przez starostę.

Sposób załatwiania spraw mobilizacyjnych regulują osobne przepisy.

Pozatem odnośnie spraw tajnych obowiązują następujące zasady:

a) przyjmowanie, załatwianie spraw tajnych i przechowywanie odnośnych akt należy do obowiązków starosty względnie *jego zastępcy;*

b) za zgodą wojewody część tych czynności mogą spełniać poszczególni urzędnicy.

§ 18. Szczegóły organizacji kancelarii regulują osobne przepisy (instrukcja kancelaryjna).

IV. Ekspozytury starostw.

§ 19. Ekspozytura starostwa jest organem starosty jedno lub kilku osobowym, za pośrednictwem którego starosta załatwia pewne sprawy na oznaczonym obszarze powiatu.

Przy tworzeniu ekspozytury musi być określony zarówno obszar terytorialny jej działania jak i sprawy, do których załatwienia ekspozytura jest uprawniona. Kierownika ekspozytury wyznacza wojewoda.

§ 20. Ekspozyturze nie mogą być przekazane do ostatecznego załatwienia następujące sprawy:

a) sprawy wynikające z zakresu działania starosty jako reprezentanta Rządu, z wyjątkiem zbierania przedwstępnych informacyj;

b) sprawy wymagające kolegialnego współdziałania wydziału powiatowego i innych kolegiów;

c) zarządzenia natury ogólnej;

d) sprawy mobilizacyjne i wojskowe.

§ 21. Ani ekspozytura jako taka, ani jej kierownik lub wchodzący w jej skład urzędnicy, nie występują nazewnątrz samodzielnie, lecz tylko w imieniu starosty. Wszystkie pisma wychodzące z ekspozytury mają nagłówek „starostwo" z oznaczeniem powiatu w formie przymiotnikowej, a pod nagłówkiem dodatek „Ekspozytura w ......".

Kierownik ekspozytury podpisuje w sposób następujący: „Za starostę — Kierownik Ekspozytury".

§ 22. O ile przy tworzeniu ekspozytury nic innego nie postanowiono, ekspozytura ma prawo i obowiązek w zakresie spraw, które do niej należą:

a) dokonywać na swoim obszarze wszelkich czynności, do których zasadniczo uprawniony jest starosta;

b) znosić się bezpośrednio z ludnością oraz z władzami, urzędami i organami równorzędnymi starostwu lub niższymi;

c) przedkładać bezpośrednio wojewodzie te sprawy, które mają być przezeń decydowane w toku instancyj lub w których wo-

jewoda zwrócił się bezpośrednio do ekspozytury;

d) sprawować nadzór nad działalnością podległych staroście względnie ekspozyturze organów.

Wojewoda wyda zarządzenia celem zapewnienia staroście stałego wglądu w tok czynności ekspozytury, bez opóźniania biegu spraw przez ekspozyturę załatwianych. Z wyjątkiem wypadków koniecznych starostwo na obszarze podległym ekspozyturze nie będzie załatwiało bezpośrednio tych spraw, które należą do zakresu działania ekspozytury.

V. Zakres czynności i odpowiedzialności.

1. Starosta.

§ 23. W interesie należytego podziału pracy i odciążenia starosty *(jego zastępcy,* kierownika ekspozytury), zakres czynności oraz odpowiedzialności funkcjonariuszów poszczególnych kategoryj i stanowisk, ze specjalnym uwzględnieniem urzędników fachowych, winien być przez wojewodę względnie starostę szczegółowo ustalony, w ramach postanowień niniejszego rozporządzenia.

Odpowiedzialność, która w myśl tych przepisów ciąży na urzędnikach podwładnych, nie uwalnia urzędników nad nimi przełożonych od czuwania nad należytem spełnianiem obowiązków przez podległych im urzędników, ogólnego kontrolowania sposobu załatwiania spraw, których aprobata została odnośnym urzędnikom przekazana, a w sprawach ważnych ze stanowiska interesu publicznego dokonywania szczegółowego sprawdzenia całokształtu sprawy.

§ 24. Starosta jest zwierzchnikiem personelu i sprawuje ogólne kierownictwo powierzonego mu powiatu zgodnie z przepisami prawa, interesem publicznym oraz politycznymi i rzeczowymi dyrektywami wojewody.

W szczególności starosta jest odpowiedzialny:

1) za ogólny nadzór nad należytym spełnianiem obowiązków przez podwładnych urzędników, za odpowiednie zatrudnienie urzędników i ich obeznanie się z obowiązującymi przepisami, jako też za ogólny nadzór nad funkcjonowaniem spraw kancelaryjnych;

2)) za koordynowanie działalności całego starostwa oraz urzędów i organów staroście podległych — pod względem prawnym i rzeczowym;

3) za zgodność aprobowanych przez niego załatwień z przepisami ustaw i rozporządzeń oraz zarządzeniami natury ogólnej;

4) za zgodność załatwień aprobowanych przez niego z rzeczowymi i politycznymi dyrektywami wojewody oraz z ogólnym interesem publicznym i za zachowanie jednolitości w ich traktowaniu;

5) za celowość aprobowanych przezeń załatwień w ramach przepisów prawa i dyrektyw wojewody;

6) za przestrzeganie zasad oszczędności;

7) za ścisłe informowanie wojewody o stanie spraw, które winny być podawane do jego wiadomości, oraz za ścisłe podawanie dyrektyw wojewody do wiadomości funkcjonariuszów starostwa oraz urzędów i organów staroście podległych jako też dopilnowanie ich wykonania;

8) za podjęcie inicjatywy wobec wojewody co do wydania niezbędnych zarządzeń, wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych, związanych z zakresem czynności starosty.

§ 25. W celu spełniania zadań wymienionych w § 24 starosta:

1) udziela referentom wskazówek co do kierunku załatwiania spraw pozostawionych do ich decyzji;

2) przegląda akta wpływające do starostwa i w miarę potrzeby zamieszcza na nich krótkie dyrektywy o sposobie ich załatwienia;

3) odbywa konferencje z referentami;

4) czuwa nad czynnościami referentów w starostwie, jako też nad działalnością urzędów i organów staroście podległych i dokonywa w miarę potrzeby ich kontroli osobiście lub za pośrednictwem innych urzędników, oraz komunikuje swoje spostrzeżenia i wnioski wojewodzie;

5) aprobuje ostatecznie te załatwienia, które referenci obowiązani są jemu przedkładać;

6) może zastrzec, iż pewne kategorie spraw lub pewne sprawy konkretne mają mu być przedkładane do wglądu po wysyłce;

7) troszczy się o należyte szkolenie urzędników pod względem fachowym i o ich ogólne wyrobienie.

§ 26. Sprawy wynikające z uprawnień i obowiązków starosty jako reprezentanta Rządu podlegają wyłącznej decyzji i aprobacie starosty.

Starosta może poruczyć *swemu zastępcy* podpisywanie w tych sprawach przedwstępnych korespondencyj informacyjnych, z wyłączeniem jednak korespondencyj z władzami i urzędami, które staroście nie podlegają.

§ 27. Następujące sprawy winny być z reguły aprobowane przez starostę względnie zastrzeżone do jego decyzji:

1) wewnętrzne zarządzenia jako też wnioski do wojewody, dotyczące organizacji i trybu urzędowania starostwa, oraz urzędów

i organów staroście podległych; sprawy dyzlokacji *policji państwowej;*

2) ustalanie planów wyjazdów komisyjnych, względnie decyzje co do poszczególnych doraźnych czynności komisyjnych;

3) projekty rozporządzeń starosty;

4) opinie o nadsyłanych przez wojewodę projektach ustaw, rozporządzeń i zarządzeń o charakterze ogólnym;

5) sprawy o charakterze politycznym, za które uważa się w szczególności:

a) udzielanie wskazań ze stanowiska politycznego;

b) sprawy interpelacyj poselskich;

c) *sprawy, nadzoru nad prasą oraz sprawy zajęcia druków;*

d) sprawy, które były poruszane w prasie w oświetleniu ujemnym dla administracji, lub w których stawiane są zarzuty funkcjonariuszom podległym staroście;

6) sprawozdania składane wojewodzie, dotyczące spraw ogólnych lub większego znaczenia, oraz wszelkie wnioski natury zasadniczej;

7) decyzje w sprawach osobowych oraz wnioski w sprawach osobowych przedstawiane wojewodzie;

8) wnioski do preliminarzy budżetowych rocznych i kredytów dodatkowych;

9) sprawy, w których czynna jest Kontrola Państwowa lub Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej;

10) Sprawy szczególnie wątpliwe pod względem prawnym i rzeczowym a to:

a) sprawy kompetencyjne, jako też inne sprawy sporne z innymi władzami i urzędami;

b) sprawy, w których projekty załatwienia odstępują od stosowanej dotąd praktyki względnie interpretacji albo od poprzednich dyrektyw wojewody;

11) sprawy, co do których właściwi referenci starostwa nie osiągnęli porozumienia;

12) instrukcje i okólniki do urzędów i organów podległych staroście;

13) sprawy dotyczące organizacji wojewódzkich i powiatowych organów kolegialnych;

14) sprawy wyborów do związków komunalnych;

15) sprawy dotyczące podziału administracyjnego;

16) sprawy mobilizacyjne i decyzje główne w sprawach wojskowych;

17) sprawy, w których wojewoda wystosował do starosty pismo ad personam;

18) w powiatach granicznych ważniejsze sprawy graniczne, w szczególności sprawy wymagające porozumienia się z odpowiednimi władzami państwa sąsiedniego, w myśl umów specjalnych;

19) inne sprawy z zakresu poszczególnych referatów zastrzeżone do aprobaty starosty na żądanie wojewody.

§ 28. Oprócz spraw wymienionych w § 27 starosta może zastrzec do swojej aprobaty na stałe lub czasowo bądź pewne kategorie spraw, bądź poszczególne sprawy.

2. Zastępca starosty.

§ 29. *Wojewoda wyznacza stałego zastępcę starosty z pośród urzędników starostwa zajmujących stanowiska I kategorji w dziale administracji spraw wewnętrznych, z wyłączeniem urzędników fachowych. Na wyjątki może zezwolić Minister Spraw Wewnętrznych.*

Urzędnik wyznaczony na stałego zastępcę starosty:

1) z urzędu zastępuje starostę jako szefa administracji ogólnej;

2) jest jego pomocnikiem w zakresie referatu organizacyjnego (§ 8 pkt. 2);

Z tego tytułu:

a) jest odpowiedzialny wobec starosty za stan organizacyjny, biurowość i urzędowanie starostwa oraz władz i urzędów staroście podległych i sprawuje w tym celu kontrolę nad systemem pracy i sprawami techniczno-organizacyjnymi;

b) może z polecenia starosty aprobować w jego zastępstwie sprawy załatwiane w starostwie przez wszystkich referentów, nie wyłączając fachowych;

c) może w wypadkach niecierpiących zwłoki wydawać decyzje we wszystkich sprawach, zastrzeżonych staroście jako szefowi administracji ogólnej, donosząc o tym bezzwłocznie staroście.

Szczegółowy zakres działania *zastępcy starosty* określa starosta za zgodą wojewody w ramach przepisów §§ 24 — 28. W tym zakresie obciąża *zastępcę starosty* odpowiedzialność za bieg poruczonych mu czynności.

Do § 29.
Starostę zastępuje wicestarosta, którego mianuje Minister Administracji Publicznej — p. uwaga do art. 68 rozp. z dn. 19.I.1928 r., poz. 1 nin. wyd.

§ 30. Na wypadek niemożności pełnienia przez starostę obowiązków służbowych albo jego urlopu, zastępuje go *zastępca starosty.* Gdy i ten nie pełni obowiązków, starostę zastępuje referent administracyjno - prawny, ewentualnie inny z referentów z działu administracji *spraw wewnętrznych* z wyłączeniem referentów fachowych.

O pierwszeństwie urzędników starostwa do doraźnego lub czasowego zastępstwa starosty rozstrzyga zarządzenie wojewody, w braku zaś takiego zarządzenia — zarządzenie starosty względnie starszeństwo służbowe.

W każdym razie urzędnik I kategorii, z wyłączeniem praktykantów, bez względu na *stopień służbowy*, ma pierwszeństwo przed urzędnikami II kategorji.

Na urzędnika zastępującego starostę przechodzą wszystkie uprawnienia i obowiązki starosty. Jeżeli jednak starosta nie urzęduje z powodu przeszkody nie wykluczającej możności zajmowania się sprawami urzędowemi, może on zastrzec pewne sprawy lub kategorje spraw w dalszym ciągu do swej decyzji.

Do § 30.

W miejsce „administracji spraw wewnętrznych" wstępuje obecnie: administracja z zakresu działania Ministra Administracji Publicznej. Zamiast stopni służbowych istnieją obecnie grupy uposażenia.

3. Referent.

§ 31. Referentem w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest każdy urzędnik referujący, t. j. przygotowujący załatwienia spraw urzędowych, bez względu na posiadany *stopień służbowy* i kategorję, do której w myśl obowiązujących przepisów należy.

Czynności poszczególnych referentów obejmują załatwianie pod względem merytorycznym spraw, które na podstawie obowiązujących przepisów należą do ich zakresu działania, względnie zostały im przydzielone do załatwienia.

Referenci fachowi nie powinni być używani do załatwiania spraw, które do ich referatów nie należą. Wyjątki od tej zasady są dopuszczalne:

a) na podstawie specjalnego zarządzenia wojewody;

b) na podstawie specjalnego zarządzenia starosty, gdy załatwienie sprawy niecierpiącej zwłoki wymaga użycia wszystkich rozporządzalnych sił starostwa;

c) przy objazdach (art. 71 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 19 stycznia 1928 r.).

§ 32. Referenci przygotowują załatwienia spraw i ponoszą odpowiedzialność:

1) za dokładną znajomość odnośnych ustaw, rozporządzeń i okólników, jako też za należyte stosowanie przepisów o postępowaniu administracyjnym;

2) za przedstawienie sprawy zgodnie z aktami;

3) za dokładne i bez błędu przytoczenie w załatwieniu wszelkich dat, nazwisk, nazw, obliczeń cyfrowych i t. p.;

4) za ścisłe stosowanie obowiązujących przepisów o biurowości;

5) za dopilnowanie terminów zarówno wynikających z ustaw i rozporządzeń, jak i zakreślonych przez władze centralne, wojewodę, starostę, oraz terminów, wynikających z okoliczności sprawy;

6) za zaprojektowanie załatwienia w ten sposób, ażeby ono bądź odrazu załatwiało sprawę w sposób ostateczny, bądź też obejmowało odrazu wszystkie niezbędne szczegóły i nie wywoływało potrzeby dalszej przygotowawczej korespondencji (w wypadku zbierania materjałów, żądania wyjaśnień i t. p.);

7) za przestrzeganie zasad oszczędności;

8) za podjęcie inicjatywy wobec starosty co do wydania niezbędnych zarządzeń, wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych.

Projekt załatwienia referent winien zaopatrzyć swym podpisem i datą.

§ 33. Zakres samodzielnej aprobaty poszczególnych referentów oznacza wojewoda, względnie starosta, z uwzględnieniem postanowień § 27.

W interesie sprawności i szybkości urzędowania zakres samodzielnej decyzji i odpowiedzialności referentów powinien być w granicach ich osobistych kwalifikacyj możliwie najszerszy.

Zasadniczo prawo podpisu udzielane być winno urzędnikom I kategorii, starosta może jednak udzielić odpowiedniego upoważnienia poszczególnym urzędnikom II-ej kategorii.

§ 34. Referenci odnośnie do spraw, w których poruczono im prawo samodzielnego podpisywania załatwień, ponoszą oprócz zwykłej odpowiedzialności ponadto odpowiedzialność:

a) za stronę prawną podpisywanych przez nich załatwień t. j. ich zgodność z obowiązującymi przepisami oraz zarządzeniami natury ogólnej;

b) za zgodność tych załatwień z rzeczowymi i politycznymi dyrektywami starosty oraz ogólnym interesem publicznym i za zachowanie jednolitości w ich traktowaniu;

c) za celowość tych załatwień, w ramach przepisów prawa i dyrektyw przełożonych;

d) za ścisłe informowanie starosty o stanie spraw, które winny być podane do jego wiadomości oraz za ścisłe podawanie dyrektyw starosty do wiadomości właściwych czynników (urzędów i organów staroście podległych).

§ 35. Referenci fachowi, niezależnie od odpowiedzialności ciążącej wogóle na urzędnikach referujących (§ 32 i 34), ponoszą nadto całkowitą odpowiedzialność za załatwienie sprawy zgodnie z wymaganiami danej gałęzi wiedzy fachowej.

Referentom tym będzie pozostawione z reguły prawo samodzielnej aprobaty w zakresie spraw, których załawienie oparte jest

w przeważającej mierze na ich zawodowej wiedzy fachowej.

Starosta jest w każdym razie uprawniony do wydawania tym urzędnikom wiążących dyrektyw o charakterze ogólnym, oraz zastrzegania sobie decyzji, co do poszczególnych spraw fachowych większej wagi.

O ile starosta ze względów służbowych uważa za niezbędne zastrzec sobie czasowo aprobatę wszystkich spraw, załatwianych przez urzędnika fachowego, winien o tem zawiadomić wojewodę, podając uzasadnienie tego zarządzenia.

§ 36. W wypadkach niecierpiących zwłoki, gdy czy to zachowanie drogi służbowej, czy uzyskanie przepisanej aprobaty nie jest możliwe, względnie spowodowałoby zwłokę w załatwieniu sprawy, niedopuszczalną ze stanowiska publicznego lub szczególnie ważnego interesu prywatnego, każdy urzędnik referujący jest obowiązany zarządzić co należy, ażeby sprawa nie ucierpiała, lub terminu nie ominięto.

§ 37. Celem skoordynowania działalności całego starostwa, zwłaszcza referentów spraw administracyjnych z referentami spraw fachowych, jako też działalności władz i urzędów staroście podległych, odbywają się najmniej raz w miesięcu konferencje referentów pod przewodnictwem starosty, względnie *jego zastępcy*, mające na celu omawianie spraw wspólnych. Konferencje mają charakter opinjodawczy i doradczy.

Zadaniem tych konferencyj jest między innymi również informowanie się o ważniejszych przepisach i zarządzeniach, jako też rozważanie powstałych na tym tle wątpliwości.

4 Kierownik kancelarii.

§ 38. Kierownik kancelarji, o ile stanowisko takie zależnie od organizacji spraw kancelaryjnych jest przewidziane, prowadzi kancelarję oraz odpowiada:

1) za stały nadzór nad pracą personelu kancelaryjnego;

2) za ścisłe przestrzeganie przepisów o biurowości oraz informowanie starosty o brakach dostrzeżonych w tym względzie u poszczególnych referentów;

3) za przestrzeganie zasady oszczędności oraz inicjatywę co do wprowadzenia możliwych uproszczeń biurowości;

4) za dopilnowanie zarządzeń, mających na celu ochronę tajności i poufności spraw.

Ponadto kierownik kancelarji prowadzi księgę przyjęć interesantów i spełnia inne czynności przewidziane instrukcją kancelaryjną.

§ 39. Do obowiązków kierownika kancelarji należy prowadzenie spraw budżetowo-gospodarczych, związanych z tym ksiąg rachunkowych, inwentarzowych, materiałowych, depozytowych i t. d. z wyjątkiem dotyczących robót budowlanych, prowadzonych przez organa techniczne, podległe Ministerstwu *Robót Publicznych.*

Do obowiązków kierownika kancelarji należy uwierzytelnianie odpisów pism i dokumentów, sporządzonych na żądanie władz i osób interesowanych jak również załączników.

Do § 39.
Zamiast „Ministerstwu Robót Publicznych" powinno być „Ministerstwu Odbudowy i innym właściwym ministerstwom" — p. uwaga do art. 28. rozp. z dn. 19.I. 1928 r., poz. 1 nin. wyd.

VI. Przepisy końcowe.

§ 40. Wojewoda ustala organizację podległych mu starostw w ramach przepisów niniejszego rozporządzenia. Organizacja starostw na obszarze całego województwa winna być możliwie jednakowa, z uwzględnieniem specjalnych warunków miejscowych, względnie odrębności prawnych.

§ 41. Ilekroć rozporządzenie niniejsze mówi o „staroście" i „starostwie" należy rozumieć „starostę powiatowego" (morskiego) oraz „starostwo powiatowe" (morskie).

Przepisy rozporządzenia niniejszego znajdują odpowiednie zastosowanie do starostów (starostw) grodzkich.

Do § 41 ust. 2.
Funkcje starostów i starostw grodzkich pełnią obecnie prezydenci i zarządy miejskie miast stanowiących powiaty miejskie — p. uwaga do art. 74 rozp. z dn. 19.I.1928 r., poz. 1 nin. wyd. Przepisy rozporządzenia niniejszego w zasadzie się do nich nie stosują, obowiązują w nich natomiast przepisy o wewnętrznej organizacji i trybie załatwiania spraw, ustanowione przez właściwe organa samorządowe i zatwierdzone przez powołane ku temu władze nadzorcze.

§ 42. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

8.
USTAWA
z dnia 11 września 1944 r.
o organizacji i zakresie działania rad narodowych.

w brzmieniu nadanym jej obwieszczeniem Prezydenta Krajowej Rady Narodowej z dnia 14 stycznia 1946 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu tej ustawy (Dz. U. R. P. z dnia 5 lutego 1946 r. Nr. 3, poz. 26).

Z ofiarnej walki ludu polskiego,
z krwi patriotów przelanej ku chwale
Ojczyzny,
z bohaterskiego znoju żołnierzy wolności,
z ducha braterskiej więzi Słowian
w walce z dziczą germańską
powstaje znów do życia Wolna i Niepodległa
Polska.

My, członkowie Krajowej Rady Narodowej, zgromadzeni na uwolnionej Ziemi Polskiej, pomni obowiązku wobec Narodu, z którego woli zjednoczyliśmy się do czynu i walki, wierni zasadom Manifestu Lipcowego, — postanawiamy:

Rozdział I.

Powołanie rad narodowych.

Art. 1. § 1. Do czasu powołania stałej politycznej reprezentacji Narodu, w myśl zasad Konstytucji z dnia 17 marca 1921 r., organem Narodu w zakresie ustawodawstwa oraz kontroli nad działalnością Rządu i w zakresie nadzoru nad radami narodowymi jest Krajowa Rada Narodowa.

§ 2. Jako organy planowania działalności publicznej oraz kontroli nad rządowymi i samorządowymi organami wykonawczymi działają gminne, miejskie, powiatowe i wojewódzkie rady narodowe (art. 28).

Art. 2. § 1. Struktura hierarchiczna rad narodowych jest następująca:

a) Krajowa Rada Narodowa,
b) wojewódzkie rady narodowe,
c) powiatowe rady narodowe,
d) miejskie rady narodowe,
e) gminne rady narodowe.

§ 2. Zakres działalności terytorialnej rad narodowych, wskazanych w § 1 lit. b—e, opiera się na podziale administracyjnym Rzeczypospolitej Polskiej z tym, że rady narodowe miast: Warszawy i Łodzi posiadają uprawnienia wojewódzkich rad narodowych; miejskie rady narodowe miast wydzielonych posiadają uprawnienia powiatowych rad narodowych, zaś miejskie rady narodowe miast nie wydzielonych — uprawnienia gminnych rad narodowych.

§ 3. W miastach, liczących ponad 200.000 mieszkańców, mogą miejskie rady narodowe powołać jako organy pomocnicze — rady dzielnicowe. Zasady powołania i zakres działania rad dzielnicowych ustala miejska rada narodowa.

Rozdział II.

Skład rad narodowych.

Art. 3. Udział w tworzeniu rad narodowych biorą wszystkie organizacje i zrzeszenia demokratyczno-niepodległościowe, które zgłoszą swoją działalność we właściwych organach Rządu i stoją na gruncie mocy obowiązującej ustawy konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r.

Art. 4. Krajowa Rada Narodowa składa się:

1) z członków Krajowej Rady Narodowej, którzy zostali powołani przed uchwaleniem niniejszej ustawy,
2) z przedstawicieli, delegowanych przez organizacje polityczne i gospodarcze, centralne zrzeszenia zawodowe i społeczne, działające na terytorium Rzeczypospolitej,
3) z przedstawicieli wojewódzkich rad narodowych oraz Rad Narodowych miast Warszawy i Łodzi w liczbie po 5 członków od każdej z tych rad,
4) z przedstawicieli organizacyj polskich za granicą, skupiających w swych szeregach obywateli polskich, o ile organizacje te podporządkowały się Krajowej Radzie Narodowej,
5) z dokooptowanych przez Krajową Radę Narodową, na wniosek jej Prezydium, wybitnych i zasłużonych przedstawicieli wojskowości, nauki, literatury, sztuki i pracy społecznej z tym, że liczba dokooptowanych nie przekraczała 1/4 ogólnej liczby członków Krajowej Rady Narodowej.

Art. 5. § 1. Organizacje polityczne wysyłają swych przedstawicieli do Krajowej Rady Narodowej na podstawie porozumienia się między sobą ich instancji kierowniczych.

§ 2. Liczbę przedstawicieli zrzeszeń zawodowych i społecznych ustali w każdym konkretnym przypadku Prezydium Krajowej Rady Narodowej, biorąc pod uwagę rzeczywistą rolę społeczną, wpływ i liczebność danej organizacji oraz zasadę, aby w Krajowej Radzie Narodowej były odpowiednio reprezentowane wszystkie niżej wymienione zrzeszenia:

a) robotnicze i pracownicze związki zawodowe,
b) organizacje i zrzeszenia zawodowe inteligencji pracującej,
c) organizacje rzemieślnicze,
d) organizacje rolnicze,
e) centrale i związki spółdzielcze,
f) organizacje i zrzeszenia przemysłowe i handlowe,
g) instytucje kulturalne i oświatowe,
h) stowarzyszenia pomocy i opieki społecznej,
i) organizacje młodzieży.

§ 3. Ogólna liczba członków Krajowej Rady Narodowej nie może przekraczać 444.

Art. 6. § 1. System przedstawicielstwa w wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych radach narodowych winien odpowiadać zasadom, wyrażonym w art. 4, pkt. 1, 2, 5, oraz w art. 5 §§ 1 i 2 z tym, że liczba członków tych rad nie powinna przekraczać:

a) w radach wojewódzkich oraz w radach miast: Warszawy i Łodzi . . . 120
b) w radach powiatowych 60

c) w radach miejskich, w miastach
do 5.000 mieszkańców 16
ponad 5.000 do 10.000 mieszkańców . . 24
ponad 10.000 do 25.000 mieszkańców . . 32
ponad 25.000 do 40.000 mieszkańców . . 40
ponad 40.000 do 60.000 mieszkańców . . 48
ponad 60.000 do 120.000 mieszkańców . . 56
ponad 120.000 do 200.000 mieszkańców . . 64
ponad 200.000 do 250.000 mieszkańców . . 72
ponad 250.000 mieszkańców 80

d) liczba członków rad gminnych winna wynosić nie mniej, niż 16 i nie więcej niż 36 osób, z uwzględnieniem w miarę możności przedstawicielstwa w radzie poszczególnych gromad wiejskich na terenie danej gminy.

§ 2. Narodowe rady gminne oraz miejskie w miastach nie wydzielonych delegują do rady powiatowej po jednym przedstawicielu z grona prezydium danej rady narodowej.

Narodowe rady powiatowe i rady narodowe w miastach wydzielonych (z wyjątkiem miast Warszawy i Łodzi) delegują po 2 przedstawicieli do wojewódzkiej rady narodowej z grona swego prezydium. Do rad narodowych miejskich nie wchodzą przedstawiciele innych rad terenowych.

Jeżeli wskutek delegowania przez rady niższych stopni swych przedstawicieli do rady wyższego stopnia, liczba delegatów przekroczyłaby połowę ustawowej liczby członków rady, — Prezydium Krajowej Rady Narodowej może ustalić dla poszczególnych rad odrębne zasady udziału przedstawicieli rad niższych stopni.

§ 3. Liczba członków dokooptowanych nie może przekraczać:

a) w wojewódzkich radach narodowych— 1/4 ogółu członków rady,
b) w powiatowych radach narodowych i radach narodowych miast wydzielonych — 1/5 ogółu członków rady,
c) w gminnych radach narodowych i radach narodowych miast nie wydzielonych — 1/6 ogółu członków rady.

Art. 7. § 1. Delegatami organizacyj, wymienionych w art. 4, mogą być osoby, które brały czynny udział bądź w walce zbrojnej z okupantem, bądź w cywilnej akcji samoobrony i oporu, włączając w to akcję propagandową, bądź też biorą udział w akcji odbudowy państwowości polskiej w zakresie politycznym, społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, jeżeli ukończyły 21 lat życia.

§ 2. Nie mogą być delegatami osoby, obciążone zarzutem współdziałania z okupantem niemieckim w jego walce z Narodem Polskim, bądź też udziałem w walce bratobójczej z niepodległościowymi organizacjami demokratycznymi.

Art. 8. Prezydium każdej rady narodowej wyższego stopnia sprawdza w granicach swojej właściwości terytorialnej prawidłowość ukonstytuowania się rad narodowych niższych stopni.

Art. 9. Nowowprowadzeni członkowie Krajowej Rady Narodowej składają na ręce Prezydenta Krajowej Rady Narodowej, a członkowie terenowych rad narodowych — na ręce przewodniczącego właściwej rady, następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście, jako członek rady narodowej, według najlepszego mego rozumienia i zgodnie z sumieniem, rzetelnie pracować dla dobra Narodu Polskiego, stać na straży jego praw demokratycznych i czynić wszystko, w miarę swoich sił i uzdolnień, dla umocnienia niepodległości i pomyślnego rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej".

Art. 10. Członkowie Krajowej Rady Narodowej używają tytułu „poseł do Krajowej Rady Narodowej".

Art. 11. Art. 21 i 22 Konstytucji z dnia 17 marca 1921 r. mają odpowiednie zastosowanie do członków Krajowej Rady Narodowej.

Art. 12. Członkowie Krajowej Rady Narodowej mają prawo do bezpłatnego korzystania z państwowych środków komunikacyjnych na terenie całego Państwa.

Rozdział III.

Organy rad narodowych.

Art. 13. § 1. Rady Narodowe wybierają ze swego grona prezydium, złożone z przewodniczącego, jego zastępcy oraz 3 członków. Osoby, zajmujące stanowiska w administracji państwowej lub samorządowej na obszarze, podległym właściwości danej rady, oraz członkowie prezydium jakiejkolwiek innej rady narodowej mogą wchodzić w skład prezydium rady terenowej tylko za uprzednią zgodą prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

W żadnym jednak razie nie mogą wchodzić w skład prezydium rady terenowej członkowie i pracownicy jej organów wykonawczych (wydziału wojewódzkiego i powiatowego, zarządu miejskiego względnie gminnego).

2. Krajowa Rada Narodowa wybiera Prezydium, złożone z 5 do 7 osób; w skład Prezydium wchodzą: Prezydent, jego 2 zastępcy, Naczelny Dowódca Wojska Polskiego, oraz członkowie.

§ 3. Członkowie Prezydium Krajowej Rady Narodowej nie mogą jednocześnie zajmować stanowisk w administracji państwowej lub samorządowej.

Art. 14. Do Prezydenta Krajowej Rady Narodowej i jego zastępców mają zastosowa-

nie wszystkie postanowienia Konstytucji z dnia 17 marca 1921 r., dotyczące marszałka i wicemarszałków sejmu.

Art. 15. § 1. Pomocniczym organem Krajowej Rady Narodowej jest Biuro Prezydialne.

§ 2. Organizację Biura Prezydialnego i zakres jego działalności ustali rozporządzenie Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

§ 3. Mianowanie funkcjonariuszów Biura Prezydialnego na stanowiskach kierowniczych należy wyłącznie do Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Art. 16. § 1. Do czasu zorganizowania Najwyższej Izby Kontroli Państwa (art. 9 Konstytucji z dnia 17 marca 1921 r.), wszystkie kompetencje Najwyższej Izby Kontroli Państwa przekazuje się Prezydium Krajowej Rady Narodowej, które wykonywuje kontrolę przez specjalne Biuro Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

§ 2. Rząd, wszystkie ministerstwa i podległe im urzędy (nie wyłączając sądowych i prokuratorskich), instytucje, zakłady, przedsiębiorstwa itp. państwowe i samorządowe będą udostępniać Biuru Kontroli do wglądu znajdujące się w ich dyspozycji dokumenty finansowe (budżety, plany finansowo-gospodarcze, dokumenty przychodowe i rozchodowe, księgi rachunkowe itp), umożliwiać kontrolę mienia publicznego oraz pod publicznym zarządem się znajdującego (kasy, magazyny, inwentarz itp.), oraz udzielać wszelkich wyjaśnień w sprawach organizacyjnych, administracyjnych, gospodarczych i finansowych.

Art. 17. § 1. Rady narodowe powołują stałe komisje: finansowo-budżetową, oświatową i kontroli. W razie potrzeby mogą powoływać również i inne komisje. Tryb powoływania komisji ustali Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

§ 2. Rady narodowe, jako organ kontroli społecznej, mają prawo w swoim zakresie działania wyłaniania i wyznaczania nadzwyczajnych komisji dla poszczególnych spraw, z prawem wzywania świadków i rzeczoznawców oraz przesłuchiwania stron zainteresowanych.

Rozdział IV.

Funkcjonowanie rad narodowych.

Art. 18. § 1. Posiedzenia rad narodowych wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych odbywają się obowiązkowo przynajmniej raz na miesiąc, zaś Krajowej Rady Narodowej — przynajmniej raz na kwartał.

§ 2. Poza tym posiedzenie rady narodowej może być zwołane w każdym czasie przez prezydium rady z inicjatywy własnej lub też na wniosek przynajmniej 1/4 członków rady.

§ 3. Obecność na posiedzeniu rady narodowej jest obowiązkowa. Członek rady, opuszczający bez uzasadnionej przyczyny 2 posiedzenia, może być uchwałą prezydium rady pozbawiony mandatu. O pozbawieniu mandatu delegata zostaje powiadomiony odnośny organ wysyłający celem wysłania innego delegata.

§ 4. Każdej radzie narodowej przysługuje prawo zawieszania swych członków w prawach członkowskich zwykłą większością głosów i wykluczenia z rady większością 2/3 głosów. Organizacja delegująca ma prawo wysłać nowego przedstawiciela na miejsce wykluczonego członka rady.

§ 5. Wykluczonemu lub zawieszonemu członkowi przysługuje prawo odwołania się do rady narodowej wyższego stopnia. Odwołanie nie wstrzymuje wykonania uchwały w przedmiocie wykluczenia lub zawieszenia.

Ar. 19. Rady narodowe winny być zwołane na sesję budżetową najpóźniej w styczniu przed rozpoczęciem roku budżetowego.

Art. 20. Do prawomocności uchwał potrzebna jest zwykła większość głosów, przy obecności przynajmniej 1/3 liczby członków, faktycznie powołanych, w myśl art. 4 i 6.

Art. 21. § 1. Rady narodowe zorganizowane są na zasadzie hierarchicznego podporządkowania się.

§ 2. Władzą zwierzchnią i nadzorczą wszystkich rad narodowych jest Krajowa Rada Narodowa, która ustala linię wytyczną i nadaje kierunek pracom innych rad narodowych.

§ 3. Krajowa Rada Narodowa może rozwiązać każdą bezpośrednio lub pośrednio hierarchicznie niższą radę narodową i zawiesić lub wykluczyć poszczególnych jej członków.

Art. 22. § 1. Każda rada narodowa niższego stopnia przedkłada hierarchicznie wyższej, terytorialnie właściwej, radzie narodowej sprawozdanie ze swej działalności nie później, niż dnia 15-go każdego miesiąca kalendarzowego.

§ 2. Sprawozdanie winno obejmować okres jednego miesiąca kalendarzowego.

§ 3. Odpisy protokółów posiedzeń rady winny być w trybie, przewidzianym w § 1, przedkładane nie później, niż dnia 7-go po odbyciu posiedzenia.

§ 4. Sprawozdania z działalności wojewódzkich rad narodowych winny być przedkładane w trybie, przewidzianym w §§ 1, 2 i 3 Krajowej Radzie Narodowej.

§ 5. Za wykonanie powyższych postanowień odpowiada osobiście przewodniczący rady.

Art. 23. Każda uchwała rady narodowej

(wojewódzkiej, powiatowej, miejskiej i gminnej), pozostająca w sprzeczności z ustawą niniejszą lub innymi obowiązującymi przepisami, będzie uchylona w trybie nadzoru przez Krajową Radę Narodową.

Art. 24. Posiedzenia rad narodowych są jawne; w poszczególnych wypadkach rady narodowe mogą uchwalić tajność posiedzenia.

Art. 25. Krajowa i terenowe rady narodowe posługują się pieczęcią z Orłem Piastowskim.

Rozdział V.

Kompetencja rad narodowych.

Art. 26. § 1. Zakres działania Krajowej Rady Narodowej obejmuje:

1) ustawodawstwo;
2) planowanie działalności publicznej, w szczególności ustalanie budżetów i planów świadczeń w naturze;
3) ustalanie stanu liczebnego wojska oraz liczby mającego być pobranym rekruta;
4) kontrolę działalności organów wykonawczych, z punktu widzenia zgodności z ustawami i uchwalonymi planami, oraz polityki i celowości;
5) powoływanie i odwoływanie Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego;
6) uchwalanie w drodze ustawy podstawowych aktów gospodarki, jako to: zaciągania pożyczek, zbycia, zamiany lub obciążania nieruchomego majątku państwowego, przyjęcia gwarancji finansowych;
7) zatwierdzenie umów handlowych, celnych oraz stale obciążających Państwo pod względem finansowym;
8) uchwalanie w drodze ustawy nadzwyczajnych aktów politycznych, jako to: wypowiadanie wojny, zawarcie pokoju, zawarcie przymierza, wprowadzenie stanu wyjątkowego, wprowadzenie stanu wojennego, zatwierdzenie międzynarodowych umów państwowych, wprowadzających przepisy prawne, obowiązujące obywateli polskich, albo zmieniające granice Państwa, amnestia.

§ 2. W okresach między posiedzeniami Krajowej Rady Narodowej (art. 18 § 1 i 2) wszystkie jej uprawnienia, wymienione w art. 21 §2 i § 3, art. 23, art. 25, art. 26 § 1 pkt. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, i art. 29 § 2 wykonuje Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Art. 27. Poza uprawnieniami, przysługującymi Krajowej Radzie Narodowej z art. 26, Krajowa Rada Narodowa uprawniona jest do powołania w momencie, uznanym przez siebie za odpowiedni, Tymczasowego Rządu Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 28. Do kompetencyj terenowych rad narodowych należy:

1) planowanie działalności publicznej, a w szczególności ustalanie budżetu oraz planu świadczeń w naturze;
2) kontrola działalności organów wykonawczych (rządowych i samorządowych) oraz instytucji i osób, wykonywających funkcje zlecone w zakresie administracji i gospodarki publicznej z punktu widzenia legalności, celowości i zgodności z zasadniczą linią działalności Krajowej Rady Narodowej;
3) powoływanie samorządowych organów wykonawczych;
4) ustalanie zasad i warunków, na których organy wykonawcze samorządu mogą zawierać umowy w sprawie zaciągnięcia pożyczki, zbycia, zamiany lub obciążenia majątku nieruchomego;
5) uchwalanie regulaminów obrad rady i komisyj.

Art. 29. § 1. Niezależnie od uprawnień, przewidzianych w art. 28, radom narodowym może być, stosownie do postanowień, zawartych w art. 3 ust. 4 Konstytucji z dnia 17 marca 1921 r., przekazany właściwy zakres ustawodawstwa.

§ 2. Przekazanie to może nastąpić tylko każdorazowo uchwałą Krajowej Rady Narodowej.

Art. 30. § 1. Prace każdej rady narodowej w zakresie planowania i budżetowania winny być zakończone przed dniem 1 kwietnia.

§ 2. Projekty planów (preliminarze budżetowe) winny być przedłożone przez właściwe organy wykonawcze Krajowej Radzie Narodowej i innym radom narodowym do dnia 1 stycznia.

§ 3. O ile do dnia 1 kwietnia dana rada narodowa nie uchwali budżetu lub przedłożonych jej planów, przewodniczący rady narodowej zarządzi ogłoszenie budżetu i planów w brzmieniu, zaprojektowanym przez organy wykonawcze.

Rozdział VI.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 31. § 1. Z chwilą przeprowadzenia wyborów powszechnych do przedstawicielstwa narodowego, na zasadach Konstytucji z dnia 17 marca 1921 r., Krajowa Rada Narodowa ulega rozwiązaniu z mocy samego prawa.

§ 2. Do chwili ukonstytuowania się przedstawicielstwa narodowego kompetencje Krajowej Rady Narodowej, określone w usta-

wie z dnia 31 grudnia 1944 r. o zmianie ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 98), wykonywuje Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Art. 32. Zmiana lub uchylenie mocy obowiązującej ustawy niniejszej może nastąpić tylko uchwałą Krajowej Rady Narodowej, powziętą większością kwalifikowaną 2/3 głosów przy obecności co najmniej połowy liczby członków Krajowej Rady Narodowej.

Art. 33. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezydium Krajowej Rady Narodowej, Prezesowi Rady Ministrów i właściwym ministrom, każdemu w zakresie jego działania.

Art. 34. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

9.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 23 listopada 1944 r.

o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego.

(Dz. U. R. P. z dnia 11 grudnia 1944 r. Nr 14, poz. 74)

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

I. Zakres zadań samorządu terytorialnego.

Art. 1. Do zakresu działania samorządu terytorialnego należą sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, o ile nie są wyraźnie zastrzeżone do kompetencji władz państwowych.

Art. 2. Do zakresu działania samorządu terytorialnego nie należą sprawy:

a) zagraniczne i handlu zagranicznego,
b) wojskowe,
c) wymiaru sprawiedliwości,
d) lasów,
e) górnictwa,
f) lotnictwa, kolei, dróg kołowych państwowych i wojewódzkich oraz dróg wodnych,
g) poczty i telekomunikacji,
h) waluty i ubezpieczeń,
i) państwowych podatków, opłat, ceł, akcyz i monopoli.

Art. 3. Samorząd terytorialny reprezentowany przez terenową radę narodową stanowi korporację prawa publicznego i posiada osobowość prawną.

Art. 4. Ustawy wojewódzkie, przewidziane w art. 29 ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 22), nabierają mocy obowiązującej na obszarze województwa po zatwierdzeniu przez Przewodniczącego Krajowej Rady Narodowej z kontrasygnatą Przewodniczącego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego i właściwego kierownika resortu, oraz po ogłoszeniu w dzienniku urzędowym województwa.

Art. 5. § 1. Każda rada narodowa niższego stopnia podlega bezpośredniemu nadzorowi rady narodowej wyższego stopnia.

§ 2. Wszystkie uchwały rad narodowych: wojewódzkiej, powiatowej, miejskiej i gminnej dotyczące:

a) budżetu i planu świadczeń w naturze,
b) wprowadzenia i pobierania podatków i opłat,
c) zaciągnięcia pożyczki lub objęcia zobowiązania,
d) nabywania, pozbywania i obciążania majątku nieruchomego,
e) lokaty kapitału

wymagają zatwierdzenia prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

§ 3. Zatwierdzeniu podlegają również wszystkie uchwały, które w myśl dotychczas obowiązujących przepisów dla samorządów, podlegały zatwierdzeniu władz nadzorczych.

Art. 6. Prezydium rady narodowej właściwej do zatwierdzania uchwał wyszczególnionych w art. 5 § 2 i 3 poweźmie decyzję w przeciągu dni 30 od dnia zawiadomienia o uchwale. W tym przedmiocie stosuje się postanowienia zawarte w art. 39 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych w brzmieniu obwieszczenia Ministra Spraw Wewn. z dnia 26 czerwca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 454).

Art. 7. § 1. Prezydium każdej hierarchicznie wyższej rady narodowej ma prawo z urzędu lub na wniosek wstrzymać w ciągu 14 dni od dnia zawiadomienia wykonanie każdej uchwały rady hierarchicznie niższej oraz uchwały organu wykonawczego, którą uważa za niezgodną z prawem, niecelową lub niezgodną z zasadniczą linią działalności Krajowej Rady Narodowej.

§ 2. Rada narodowa lub organ wykonawczy, którego uchwała została zakwestionowana, ma prawo w ciągu dni 7 od otrzymania o tym wiadomości powziąć reasumpcję zakwestionowanej uchwały.

§ 3. W wypadku wstrzymania wykonania uchwały rady narodowej zakwestionowana uchwała winna być bezzwłocznie przedłożona Krajowej Radzie Narodowej, zaś w wypadku wstrzymania wykonania uchwały organu wykonawczego radzie narodowej hierarchicznie wyższej, o ile rada narodowa lub

jej organ wykonawczy nie skorzysta z uprawnień zawartych w § 2.

Art. 8. Rada narodowa wyższego stopnia ma prawo kontroli i inspekcji działalności rady narodowej niższego stopnia i jej organu wykonawczego.

II. Organy wykonawcze samorządu wojewódzkiego i powiatowego.

Art. 9. Zwierzchni nadzór państwowy nad działalnością wojewódzkich i powiatowych samorządowych organów wykonawczych sprawuje *Kierownik Resortu* Administracji Publicznej.

Do art. 9.
Obecnie Minister Administracji Publicznej.

Art. 10. Organem wykonawczym wojewódzkiej rady narodowej jest wydział wojewódzki.

Art. 11. Wydział wojewódzki składa się z 6 członków wybranych przez wojewódzką radę narodową spośród jej członków lub też spośród mieszkańców danego województwa. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali kolejno największą ilość głosów.

Art. 12. § 1. Członkami wydziału wojewódzkiego mogą być osoby, które mają przynajmniej 5-letnią pracę w dziedzinie państwowej, samorządowej lub społecznej.

§ 2. Pracownicy państwowi i samorządowi wybrani na członków wydziału wojewódzkiego w razie przyjęcia wyboru otrzymują na czas pełnienia tych funkcji bezpłatny urlop, zaliczalny do wysługi emerytalnej.

§ 3. Członkowie wydziału wojewódzkiego otrzymują diety w wysokości ustalonej rozporządzeniem *Kierownika Resortu* Administracji Publicznej.

Art. 13. Przewodniczącym wydziału wojewódzkiego jest z urzędu wojewoda lub jego zastępca.

Art. 14. Wszystkie czynności biurowe wydziału wojewódzkiego załatwia właściwy urząd wojewódzki.

Art. 15. Wydział wojewódzki zwołuje przewodniczący przynajmniej raz na dwa tygodnie. Wydział musi być zwołany jeżeli tego zażąda dwóch jego członków.

Art. 16. Do powzięcia uchwał wydziału wojewódzkiego wymagana jest obecność przewodniczącego i przynajmniej trzech członków wydziału. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 17. Wydział wojewódzki:

a) przygotowuje sprawy mające wejść pod obrady wojewódzkiej rady narodowej lub jej prezydium;
b) decyduje we wszystkich sprawach niezastrzeżonych do decyzji rady lub jej prezydium;
c) wykonuje uchwały rady lub jej prezydium;
d) wykonuje na zlecenie rady lub jej prezydium kontrolę nad działalnością organów wykonawczych samorządu niższego stopnia oraz organów administracji państwowej;
e) sprawuje władzę porządkową nad prezydentami, wiceprezydentami, członkami zarządów miast wydzielonych oraz członkami wydziałów powiatowych;
f) wykonuje inne czynności poruczone mu przez ustawy;
g) składa sprawozdanie ze swej działalności prezydium właściwej rady narodowej, przynajmniej raz na miesiąc.

Art. 18. W wypadkach niecierpiących zwłoki przewodniczący wydziału wojewódzkiego samodzielnie wydaje niezbędne zarządzenia w sprawach należących do zakresu działania wydziału, obowiązany jest wszakże wyjednać na najbliższym posiedzeniu wydziału zatwierdzenie dla tych czynności.

Art. 19. Kary porządkowe są następujące:

a) upomnienie,
b) nagana.

Art. 20. § 1. Władzę dyscyplinarną nad prezydentami, wiceprezydentami, członkami zarządów miast wydzielonych oraz członkami wydziałów powiatowych, sprawuje komisja dyscyplinarna, złożona z 7-miu członków wybranych przez wojewódzką radę narodową.

§ 2. Kary dyscyplinarne są następujące:

a) grzywna do 5.000 zł.,
b) złożenie z urzędu.

§ 3. Osobie ukaranej służy prawo odwołania się w ciągu 7-miu dni od orzeczenia nakładającego karę porządkową do *Kierownika Resortu* Administracji Publicznej, zaś od orzeczenia nakładającego karę dyscyplinarną — do Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

§ 4. Sposób powoływania i tryb postępowania komisji dyscyplinarnej określi rozporządzenie *Kierownika Resortu* Administracji Publicznej.

Art. 21. § 1. W wypadkach powtarzających się wykroczeń porządkowych oraz w wypadkach niecierpiących zwłoki, gdy działalność organów wymienionych w art. 17 pkt e) — naraża lub narazić może interes publiczny na oczywistą szkodę, wydział wojewódzki może cały organ lub poszczególnych jego członków zawiesić w urzędowaniu, zawiadamiając równocześnie o dokonanym zawieszeniu *Kierownika Resortu* Administracji Publicznej z podaniem motywów zawieszenia.

§ 2. W wypadku zawieszenia w urzędowaniu całego organu wykonawczego funkcje wykonawcze sprawuje tymczasowo prezydium właściwej rady narodowej.

Art. 22. Organem wykonawczym powiatowej rady narodowej jest wydział powiatowy.

Art. 23. Postanowienia zawarte w art. 11 — 21 mają odpowiednie zastosowanie do wydziałów powiatowych z tym, że wydział powiatowy jest władzą porządkową dla burmistrzów, wójtów, sołtysów oraz członków zarządów gmin wiejskich i miast niewydzielonych.

W sprawach kar porządkowych służy odwołanie do wojewody, a w sprawach dyscyplinarnych do prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

III. Organy wykonawcze samorządu miejskiego i gminnego.

Art. 24. Organem wykonawczym miejskiej rady narodowej jest zarząd miejski.

Art. 25. § 1. Zarząd miejski składa się: w miastach wydzielonych z prezydenta i wiceprezydenta, w miastach niewydzielonych z burmistrza i wiceburmistrza, a ponadto we wszystkich miastach z 3 — 6 członków zarządu.

§ 2. W miastach liczących ponad 50.000 mieszkańców rada narodowa może powiększyć liczbę wiceprezydentów do dwóch, wyjątkowo zaś do trzech, jeżeli wymaga tego większy rozwój gospodarki miejskiej. Uchwała o powiększeniu ilości stanowisk wiceprezydentów wymaga zatwierdzenia właściwej wojewódzkiej rady narodowej.

Art. 26. § 1. Prezydenta i wiceprezydenta oraz burmistrza i wiceburmistrza wybiera właściwa miejska rada narodowa zwykłą większością głosów obecnych.

§ 2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów wymaga zatwierdzenia *Kierownika Resortu* Administracji Publicznej, po wysłuchaniu opinii prezydium wojewódzkiej rady narodowej, zaś wybór burmistrza i wiceburmistrza wymaga zatwierdzenia wojewody, po wysłuchaniu opinii prezydium powiatowej rady narodowej.

Art. 27. Liczbę członków zarządu miejskiego ustala miejska rada narodowa. Odnośna uchwała wymaga zatwierdzenia prezydium rady narodowej hierarchicznie wyższej.

Art. 28. Członków zarządu miejskiego wybiera miejska rada narodowa. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali kolejno największą liczbę głosów.

Art. 29. Prezydenci miast pełnią zarazem funkcje starostów grodzkich i w tym zakresie służbowo podlegają wojewodzie.

Art. 30. Organem wykonawczym gminnej rady narodowej jest zarząd gminny.

Art. 31. § 1. Zarząd gminny składa się z wójta, podwójciego i trzech członków zarządu wybieranych przez gminną radę narodową w sposób przewidziany dla burmistrzów i członków zarządów miejskich.

§ 2. Wybór wójta i podwójciego wymaga zatwierdzenia przez właściwego starostę.

Art. 32. § 1. Wójtowi, dla celów administracji gromad, podlegają sołtysi i podsołtysi (po jednym sołtysie i podsołtysie dla każdej gromady) wybrani przez ogólne zebranie mieszkańców gromady.

§ 2. Sołtysi lub podsołtysi biorą udział w posiedzeniach zarządu gminnego z głosem doradczym jedynie w wypadku, gdy przedmiotem obrad są sprawy dotyczące danej gromady.

Art. 33. Zakres działania miejskich oraz gminnych rad narodowych i ich organów wykonawczych określają postanowienia art. 43-48 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294) — z wyjątkiem postanowień zawartych w art. 43 ust. (1) pkt c, d — zdanie ostatnie, e, f, g oraz ust. (2), art. 44 ust. (1) pkt e. ust. (4), zdanie 1 i 2 ust. (5), art. 45, art. 46 ust. (3) i (4), zdanie ostatnie ust. (6) oraz w art. 47 ust. (1), — które nie mają zastosowania.

Art. 34. § 1. Wybory członków organów wykonawczych rad narodowych są tajne.

§ 2. W razie opróżnienia stanowiska członka organu wykonawczego z jakichkolwiek przyczyn, właściwa rada narodowa obowiązana jest w przeciągu miesiąca dokonać wyborów uzupełniających.

IV. Przepisy ogólne.

Art. 35. § 1. Organy wykonawcze rad narodowych mogą być rozwiązane przez rady narodowe wyższego stopnia.

§ 2. Przeciw decyzji rozwiązującej organ wykonawczy służy radzie narodowej, która odnośny organ wybrała, prawo odwołania się do rady narodowej wyższego stopnia od rady rozwiązującej.

Art. 36. Dekret niniejszy nie ma zastosowania do miasta stołecznego Warszawy i Łodzi.

Art. 37. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Administracji Publicznej.

Art 38. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

10.

DEKRET

z dnia 13 listopada 1945 r.

o zarządzie Ziem Odzyskanych.

(Dz. U. R. P. z dnia 27 listop. 1945 r. Nr 51, poz. 295)

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Ra-

da Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Na okres przejściowy, dopóki tego wymagać będą potrzeby nadzwyczajne, tworzy się Ministerstwo Ziem Odzyskanych.

Art. 2. Ministerstwo Ziem Odzyskanych obejmuje swoją działalnością ziemie odzyskane na zachód i północ od granic Państwa z roku 1939.

Do zakresu działania Ministerstwa Ziem Odzyskanych należy:

a) opracowywanie wytycznych polityki Państwa na ziemiach odzyskanych oraz planu ich zagospodarowania i czuwanie nad jego wykonaniem,
b) przeprowadzenie planowej akcji osiedleńczej,
c) zaopatrywanie ludności w przedmioty, służące do zaspokojenia jej potrzeb gospodarczych,
d) zarząd mieniem poniemieckim,
e) administracja ziem odzyskanych, przy czym do właściwości Ministra Ziem Odzyskanych należą wszystkie sprawy, które poza tym obszarem należą do właściwości Ministra Administracji Publicznej,
f) koordynowanie lub inicjowanie działalności innych Ministrów i podległych im organów na ziemiach odzyskanych, z wyjątkiem spraw należących do zakresu działania Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Żeglugi i Handlu Zagranicznego.

Art. 3. Do Ministerstwa Ziem Odzyskanych włącza się Państwowy Urząd Repatriacyjny.

Uprawnienia Ministra Administracji Publicznej, zawarte w dekrecie o utworzeniu Państwowego Urzędu Repatriacyjnego (Dz. U. R. P. z 1945 r. Nr 24, poz. 145), przechodzą na Ministra Ziem Odzyskanych.

Art. 4. Na ziemie odzyskane rozciąga się ustawodawstwo, obowiązujące na obszarze Sądu Okręgowego w Poznaniu, a w zakresie prawa pracy — ustawodawstwo obowiązujące na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego.

Rada Ministrów może w drodze rozporządzeń wydawać przepisy przejściowe i uzgadniające, związane z rozciągnięciem przepisów prawnych na ziemie odzyskane.

Art. 5. Rada Ministrów na wniosek Ministrów: Ziem Odzyskanych i Administracji Publicznej dokona w drodze rozporządzeń tymczasowego podziału obszaru ziem odzyskanych na województwa i powiaty, ustalając zarazem siedzibę władz wojewódzkich i powiatowych, przy czym może włączyć poszczególne powiaty do już istniejących województw.

Rozporządzenia właściwych Ministrów w porozumieniu z Ministrem Ziem Odzyskanych ustalą tymczasowy podział sądowy oraz administracyjny w zakresie urzędów niezespolonych, a także siedziby sądów, władz i urzędów.

Art. 6. Na ziemiach odzyskanych mianuje i odwołuje wojewodów Rada Ministrów na wniosek Ministra Ziem Odzyskanych.

Mianowanie wojewodów, których władza obejmuje tylko częściowo obszar ziem odzyskanych, następuje na wniosek Ministrów: Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych.

Starostów na ziemiach odzyskanych mianuje i odwołuje Minister Ziem Odzyskanych na podstawie wniosku wojewody.

Art. 7. Na ziemiach odzyskanych sprawują wojewodowie i starostowie — każdy w swoim okręgu administracyjnym — zwierzchnie kierownictwo nad wszystkimi działami zarządu państwowego (art. 2) i mają prawo wydawania w tym zakresie służbowych zarządzeń wszystkim władzom, urzędom i organom urzędowym w granicach zakresu działania Ministerstwa Ziem Odzyskanych określonego w art. 2.

Art. 8. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Ziem Odzyskanych ustali sieć garnizonów Wojska Polskiego na odzyskanych ziemiach i ich liczebność.

Art. 9. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów i wszystkim Ministrom.

Art. 10. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

11.

OKÓLNIK Nr 48.

MINISTRA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

z dnia 3 października 1945 r. — L. dz. I. O. 15310/45 w sprawie stanowiska wojewodów w świetle obowiązujących przepisów prawnych, wystosowany do wojewodów, pełnomocników okręgowych Rządu R P. dla Ziem Odzyskanych oraz prezydentów miast m. st. Warszawy i m. Łodzi.

Dla usunięcia rozbieżności i wątpliwości, mogących się nasuwać w praktyce przy interpretowaniu przepisów,

a) dekretu P. K. W. N. z dnia 21 sierpnia 1944 r. o trybie powołania władz administracji ogólnej I i II instancji (Dz. U. R. P. Nr 2, poz. 8),
b) ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych (Dz. U. R. P. Nr 5, poz. 22),
c) rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 80, poz. 555),

odnośnie roli i stanowiska Wojewody jako władzy i reprezentanta Rządu, podaję poniżej do wiadomości i stosowania się do niego wyjaśnienie w tej sprawie Ob. Prezesa Rady Ministrów.

Według tego wyjaśnienia, zawartego w okólniku Ob. Prezesa Rady Ministrów Nr 54 z dnia 19 września 1945 r., sprawa przedstawia się następująco:

Wymienione na wstępie pod a) i b) akty prawne, zmieniając częściowo rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej, nie uchyliły ani nie zmieniły postanowień art. 9 i następnych tego rozporządzenia w odniesieniu do stanowiska Wojewody jako władzy i jako przedstawiciela Rządu.

Wojewoda zatem na obszarze podległego mu województwa jest nadal przedstawicielem Rządu i Szefem Administracji Ogólnej. Jako przedstawiciel Rządu Wojewoda ma prawo i obowiązek wyłącznego reprezentowania Rządu oraz koordynowania działalności całej administracji państwowej na obszarze województwa w myśl programu działania Rządu. Pod tym względem uprawnienia Wojewody w niczym nie zostały naruszone trybem powoływania i odwoływania wojewodów oraz ustanowieniem ich zależności od Rad Narodowych pod względem kontroli społecznej i podlegania uchwałom i decyzjom wchodzącym w zakres właściwości samorządu.

Okólnik ten ma analogiczne zastosowanie do starostów powiatowych oraz prezydentów miast, pełniących obowiązki starostów grodzkich.

12.

SPIS WOJEWÓDZTW I POWIATÓW ORAZ OKRĘGÓW I OBWODÓW PEŁNOMOCNIKÓW RZĄDU NA ZIEMIACH ODZYSKANYCH R. P.

I. wojew. białostockie — powiatów 12:

1. augustowski
2. białostocki gr.
3. białostocki
4. bielski
5. łomżyński
6. sokólski
7. suwalski
8. szczuczyński w Grajewie
9. wysoko-mazowiecki

— oraz z obszaru Ziem Odzyskanych

10. ełkski
11. gołdapski
12. olecki

II. wojew. gdańskie — powiatów 19:

1. gdański gr.
2. gdański (pozostały obszar b. W. M. Gdańska)
3. gdyński gr.
4. kartuski
5. kościerski
6. morski w Wejherowie
7. starogardzki
8. tczewski

— oraz z obszaru Ziem Odzyskanych

9. bytowski
10. elbląski gr
11. elbląski
12. kwidzyński
13. lęborski
14. malborski
15. miastkowski
16. sławneński
17. słupski gr.
18. słupski
19. sztumski

III. wojew. kieleckie — powiatów 13:

1. częstochowski gr.
2. częstochowski
3. iłżecki w Wierzbniku
4. jędrzejowski
5. kielecki
6. kozienicki
7. opatowski
8. pińczowski
9. radomski gr.
10. radomski
11. sandomierski
12. stopnicki w Busku
13. włoszczowski

IV. wojew. krakowskie — powiatów 16:

1. bialski
2. bocheński
3. brzeski
4. chrzanowski
5. dąbrowski
6. krakowski gr.
7. krakowski
8. limanowski
9. miechowski
10. myślenicki
11. nowosądecki
12. nowotarski
13. olkuski
14. tarnowski
15. wadowicki
16. żywiecki

V. wojew. lubelskie — powiatów 16:

1. bialski
2. biłgorajski
3. chełmski
4. hrubieszowski
5. krasnostawski
6. kraśnicki
7. lubartowski
8. lubelski gr.
9. lubelski
10. łukowski
11. puławski
12. radzyński
13. siedlecki
14. tomaszowski
15. włodawski
16. zamojski

VI. wojew. łódzkie grodzkie

VII. wojew. łódzkie — powiatów 14:

1. brzeziński
2. konecki
3. kutnowski
4. łaski
5. łęczycki
6. łowicki
7. łódzki
8. opoczyński
9. piotrkowski
10. radomszczański
11. rawski
12. sieradzki
13. skierniewicki
14. wieluński

VIII. wojew. pomorskie z siedzibą w Bydgoszczy — powiatów 24:

1. brodnicki
2. bydgoski gr.
3. bydgoski
4. chełmiński
5. chojnicki
6. grudziądzki gr.
7. grudziądzki
8. inowrocławski gr.
9. inowrocławski
10. lipnowski
11. lubawski w N. Mieście
12. nieszawski w Aleksandrowie
13. rypiński
14. sępoleński

15. szubiński
16. świecki
17. toruński gr.
18. toruński
19. tucholski
20. wąbrzeski
21. włocławski
22. wyrzyski

— oraz z obszaru Ziem Odzyskanych

23. człochowski
24. złotowski

IX. wojew. poznańskie — powiatów 44:

1. chodzieski
2. czarnkowski
3. gnieźnieński gr.
4. gnieźnieński
5. gostyński
6. jarociński
7. kaliski
8. kępiński
9. kolski
10. koniński
11. kościański
12. krotoszyński
13. leszczyński
14. międzychodzki
15. mogileński
16. nowotomyski
17. obornicki
18. ostrowski
19. poznański gr.
20. poznański
21. rawicki
22. szamotulski
23. średzki
24. śremski
25. turecki
26. wągrowiecki
27. wolsztyński
28. wrzesiński
29. żniński

— oraz z obszaru Ziem Odzyskanych

30. babimostski
31. cielęciński
32. cylichowski - świebodziński
33. gorzowski gr
34. gorzowski
35. gubiński
36. krośnieński
37. międzyrzecki
38. pilski
39. rypiński
40. skwierzyński
41. strzelecki
42. trzciański
43. wschowski
44. zielonogórski

X. wojew. rzeszowskie — powiatów 17:

1. brzozowski
2. dębicki
3. gorlicki
4. jarosławski
5. jasielski
6. kolbuszowski
7. krośnieński
8. leski
9. lubaczowski
10. łańcucki
11. mielecki
12. niżański
13. przemyski
14. przeworski
15. rzeszowski
16. sanocki
17. tarnobrzeski

XI. wojew. śląsko-dąbrowskie z siedzibą w Katowicach — powiatów 13:

1. będziński
2. bielski
3. chorzowski gr.
4. cieszyński
5. frysztacki
6. katowicki gr.
7. katowicki
8. lubliniecki
9. pszczyński
10. rybnicki
11. sosnowiecki gr
12. tarnogórski
13. zawierciański

XII. wojew. grodzkie m. st. Warszawa — powiatów gr. 6:

1. południowo-warszawski
2. południowo - prasko - warszawski
3. północno - warszawski
4. północno - prasko-warszawski
5. śródmiejsko - warszawski
6. zachodnio-war-warszawski

XIII. wojew. warszawskie — powiatów 21:

1. błoński w Grodzisku
2. ciechanowski
3. działdowski
4. garwoliński
5. gostyniński
6. grójecki
7. makowski
8. miński
9. mławski
10. ostrołęcki
11. ostrowski
12. płocki
13. płoński
14. przasnyski
15. pułtuski
16. radzymiński
17. sierpecki
18. sochaczewski
19. sokołowski
20. warszawski
21. węgrowski

Ziemie Odzyskane

I. (XIV) okrąg mazurski z siedzibą w Olsztynie — obwodów (powiatów) 21:

1. braniewski
2. darkiejmski
3. frydląd - bartoszycki
4. gierdawski
5. jańsborski
6. iławski
7. łuczański
8. licbarski
9. morągski
10. niborski
11. olsztyński gr
12. olsztyński
13. ostródski
14. pasłęcki
15. rastemborski
16. reszelski
17. świętomiejski (świętosiekierski)
18. suszański
19. szczytnowski
20. węgoborski
21. żądźborski

II. (XV) okrąg pomorski zachodni z siedzibą w Szczecinie — obwodów (powiatów) 25:

1. białogrodzki
2. bobolicki
3. chojnicki - królewiecki
4. choszcznowski
5. drawskowski
6. grajfenberski
7. gryfiński
8. kamieński
9. kołobrzeski gr.
10. kołobrzeski
11. koszaliński gr.
12. koszaliński
13. ławiczkowski
14. myśliborski
15. nowogrodzki
16. pyrzycki
17. starogrodzki gr.
18. starogrodzki
19. szczecinkowski
20. szczeciński gr.
21. szczeciński (welecki)
22. świdwiński
23. uznam-wołyński
24. wałczeński
25. wkryujściański

III. (XVI) okrąg Śląsk Dolny z siedzibą w Lignicy obwodów (powiatów) 40:

1. bolesławiecki
2. brzegski gr.
3. brzegski
4. bukowiecki-lubiński
5. bystrzycki
6. głogowski gr.
7. głogowski
8. górecki
9. jaworowski
10. jeleniogórski gr.
11. jeleniogórski
12. kamieniogórski
13. kładzkowski

14. kożuchowski
15. lignicki gr.
16. lignicki
17. lubański
18. lwówkowski
19. milicki
20. namysłowski
21. olawski
22. oleśnicki
23. rychonecki
24. strzeliński
25. sycowski
26. szprotawski
27. średzki
28. świdnicki gr.
29. świdnicki
30. trzebnicki
31. wałbrzychowski gr.
32. wałbrzychowski
33. wołowski
34. wrocławski gr
35. wrocławski
36. zarowski
37. ząbkowicki
38. zgorzelicki
39. złotogórski
40. żegański

IV. (XVII) okrąg Śląsk Opolski administrowany przez wojewodę śląsko-dąbrowskiego w Katowicach — obwodów (powiatów) 20:

1. bytomski gr.
2. bytomski
3. dobrodzieński (dobrosiński)
4. gliwicki gr.
5. gliwicki
6. głubczycki
7. grodkowski
8. kluczborski
9. kozielski
10. niemodliński
11. nyski gr.
12. nyski
13. oleski
14. opolski gr.
15. opolski
16. prądnicki
17. raciborski gr.
18. rabiborski
19 .strzelecki-wielki
20. zabrski gr.

UWAGA: niektóre powiaty na Ziemiach Odzyskanych są administrowane przez władze i urzędy powiatów sąsiednich.

Załącznik do § 6 rozp. Rady Min. z dnia 5 lipca 1928 r. poz. 648).

WYKAZ

władz, urzędów i organów państwowych oraz samorządowych, obowiązanych prenumerować dziennik wojewódzki.

Dział Administracji	Wymienienie poszczególnych władz i urzędów
I. Spraw Wewnętrznych.	1) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie. 2) Urzędy Wojewódzkie (Kom. Rządu) wszystkie. 3) Starostwa na obszarze właściwego województwa. 4) Pow. zw. komunalne na obszarze właściwego województwa. 5) Magistraty miast wydziel. na obszarze właściwego województwa. 6) Magistraty gmin. miejsk. na obszarze właściwego województwa. 7) Urzędy gminne (obszary dworskie) na obszarze właściwego województwa. 8) Komenda woj. pol. państw. na obszarze właściwego województwa. 9) Urząd śledczy na obszarze właściwego województwa. 10) Pow. komendy pol. państw. na obszarze właściwego województwa. 11) Komisariaty pol. państw. na obszarze właściwego województwa. 12) Posterunki P. P. na obszarze właściwego województwa.
II. Skarbowy.	1) Ministerstwo Skarbu w Warszawie. 2) Prokuratoria Generalna w Warszawie. 3) Izba skarbowa na obszarze właściwego województwa. 4) Urzędy skarbowe na obszarze właściwego województwa. 5) Dyrekcja ceł na obszarze właściwego województwa.
III. Sądowy.	1) Ministerstwo Sprawiedliwości w Warszawie. 2) Sądy okręgowe na obszarze właściwego województwa. 3) Urzędy prokuratorskie na obszarze właściwego województwa. 4) Sądy pokoju na obszarze właściwego województwa
IV. Oświaty i Wyznań Religijnych.	1) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. 2) Kuratorium okręgu szkolnego na obszarze właściwego województwa. 3) Inspektorzy szkolni na obszarze właściwego województwa.
V. Rolnictwa.	1) Ministerstwo Rolnictwa w Warszawie. 2) Dyrekcja lasów państwowych na obszarze właściwego województwa. 3) Nadleśnictwa na obszarze właściwego województwa.
VI. Przemysłu i Handlu.	1) Ministerstwo Przemysłu i Handlu w Warszawie. 2) Okręgowe Urzędy miar na obszarze właściwego województwa.
VII. Komunikacji.	1) Ministerstwo Komunikacji w Warszawie. 2) Dyrekcje kolei państwowych na obszarze właściwego województwa. 3) Kierownictwa budowy kolei na obszarze właściwego województwa.

Dział Administracji	Wymienienie poszczególnych władz i urzędów
VIII. Robót Publicznych.	1) Ministerstwo Robót Publ. w Warszawie. 2) Dyrekcje dróg wodnych na obszarze właściwego województwa. 3) Inne urzędy techniczne, które wskaże Minister Rob. Publ.
IX. Prąca i Opieka Społeczna.	1) Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w Warszawic. 2) Okręgowi insp. pracy na obszarze właściwego województwa. 3) Okręgowe urzędy ubezpieczeń na obszarze właściwego województwa. 4) Państwowe urzędy pośrednictwa pracy na obszarze właściwego województwa.
X. Reformy Rolne.	1) Ministerstwo Reform Rolnych w Warszawie. 2) Okręgowe urzędy ziemskie na obszarze właściwego województwa. 3) Powiatowi komisarze ziemscy na obszarze właściwego wojewdztwa.
XI. Poczta i Telegraf.	1) Ministerstwo Poczt i Telegrafów w Warszawie. 2) Dyrekcja poczt i telegrafów na obszarze właściwego województwa.

Wykaz podaje się w brzmieniu i nadanym mu przez rozporządzenie, pomimo że w dużej mierze jest on nieaktualny wobec zmian zaszłych w nazwach i ustroju władz tak centralnych jak i terenowych. Celem formalnego uwzględnienia tych zmian w wykazie byłoby niezbędne wydanie nowelizującego rozporządzenia Rady Ministrów. Do czasu wydania takiego rozporządzenia należy zastosować zmiany oczywiste tj. wynikające ze zniesienia danych władz i urzędów oraz ze zmiany ich nazwy. Co do urzędów nowopowstałych należy objąć je listą prenumeratorów dziennika wojewódzkiego o tyle, o ile wyrażą one na to swą zgodę.

SKOROWIDZ

(liczby oznaczają stronice)

Od wydawnictwa

Wobec ograniczonej wysokości nakładu zeszytu I i II prenumeratorzy, którzy wysłali zamówienia po dniu 25 marca 1946 r., — będą mogli otrzymywać „Przepisy z zakresu prawa administracyjnego" poczynając dopiero od zeszytu III.

Drukarnia Nr. 2. Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik" Marszałkowska 3/5 B-08458